

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra výtvarné výchovy

Diplomová práce

Bc. Eliška Trojáčková

Didaktická pomůcka s využitím při výtvarných činnostech v mateřské škole

Olomouc 2022

vedoucí práce: Mgr. Monika Dokoupilová

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem Diplomovou práci vypracovala samostatně, pouze s využitím citovaných literárních zdrojů a pod vedením Mgr. Moniky Dokoupilové.

V Olomouci dne:

Podpis:

Poděkování

Děkuji Mgr. Monice Dokoupilové za její vedení a drahocenné rady. Mé poděkování patří také Mateřské škole v Bílovci - Staré Vsi, která mi umožnila realizovat práci s didaktickou pomůckou.

Obsah

Úvod.....	7
TEORETICKÁ ČÁST	9
1. Předškolní věk	10
1.1. Fyzický vývoj.....	10
1.2. Intelektuální vývoj.....	11
1.3. Sociální vývoj	11
1.4. Shrnutí	12
2. Didaktické pomůcky	13
2.1 Dělení didaktických pomůcek.....	13
2.2. Funkce didaktické pomůcky	16
2.3. Zásady výběru správné didaktické pomůcky	16
2.4. Shrnutí	17
3. Projekt	18
3.1. Shrnutí	19
4. Výtvarná výchova	20
4.1 Funkce a využití výtvarné výchovy v předškolním vzdělávání.....	20
4.2 Ukotvení výtvarné výchovy v rámcově vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání	21
4.3 Shrnutí	21
5. Výtvarná činnost	22
5.1. Shrnutí	22
6. Kreativita/ tvořivost a fantazie.....	23
6.1. Shrnutí	24
7. Výtvarný a šicí materiál	25
7.1. Filc.....	25
7.2. Niť a bavlněná příze	25

7.3. Suchý zips	25
7.4. Kartón a lepenka	25
7.5. Plasty	26
7.6. Shrnutí	26
8. Barvy	27
8.1. Dělení barev a jejich míchání	27
8.1.1. Základní, sekundární a terciální barvy.....	27
8.1.2. Neutrální barvy.....	28
8.1.3. Barevný tón a tónový kontrast	28
8.1.4. Studené a teplé barvy.....	28
8.1.5. Doplnkové a souhlasné barvy	29
8.2. Barevný kruh.....	29
8.3. Shrnutí	31
9. Psychologie barev	32
9.1 Dítě a barvy.....	33
9.2. Shrnutí	34
10. Dítě a znalost barev.....	35
10.1. Shrnutí	36
PRAKTICKÁ ČÁST.....	37
11. Tvorba didaktické pomůcky	39
11.1. Inspirace a způsob zpracování výtvarných námětů.....	39
11.2. Postup vzniku didaktické pomůcky.....	41
12. Popis didaktické pomůcky.....	43
12.1. Tabule	46
13. Projekt k ověření didaktické pomůcky v praxi	49
13.1. Cíle projektu.....	49
13.2. Práce s didaktickou pomůckou	51

14. Realizace projektu.....	60
15. Evaluace projektu.....	63
Závěr	67
Použitá literatura.....	68
Seznam obrázků.....	76
Anotace	77
Seznam zkratk.....	79
Seznam příloh.....	80

Úvod

V našem každodenním životě nás obklopuje nepřehledné množství barev. Kam jen naše oko pohlédne, můžeme vidět řadu barevných odstínů. Od různých druhů zelené v trávě, přes desítky modrých odstínů na obloze, celou řadu červených, žlutých a oranžových odstínů na hračkách našich nejmenších až po nepřehledné množství triček v různých odstínech fialové v obchodním centru.

Co jsou ale vlastně barvy? Spojení kapek deště se sluncem, ze kterého vznikne duha? Rozklad světla na sedm spektrálních barev na skleněné ploše hranolu? Směsi, vyrobené z přírodních pigmentů, jež můžeme využít při malbě uměleckého díla? Nebo, jak by možná řeklo dítě, kouzelné směsi, které při doteku jedné s druhou vytvoří úplně novou směs? A jak tedy vnímá dítě barvy? Jakými způsoby se s barvou seznamuje? Těmito otázkami se bude diplomová práce zabývat.

Hlavním cílem diplomové práce je vytvoření pomůcky, která by pomohla dětem v předškolním věku pochopit, jak fungují barvy, jak funguje míchání barev, a jak můžeme znalost míchání barev využít při výtvarných činnostech.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části: část teoretickou a část praktickou. V teoretické části se zabývá vysvětlením pojmu předškolní věk a jeho individuálními vývojovými zvláštnostmi. Důvodem je potřeba objasnit, pro jaký věk byla didaktická pomůcka, popsána v praktické části diplomové práce, vyrobena. Dále se teoretická část zabývá vysvětlením pojmu didaktická pomůcka, jejím základním dělením na materiální a nemateriální a vysvětlením její funkce v procesu vzdělávání dětí. Dalším tématem, kterým se teoretická část zabývá, jsou zásady pro výběr správné didaktické pomůcky. Práce také krátce zmiňuje, co je to projekt.

Dále práce řeší problematiku výtvarné výchovy, konkrétně její místo v předškolním vzdělávání a její ukotvení v rámcově vzdělávacím programu. Krátce se také práce zabývá tématy, výtvarná činnost, kreativita (tvořivost) a fantazie. Jedna kapitola je věnována popisu materiálu využitého při tvorbě didaktické pomůcky vytvořené v rámci praktické části diplomové práce.

V neposlední řadě diplomová práce zmiňuje velmi důležité téma, a tím jsou barvy. Stručně nastiňuje, co jsou to barvy, co je to barevný kruh a jak se barvy dělí a jaké mají mezi sebou vztahy. Přináší informace o tom, že existují barvy teplé a studené, barvy základní, sekundární, terciální a neutrální. A také barvy doplňkové a souhlasné. Vysvětluje různé principy míchání barev a zkoumá vliv barev na člověka, zvláště na dítě. A nakonec věnuje kapitolku tomu, jaké by předškolní dítě mělo mít znalosti barev.

V rámci praktické části diplomové práce byla vytvořena a popsána didaktická pomůcka. Cílem bylo vytvořit takovou pomůcku, která by byla využitelná při výtvarných činnostech v mateřské škole a efektivně a zábavně děti seznámila s barvami, jejich vlastnostmi a způsobem, jakým se míchají. Práce si také dala za cíl vytvořit pomůcku tak, aby odpovídala způsobu přijímání a vstřebávání informací dětmi předškolního věku a podpořila v dětech lásku k tvoření a touhu tvořit.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Předškolní věk

„V širokém smyslu slova se jako předškolní věk označuje celé období od narození až do vstupu do školy.“ (Langmeier, Krejčířová, 2006, s.87) Všeobecně je však odborníky za předškolní věk považováno období od 3 do 6 let dítěte. (Langmeier, Krejčířová, 2006) Popřípadě, jak uvádí Vágnerová (2012), do dovršení šestého až sedmého roku života dítěte. Tedy období, kdy dítě obvykle navštěvuje mateřskou školu. (Langmeier, Krejčířová, 2006)

Předškolní věk je také obdobím, ve kterém se dítě vyvíjí. A to po různých stránkách, konkrétně po stránce fyzické, intelektuální a taky po stránce sociální. (Říčan, 2014) Učí se spoustě nových věcí. (Langmeier, Krejčířová, 2006) Jako prostředek k učení se novým dovednostem v prvních letech svého života dítě volí hru. (Stern, 2018) Proto se také někdy předškolní věk nazývá věkem hry. (Berk, 2007) Právě pomocí hry se dítě naučí vnímat své okolí. Zároveň se učí porozumět sobě samému (Stern, 2017) a vyrovnat se situacemi, „... které neumí pochopit rozumem ...“ (Langmeier, Krejčířová, 2006, s.102)

1.1. Fyzický vývoj

Dítě v předškolním věku se v průměru vytáhne za rok o zhruba 5-6 centimetrů, přibere 2 kila, ... (Matějček, Pokorná, 1998) a takto bychom mohly pokračovat dále. Fyzických změn, kterými dítě předškolního věku prochází, je totiž hodně. Jejich rozbor však není vzhledem k tématu diplomové práce důležitý. Kapitola o fyzickém vývoji se bude zabývat pouze rozvojem hrubé a jemné motoriky u dítěte předškolního věku.

Předškolní dítě se zdokonaluje v hrubé motorice, tedy schopnosti správného využití dolních končetin při pohybu v prostoru (chůze, běh, skoky, poskoky). A jemné motorice, tedy využívání horních končetin při práci s drobným materiálem a při pracích grafomotorického rázu. (Langmeier, Krejčířová, 2006)

Nejprve se dítě učí dovednostem spojeným s hrubou motorikou. Zvládnutí hrubé motoriky totiž tvoří základ pro zvládnutí jemné motoriky a grafomotoriky. Při aktivitách zaměřených na hrubou motoriku se dítě učí zapojovat velké klouby. Pokud dítě nezvládá dovednosti s hrubou motorikou spojené, je potřeba aby se jim nejprve naučilo. Teprve pak může dítě začít se zdokonalováním jemné motoriky a grafomotoriky. Při činnostech zaměřených na jemnou motoriku dítě využívá malé klouby na ruku. Pokud tedy budeme postupovat od hrubé motoriky k jemné motorice a v neposlední řadě grafomotorice, povede to do budoucna ke zlepšení v kresebném projevu (vývoj kresby od kruhů přes hlavonožce až po propracovanou postavu se spoustou malých detailů) a později i v projevu písemném. (Pšeničková, 2012)

A jak může předškolní dítě zdokonalit hrubou motoriku? Aktivita, které mohou sloužit k procvičování hrubé motoriky jsou například hry s balónem, trénink chůze, skoků, poskoků závody v běhu. (Pšeničková, 2012)

A co předškolní dítě využívá pro zdokonalení jemné motoriky? Pro zdokonalení jemné motoriky dítě často v předškolním věku využívá stavění staveb z dřevěných kostek nebo písku a modelování z modelovací hmoty. V pozdějším věku pak dřevěné kostky nahrazují plastové kostky z lega. (Špaňhelová, 2004)

1.2. Intelektuální vývoj

V předškolním období u dítěte „... dochází k extrémnímu a rozhodujícímu rozvoji komunikačních kompetencí.“ (Bytešníková, 2012, s.7) Dítě se učí vyjádřit, co si myslí a začíná přicházet s nápady, které jsou jeho vlastní. (Stern, 2017) Učí se odpovídat na jednoduché otázky a přednesu jednoduché básně a písničky. (Špaňhelová, 2004)

Také dochází, přibližně ve čtyřech letech dítěte, k rozvoji a způsobu jeho myšlení. Dítě začíná chápat a využívat myšlení názorné. Přemýšlí o předmětech (objektech) s ohledem na skutečnost kterou vidí. (Špaňhelová, 2004) A stále častěji zapojuje do hry myšlení fantazijní. Jeho hry se prodlužují a jejich děj se velmi často odehrává ve fiktivních světech, které si dítě samo vymyslelo, a kde dítě představuje hlavní postavu příběhu. I přesto, že je dítětem vymyšlený příběh fiktivní, vychází vždy ze skutečností a příběhů, které samo dítě zná. Proto mohou někdy dětské hry připomínat pohádku, kterou již známe, povolání, se kterým jsem se setkali nebo životní situaci, kterou jsme již někdy zažili. (Matějček, Pokorná, 1998) Myšlení fantazijní se dále také promítá do kresebného projevu dítěte. (Mádlová, nedatováno)

Přibližně v 11 letech, ale u dětí nastupuje krize v kresebném projevu. (Kreslírna, 2015) Dítě začíná kreslit pouze podle ustálených schémat a postupně ztrácí svou vlastní jedinečnost nebo kreslení úplně opustí. (Uždil, 2002) Je proto dobré dítě v kreativním tvoření podporovat. Vymýšlet aktivity, které budou pro dítě zajímavé a nechat ho tvořit a nezasahovat mu do práce. (Kreslírna, 2015)

1.3. Sociální vývoj

V předškolním věku se dítě dozvídá nové informace o světě okolo něj (Langmeier, Krejčířová, 2006) a začíná se učit sociálními interakcím a správnému fungování ve společnosti. (Vágnerová, 2012) Jeho základní sociální jednotkou by měla být rodina, která hraje nejdůležitější roli ve vývoji dítěte do jeho tří let (v takzvaném ranném dětství). I poté by ovšem rodina neměla ztratit v životě dítěte své důležité postavení. Po celých šest let života dítěte (v předškolní věku) by

rodina měla pro dítě být tím nejdůležitějším. Měla by být bezpečným místem, kde se bude moci dítě vracet a dávat dítěti jistotu, že tu pro něj vždycky bude. (Koťáková, 2008)

Již zmíněné zapojení dítěte předškolního věku do sociálních interakcí ovšem není jednoduchý úkol. Jeho typickým znakem je totiž egocentrismus. Je pro ně přirozené se zabývat pouze sebou samým, řešit své potřeby, a to i na úkor potřeb druhých. Proto při pokusech zapojit se do kolektivu ostatních dětí často neuspěje. Při interakci s ostatními dětmi totiž nezvládá přistoupit na kompromis. Není schopno vzít v úvahu, že i ostatní děti by mohly mít pravdu. (Vágnerová, 2012)

1.4. Shrnutí

Závěrem by se dalo říci, že předškolní období je velmi důležité v životě každého jedince (Vágnerová, 2012) a jak práce uvádí, začíná hned po narození dítěte a končí nástupem dítěte do školy. Všichni uvedení odborníci ho dále specifikují na období, kdy dítě navštěvuje mateřskou školu. Tedy na období začínající ve třech letech dítěte. Společný mají také odborníci způsob, jakým předškolní období charakterizují. Všichni popisují předškolní období jako období velkého a zásadního vývoje a rozvoje dítěte v mnoha různých oblastech (převážně pomocí hry). A zmiňují, že předškolní období je také obdobím kdy dítě hledá a získává své místo v prostředí, které je mu blízké a následně získává své místo ve společnosti.

2. Didaktické pomůcky

Didaktické pomůcky jsou: „...*předměty a jevy sloužící k dosažení vytyčených cílů... prostředky v širokém smyslu zahrnující vše, co vede ke splnění výchovně vzdělávacích cílů.*“ (Maňák, 1995, s.49) Nebo jak uvádí Kalhous, Obst a kol. (2009): Vše, co pomáhá dosahovat předem stanovených cílů, které si učitel vytyčil, a které se snaží spolu s žáky naplnit. Či nástroje, které učiteli pomáhají podpořit probíranou látku. (Čapek, 2015)

Tedy jakákoliv materiální věc vyskytující se ve třídě, kde probíhá vzdělávání, každá učitelem použitá výuková metoda, zvolená forma práce ve výuce, nebo prostředí třídy atd. (Kalhous, Obst a kol. 2009)

Pomocí didaktických prostředků si mohou děti prakticky vyzkoušet probírané, ohmatat si různé materiály, dělat pokusy a při tom získat spoustu nových schopností. (Čapek, 2015) A také se s jejich pomocí může do třídy vnést pocit, že učení není nuda, že může být zábavou. Didaktické pomůcky jsou totiž často koncipovány tak, že se děti učí formou hry. (Sudhakar, 2017)

S tím souvisí velká žádanost didaktických pomůcek jako prostředku pro vzdělávání, a to jak ze strany dítěte, tak ze strany učitele. Pokrok jde neustále dopředu a přibývá velké množství digitálních technologií, které jsou čím dál tím sofistikovanější a poskytují rychlou a vzrušující zábavu. To vede k tomu, že děti se při běžném vzdělávání neumějí soustředit. Z toho důvodu je výběr a využití vhodné didaktické pomůcky klíčový pro uspokojení studentů a usnadnění vzdělávacího procesu učiteli. (Sudhakar, 2017)

2.1 Dělení didaktických pomůcek

Základní dělení didaktických pomůcek je na didaktické pomůcky materiální a didaktické pomůcky nemateriální. (Kalhous, Obst a kol., 2009)

Materiální didaktické pomůcky

Mezi materiální didaktické pomůcky patří vše hmotné, využívané při vzdělávacím procesu. Například věci, které můžeme nalézt v přírodě, různé pohyblivé i nepohyblivé modely, obrazový materiál, ... (Maňák, 1995) Můžeme zde zařadit veškeré místo, ve kterém vzdělávání probíhá, digitální technologie (Zormanová, 2017), veškerý psaný a tištěný zdroj informací, nástroje využívané při chemických a fyzikálních pokusech a mnoho dalších. (Kalhous, Obst a kol., 2009)

Klasifikace materiálních didaktických pomůcek dle Maňáka (1995, s.50):

- „1. reálné předměty a jevy,
2. věrné zobrazení skutečnosti,
3. pozměněné zobrazení skutečnosti,
4. znakové zobrazení skutečnosti.“

Nemateriální didaktické pomůcky:

Mezi nemateriální pomůcky patří výukové metody, organizační formy výuky a jednotlivé konkrétní cíle. (Kalhous, Obst a kol., 2009)

Výukové metody:

Jsou nástroje, které slouží k naplnění předem stanovených cílů vzdělávacího procesu. Díky nim se cílů snadněji dosahuje, ale jen za předpokladu, že si pro jednotlivé cíle zvolíme vždy ideální metodu. Tedy nebudeme vybírat metody nahodile, ale předem si promyslíme, jak nejlépe námi zvoleného cíle dosáhneme. (Maňák, 1995)

Metody slovní

Zde patří všechny metody, kdy hovoří pouze jeden člověk (monologické metody) nebo metody kdy hovoří dva lidé spolu či celá skupina lidí (dialogické metody). Také bychom zde mohli zařadit práci s psaným slovem. (Maňák, 1995)

U monologických metod obvykle hovoří učitel o probírané látce a žáci pouze poslouchají. U dialogické metody se pak zapojují i žáci. Učitel může například žákům klást otázky, na které odpovídají, nebo vést s dětmi rozhovor na určité téma či dokonce nechat celou třídu debatovat o určitém tématu. (Maňák, 1995)

Metody názorně-demonstrační

Jsou metody, které již nepracují pouze s tím, co jedinec může slyšet, ale také s viděným. U těchto metod obvykle pedagogický pracovník či technika názorně žákům předvádí to, co je právě probíráno. (Maňák, 1995)

Metody dovednostně-praktické

Jsou nejpoužívanějšími metodami. Pomocí těchto metod si mohou účastníci vzdělávacího procesu sami vyzkoušet to o čem slyšeli a co viděli. Pomůže jim to lépe probírané problematice porozumět a získat nové dovednosti nebo rozvinout dovednosti, které již jedinec má. (Maňák, 1995)

Didaktické hry

Didaktické hry jsou takové hry, které jsou provozované s určitým záměrem. Jsou to hry, které slouží jako prostředek pro vzdělávání. Mají za úkol dětem vysvětlit probírané téma, podpořit jejich tvořivost a naučit je vypořádat se s nepříjemnou situací. (Maňák, 1995)

V případě, že tuto metodu učitel využije, musí si dobře promyslet jaký bude její cíl, ověřit si, že hra funguje a dostatečně dětem vysvětlit, jaké jsou pravidla hry, jak funguje. Pokud se vše dobře promyslí, pak didaktická hra zaručí velkou motivovanost dětí. (Maňák 1995)

Inscenační metody

Jsou v podstatě něco jako divadlo, kdy každé dítě dostane nebo si vybere postavu, kterou bude představovat. Pomocí vžití se do role a hraní divadla děti odehrávají skutečné situace. Tak se snaží dojít k východisku pro danou situaci. (Maňák, 1995)

Projekt

Je metoda praktického rázu, která dětem umožňuje získávat nové vědomosti a dovednosti pomocí vlastní aktivity. (Maňák, 1995) Podrobněji je projekt popsán v 3 kapitole této práce.

Organizační formy výuky:

„Prostředky, způsoby organizace výuky vztahující se k uspořádání prostředí, způsobům organizace činností učitele a žáků.“ (Průcha, Walterová a Mareš, 2003, s.66)

Dělení:

Dle toho, kolik dětí je do výuky zapojeno a jaká je jim věnována pozornost

- „1. *Výuka individuální.*
2. *Výuka individualizovaná.*
3. *Výuka skupinová.*
4. *Výuka hromadná (kolektivní).“ (Maňák, 1995, s.46)*

Dle toho, kde se vzdělávání odehrává

- „1. *Výuka ve třídě.*
2. *Výuka v odborných učebnách a laboratořích.*
3. *Výuka v dílně.*
4. *Výuka na školním pozemku.*
5. *Výuka v muzeu, v koutku tradic apod.*
6. *Učebně výrobní jednotka (učební den ve výrobě).*
7. *Vycházka a exkurze.*
8. *Domácí úlohy.“ (Maňák, 1995, s.46)*

Dle toho, jak dlouho vzdělávání probíhá

- „1. *Vyučovací hodina (základní výuková jednotka).*
2. *Zkrácená výuková jednotka (např. v 1. roč., při jazykové výuce apod.).*
3. *Dvouhodinová výuková jednotka (např. ve výtvarné výchově apod.).*
4. *Vysokoškolská lekce, seminář, speciální kursy apod.“ (Maňák, 1995, s.46)*

Cíle:

Cíle jsou ty výstupy, nabyté informace a získané dovednosti, které chceme, aby děti měly. Cíle mohou být formulovány obecně. Na základě obecných formulací se pak tvoří několik konkrétních formulací cílů. Ve školství cíle vycházejí z Rámcově vzdělávacích programů, s kterými učitel pracuje a využívá je pro přípravu své výchovně vzdělávací činnosti (RVP PV, 2021).

Tvorba cílů v těchto programech je ovlivněna tím, co je pro konkrétní národ důležité, tím jaké má daný národ hodnoty. (Maňák, 1995)

2.2. Funkce didaktické pomůcky

Funkcí didaktické pomůcky je, jak již bylo v této kapitole zmíněno, předání vědomostí a dovedností dětem (tedy pomoci dětem při studiu). Děti pomocí didaktické pomůcky mohou získat dovednosti potřebné pro běžný život a dozvídat se jaký je svět. Mohou také rozvíjet své manipulační dovednosti a smysly. Dále pomůcky pomáhají s doplněním a rozšířením slovní zásoby a rozvojem matematických představ. (Lynch, 2021)

2.3. Zásady výběru správné didaktické pomůcky

Vhodnou pomůcku poznáme podle toho, že dítě zajímá, má touhu si ji půjčovat, pracovat s ní. Vhodná didaktická pomůcka by také měla vést k tomu, že s ní dítě vydrží pracovat déle a nebude po chvíli chtít změnu a k tomu že s ní bude pravidelně pracováno. (Kaplan Early Learning Company, nedatováno)

Vhodnou pomůcku můžeme poznat také podle toho, jak na nás vizuálně působí (děti preferují pomůcky barevné). A podle toho, jaká je na ohmat a jestli něco vydrží a hned se nerozbije. Dále je také dobré si ověřit, jestli se dá pomůcka vyčistit v případě ušpinění a zda je celkově bezpečné, aby děti s pomůckou pracovaly a nic se jim nestalo. (Kaplan Early Learning Company, nedatováno)

Dalším kritériem pro výběr didaktické pomůcky je to, zda je schopná rozvíjet děti a pomáhat jim nabývat nové znalosti. Dobré je také, když pomůcka nemá pouze jedno využití, ale dá se s ní pracovat různými způsoby. (Kaplan Early Learning Company, nedatováno)

Takže pokud si chceme dobře vybrat didaktickou pomůcku a zajistit efektivitu a funkčnost námi vybrané pomůcky, nebojme se vyhledávat kvalitu a trochu si třeba i připlatit. Do budoucna se nám to vyplatí. Pomůcka nám bude lépe sloužit a déle vydrží. (Kaplan Early Learning Company, nedatováno)

2.4. Shrnutí

Didaktické pomůcky jsou buď materiální nebo nemateriální povahy. Jsou to všechny nástroje slovní, vizuální, materiální nebo organizační povahy, které učitel využívá k tomu, aby podporoval rozvoj dítěte a předával mu nové dovednosti a znalosti. Pomocí nich se tedy dosahuje cílů vzdělávání, které jsou ukotveny v Rámcově vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV).

Aby didaktické pomůcky dobře plnily svůj účel, je potřeba dát si pozor na to abychom je vhodně vybrali a otestovali, zda v praxi fungují. Jedině tak zajistíme jejich dlouhou životnost a pravidelné používání pomůcky ze strany dětí.

3. Projekt

Projekt je prostředek k naplnění konkrétních cílů, kterých se dosahuje pomocí mnoha jednotlivých aktivit, kroků, ... které bývají jak lehké a snadno zvládnutelné, tak i složitější. To se odvíjí podle toho, zda je projekt náročnější a jeho realizace a průběh bude trvat delší dobu nebo jestli je to projekt kratší. (Yarbrough, 2021) Jeho trvání je obvykle dlouhodobějšího rázu. (Nádvorníková, Kupcová, 2004) Dle délky jeho trvání se dá dělit na projekt krátkého trvání, tedy projekt, který trvá pouze 24 hodin. Dále na projekt, který může trvat více dní a projekt, který je naplánovaný na dlouhou dobu (několik týdnů až měsíců). Dělit se dá projekt také podle toho, zda na něm jedinec pracuje samostatně nebo zda je to projekt určený pro skupinu (pracuje na něm více lidí) či pro celý kolektiv. (Kašová, 2013)

Projekt mívá různé podoby. Například podobu „...integrováných témat, praktických problémů ze životní reality nebo praktické činnosti vedoucí k vytvoření nějakého výrobku, výtvarného či slovesného produktu...“ (Pedagogický slovník, 2003, s.184)

Celý projekt má několik etap a jeho účastníci mají v jednotlivých etapách různé role. (Nádvorníková, Kupcová, 2004) Projekt tedy není nahodilým sledem různých spontánních kroků. Tak je zajištěno, že se opravdu dosáhne nastavených cílů a plnění aktivity, kroky nepřijdou nazmar (Svozilová, 2011).

Etapy projektu:

1. Rozhodování a navrhování

- zde patří samotné navrhnutí projektu
- brainstorming celého týmu, na základě kterého se vytvoří cíle projektu
- také zde můžeme zařadit zjištění současné situace, současného stavu v organizaci, škole, ..., které by projektu mělo předcházet
- stanovení prognóz do budoucnosti
- rozdělení jednotlivých úkolů nutných pro realizaci projektu účastníkům projektu (Kissflow, 2022)

2. Realizace a kontrola

- zde můžeme zařadit samotný průběh projektu a realizaci jednotlivých kroků
- dále sem patří průběžné sbírání informací a následné vyhodnocování dalšího postupu
- a také kontrola, v rámci níž se sbírají informace o průběhu a výsledku projektu
- na základě informací se provede vyhodnocení (zjišťuje se rozdíl mezi výsledkem a stanovenými cíli) (Kissflow, 2022)

3. Ukončení

- zhodnocení efektivity projektu
- vyhodnocení, zda je potřeba pro příště něco upravit, předělat (Kissflow, 2022)

Výsledkem projektu může být například hotová stavba, nachystaná událost, ucelená studie (Yarbrough, 2021), ale také ruční práce dítěte, nově nabyté znalosti o zvoleném tématu, hotová příprava na hodinu... (Nádvorníková, Kupcová, 2004) Dnes je projekt často využívanou metodou vzdělávání i ve školství (Svozilová, 2011) a začíná se s ní již v mateřské škole. (Nádvorníková, Kupcová, 2004)

Ve školství se projekt využívá jako nástroj pro vzdělávání. V mateřské škole (MŠ) je projektem samotná příprava ze strany učitele, kterou následně realizuje s dětmi. V tomto případě, ale hovoříme spíše než o projektu o pedagogickém projektování. (Nádvorníková, Kupcová, 2004)

Pedagogické projektování

Pedagogické projektování je prostředkem pro předávání znalostí dětem, získávání nových schopností, názorů a rozvoj schopnosti dítěte se umět rozhodovat podle sebe. Nejlépe tyto schopnosti předškolním dětem předáme pomocí her či jejich samostatné práce. Tedy jak prací ve skupině, tak prací samostatnou. (Nádvorníková, Kupcová, 2004)

Cíle pedagogického projektování ve školství vycházejí z cílů v Rámcově vzdělávacím programu, v případě MŠ konkrétně z cílů v Rámcově vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání. Dále se odvíjejí od zájmů dětí, jejich každodenních problémů a situací a otázek, které si děti kladou. (Nádvorníková, Kupcová, 2004)

3.1. Shrnutí

Jak se shodují mnozí odborníci, projekt je prostředek. Projekt je také soubor aktivit, kroků, postupů. Pomocí projektu se dosahuje předem stanovených cílů. Projekt je využíván jak ve velkých organizacích a firmách, tak také ve školství. Jeho trvání může být jeden den, ale také několik let.

S projektem se můžeme setkat již u dětí předškolního věku. Jedná se o přípravu učitele na vzdělávání dětí pomocí her a aktivit. Děti tak získávají nové schopnosti a učí se projevat vlastní názor.

4. Výtvarná výchova

„Výtvarnou výchovu chápeme jako integrovaný prostor, v němž je možné vytvářet mimořádně příznivé předpoklady pro současné objevování a rozvíjení obecných i výtvarných dispozic dětí.“ (Hazuková, 2011, s.11)

Výtvarná výchova je jedním z výchovných předmětů, které mají estetické zaměření (Průcha, Walterová a Mareš, 2013). Má rychle se měnící teorii s širokým výběrem námětů, v rámci kterých lze realizovat různé činnosti a využít různé vyjadřovací prostředky. (Roeselová, 2003)

Výtvarná výchova má dvě oblasti. Jedna oblast výtvarné výchovy má za cíl předat studentům vědomosti a znalosti týkající se výtvarného umění, které jim pomohou pochopit jejich vlastní výtvarný projev a výtvarný projev dalších jedinců. Druhá oblast výtvarné výchovy má výchovnou funkci. Jejím cílem je pomoci jedinci najít jeho identitu. (Roselová, 2003)

4.1 Funkce a využití výtvarné výchovy v předškolním vzdělávání

Výtvarná výchova je jedním z nástrojů, které napomáhají správnému vývoji dětí předškolního, ale i mladšího školního věku. Dokáže stimulovat dětský mozek. (Sudhir, 2015).

Primárně výtvarná výchova u dětí rozvíjí a podporuje kreativní myšlení a seznamuje děti „... se základními postupy a technikami umělecké tvorby.“ (Průcha, Walterová a Mareš, 2013, s.71)

Dále ale také dětem pomáhá v intelektuálním a fyzickém rozvoji. (Sudhir, 2015) Konkrétně dovednosti používat opakovaný vzor, umět si představit, co chce vytvořit, postupovat podle představy a dovednosti manipulace s výtvarnými nástroji (rozvoj jemné motoriky). (Rymanowicz, 2015) Při správném výběru aktivit učitelem může výtvarná výchova dále rozvíjet slovní komunikaci (Hazuková, 2011) a matematickou představivost. Tedy schopnost dítěte popsat co vytvořilo, určovat velikost, počet, tvar, srovnávat a používat prostorovou představivost. (Rymanowicz, 2015)

Výtvarná výchova také rozvíjí zdravé sebevědomí (Hazuková, 2011) neboli schopnost uvědomění si sebe samého a umění pracovat se svými emocemi. Takový jedinec, který při tvorbě pracuje se svými emocemi, dokáže je využívat a umí se vžít do toho, co dělá, pak snadněji popustí uzdu kreativitě. Dále se učí prostřednictvím výtvarné výchovy vnímat své okolí. (Roselová, 2003)

4.2 Ukotvení výtvarné výchovy v rámcově vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání

Rámcový vzdělávací program (RVP) chápe výtvarnou výchovu jako nástroj pro dosažení cílů stanovených pro předškolní vzdělávání. Najít bychom ji tedy mohli ve všech jeho pěti vzdělávacích oblastech, kterými je: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost a Dítě a svět. Neočekávejme ale, že v jednotlivých vzdělávacích oblastech budou popsány konkrétní výtvarné činnosti s postupem pro jejich realizaci. Oblasti obsahují pouze obecné cíle, které nám mají pomoci s výběrem vhodné výtvarné aktivity pro jejich naplnění. (Vondrová, 2005)

4.3 Shrnutí

Výtvarná výchova je nástroj, který může učiteli posloužit pro komplexní rozvoj dítěte. Je ale potřeba, aby si učitel, pro práci s dítětem zvolil vhodné výtvarné aktivity a vhodné cíle z pěti oblastí v RVP.

5. Výtvarná činnost

Výtvarná činnost je nástrojem pro realizaci výtvarné výchovy, dává výtvarné výchově její podobu a určuje, jakou formu bude výtvarná výchova mít. (Hosman, 2007)

Výtvarnou činností může být jakákoliv aktivita provozovaná s různými druhy výtvarných materiálů, a to i takovými, které bychom předem za výtvarný materiál nepovažovali. Příkladem takového výtvarného materiálu, který se nám na první pohled jako výtvarný materiál nejeví, je třeba papírová role, kartonový box nebo různé přírodniny. Výtvarná činnost je také činností, při které jedinec rozvíjí svou fantazií. (Kohl, 2004)

Volena by měla být výtvarná činnost vždy s ohledem na dítě a samotné dítě by se mělo pro ni nadchnout. K motivaci dítě pro její vykonávání využívá výtvarná činnost, respektive učitel, který výtvarnou činnost realizuje, mnoho různých prostředků. Konkrétně využívá například ukázky děl výtvarných autorů, poslech hudby nebo různé příběhy. (Šobánková, 2006)

Pro děti může být výtvarná činnost prostředkem pro jejich sebevyjádření a pochopení vlastních pocitů. (Dorance, 2008) Prostředkem, kterým komunikuje se svým okolím (Šobánková, 2006) a způsobem, jak poznává svět, který je obklopuje. (Kohl, 2004)

Během výtvarných činností mají děti možnost se naučit jakým způsobem fungují a jaké mají vlastnosti látky, se kterými pracují. Můžou se například seznámit se způsobem míchání barev nebo zjistit, že tvarovací hmota, která nemá žádnou barvu, najednou nabírá formu. (Kohl, 2004) Dalším benefitem výtvarné činnosti je zlepšení a rozvoj jemné motoriky a rétoriky u dětí předškolního věku. Děti se v průběhu výtvarných činností učí vyjadřovat své názory, popisovat své nápady a dostávají šanci se samy rozhodnout, jaký materiál si zvolí. Následně by předškolní děti měli být schopné si obhájit jaký materiál si vybrali a proč si ho vybrali, jaký byl jejich záměr a tak dále. (Dorance, 2008)

V MŠ bývají výtvarné aktivity propojeny s tématem, se kterým se děti seznamují. Jsou prostředkem pro prohloubení probíraného. A doplňují buď již proběhlé aktivity nebo jsou úvodem pro aktivity následující. (Vondrová, 2005)

5.1. Shrnutí

Výtvarná činnost je náplní výtvarné výchovy. Je to činnost, při které je využíván různorodý výtvarný materiál. Jak uvádí Kohl, Šobánková a Dorenc je prostředkem pro sebevyjádření dítě a způsobem jakým může poznávat svět který jej obklopuje.

6. Kreativita/ tvořivost a fantazie

„Pokud budeme zjednodušeně definovat pojem kreativita, je to činnost, kdy objevujeme nebo děláme něco nově, nového. Hledáme novou cestu řešení, používáme nový způsob myšlení, jak na to.“ (Cejpková, 2015, s.6)

Kreativita je „...schopnost vytvářet nové, neobvyklé, originální způsoby řešení.“ (Fichnová, Szobiová, 2007, s.5) Může nám pomoci zvládat tempo neustále se vyvíjející společnosti a díky ní máme možnost prožít radostný a pestrý život.

Když se řekne tvořivost, většina lidí si představí nějaký umělecký výtvar nebo hudební dílo. Pravdou ale je, že dávku tvořivosti mají i lidé kteří se vyskytují na poli vědy. (Cejpková, 2015) Tvořivost je tedy také nástrojem obohacujícím společnost, protože do ní přináší nové vynálezy a zásady. (Königová, 2007)

K tomu, abychom byli schopni tvořit, je potřeba mít především dostatečné množství inspirace, vlastní myšlenky, velkou míru koncentrace a touhu své myšlenky dovést do skutečné podoby. (Königová, 2007)

Určitým způsobem je schopný být kreativní kdokoliv bez rozdílů povolání a věku. S nácivkem se pak stupeň kreativity u jednotlivce zvyšuje. Nej kreativnější je člověk v předškolním období svého života. V tomto období je proto dobré dát jedinci prostor pro kreativní vyjádření a možnost se v této schopnosti zlepšovat. K tomuto účelu můžeme využít mnohé publikace nabízející aktivity pro podporu a růst kreativního ducha. (Fichnová, Szobiová, 2007) Také je dobré vybavit a přizpůsobit prostor, kde se dítě vzdělává, tak aby byl pro dítě motivačním, podněcoval jeho zvědavost a představivost. A aby v dítěti vyvolával touhu tvořit a projevoval se kreativně. (Kalábová, 2009)

S tvořivostí také úzce souvisí fantazie. (Davles, 2012) *„Prostřednictvím fantazie je člověk s to vytvářet věci nové, dosud neznámé a třeba i neskutečné.“ (Kulka, 2008, s.81)*

Fantazie je tedy dovednost člověka vytvářet si obrazy o předmětech a situacích, které buď nemohou reálně existovat nebo které se momentálně v životě daného jedince nevyskytují, ale někdy v minulosti se s nimi setkal. (Davles, 2012) Nástroj skýtající nespočet možností pro vznik nových nápadů. (de Haass, 2014)

Tuto dovednost můžeme pozorovat již u dětí, pro které je tvořivost samozřejmostí. (Harper, 2004) Děti jsou schopné na základě předchozích interakce s objektem upravovat jeho podobu a přisuzovat mu nové vlastnosti dle vlastního obrazu. Nebo dotvářet vyprávění založené na vlastní zkušenosti. I přesto, že již dítě tuto dovednost ovládá, je dobré ji dále podporovat a zlepšovat. (Špaňhelová, 2022)

6.1. Shrnutí

Kreativita a s ní související fantazie jsou dovednosti, které lidé využívají pro tvorbu něčeho nového a originálního. Kreativním jedincem může být do určité míry každý. Je ale potřeba tuto dovednost již od nejútlejšího věku rozvíjet a přizpůsobovat prostor ve kterém se dítě pohybuje, tak aby působil zajímavě a k tvořivosti přirozeně pobízel. To stejné platí i pro rozvoj fantazie.

7. Výtvarný a šicí materiál

7.1. Filc

Filc neboli plst', jak se mu jinak říká, (Dardenne, 2008) je doplňkovým materiálem (například jeho syntetická verze) a také materiálem, který bývá často využit při ručních pracích. (Altmeyer, 2003) Může být vyrobený ze syntetických materiálů, typické je ovšem pro jeho výrobu využití ovčí vlny. (Dardenne, 2008) Ta se nejprve máčí a potom se zplst'uje, přičemž po celou dobu procesu na ni působí vysoký tlak. Díky tlaku se z ovčí vlny stává hladký a pevný filc (Altmeyer, 2003) se kterým se velmi dobře pracuje. Při stříhání nemusíme mít strach, že by se na krajích třepil, krásně drží tvar (Dardenne, 2008) (je tvárný), je jemný (Altmeyer, 2003) a není těžké jej sešít k sobě. Pro jeho sešití se často využívá obšivací steh. Možné je také Filc slepit. Filc se dá sehnat v mnoha různých barvách a tloušťkách. Nejmenší sehnatelnou tloušťkou je obvykle jeden milimetrů. (Dardenne, 2008)

7.2. Niť a bavlněná příze

Niť je složena z několika vláken (Gardiner, 2008) a vyrábí se ze tří různých materiálů. Existují nitě bavlněné, nitě hedvábné a nitě vyrobené z polyesteru. Její využití najdeme při šití v ruce nebo na stroji. (Maříková, 2004)

A podle čeho a jak si niť vybrat? Doporučuje se použít vždy takovou niť, která co nejvíce odpovídá svým složením materiálu, se kterým pracujeme. (Gardiner, 2008) Dále je dobré se ujistit, zda námi vybraná niť je určená pro šití nebo pouze na stehování. Existuje totiž niť, které se říká stehovka. Stehovka není tak pevná a dá se jednoduše přetřhnout, je proto určená pouze na stehování. (Maříková, 2004)

Bavlněná příze neboli bavlnka (mulinka) je materiál sestávající ze 6ti vláken, vyrobený z hedvábí či umělého hedvábí. (Campbell, Bakewell, 2007) Jednotlivá vlákna se od sebe dají oddělit. (Greenoff, 2003) Hojně je využívána při vyšívání. Sehnat se dá v mnoha různých barvách. (Campbell, Bakewell, 2007)

7.3. Suchý zips

Suchý zips slouží k zapínání. Obvykle se přišívá, sehnat se dá ale i lepící suchý zips. Suchý zips je složen ze dvou částí. (Gardiner, 2008) *“Jedna část je tvořena látkou s miniaturními háčky, zatím co na druhé jsou drobné očka, takže po přitíštění přilnou k sobě.”* (Gardiner, 2008, s.117)

7.4. Kartón a lepenka

Kartón je pevnější verze papíru, která ještě není lepenkou. Hmotnost čtverečního metru kartónu je 150 gramů až 250 gramů a jeho tloušťka bývá maximálně 1,5 milimetru. Kartón vzniká

vrstvení spojených papíru na sebe, nebo ručním vyrobením jednoho hrubšího papír. Z kartonu se vyrábí například obaly na brožury. (Voit, 2019)

Lepenka je pevnější než kartón a její hmotnost na metr čtvereční je více než 250 gramů. Lepenka se využívá k výrobě knižní vazby. (Voit, 2018)

7.5. Plasty

Plasty jsou materiály složené z polymerů. Plasty mají různé vlastnosti jako je schopnost měnit tvar (plasticita), odolnost, průhlednost, nízkou hustotu a elektrickou vodivost. Díky všem těmto vlastnostem tak můžeme z plastu vyrábět různé výrobky. (Britannica, nedatováno)

7.6. Shrnutí

Výtvarné a šicí materiály jsou ty materiály, které slouží k výrobě výsledného produktu. Mnohdy mají svůj speciální účel, pro který bývají využity. Některé z uvedených materiálů v kapitole bývají k dostání v různých tloušťkách, barvách a mohou být vyrobeny jak z přírodních, tak umělých materiálů.

8. Barvy

Barvy jsou nedílnou součástí života každého člověka. (Uždil, 2002) V knize Svět barev od Pleskotové (1987, s.193) je barva definovaná, z více různých hledisek, jako: „1. ve fyzice barva viditelné části elektromagnetického záření; 2. ve fyziologii a psychologii zrakový vjem vyvolaný světelným paprskem určité vlnové délky; 3. v chemii pigmentová nátěrová hmota; 4. v umění výrazová a významová složka výtvarného díla.“

V této kapitole se zaměříme pouze na barvy pigmentové, tedy barvy využívané umělci pro tvorbu výtvarných děl. (Parramón, 1996) Pigmentové barvy jsou základním pilířem pro tvorbu obrazu. (Fudurich, 2005) Pigmentových barev je mnoho. Všechny mají ale jako základ primární barvy (ty jsou pouze tři), jsou od nich odvozené. (Asensio Cerver, 2001)

Všechny pigmentové barvy na sebe ve vzájemných kombinacích působí a tvoří spolu různé vztahy, o kterých budeme dále hovořit v této kapitole. (Fudurich, 2005)

Odstín

Každá barva je nějak pojmenována (například zelená barva, červená barva, ...). Slovo barva bychom ale mohly nahradit slovem odstín (např. zelený odstín, červený odstín, ...). (Baggetta, 2005) Odstín je tedy termínem, který se týká přímo konkrétní barvy. (Hampton, 2005) Každá taková barva (odstín) se však může s pomocí působení světla změnit na odstíny jiný. Tedy již neuvídíme odstín jménem světe modrá ale odstín jménem tmavě modrá a naopak. (Harper, 2004)

8.1. Dělení barev a jejich míchání

Barvy se dělí na základní, sekundární, terciální a neutrální. Dalším možným dělením je rozdělení barev na barvy „studené“ a „teplé“. Anebo dělení barev na doplňkové a souhlasné. Či dělení barev podle toho, jaký mají tón (světlý či tmavý). Barvy také můžeme rozdělit podle toho, zda se dají nebo nedají namíchat. (Fudurich, 2005)

A nač se učit rozdělení barev a způsob jejich míchání? Míchání barev je užitečnou dovedností, díky které ušetříme vlastní peněženku. Zároveň je to prostředek, umožňující nám namíchat mnohem veselejší a neotřelé odstíny, oproti těm, které bychom si koupily. A můžeme při něm prožít pocit štěstí a volnosti. (Hampton, 2005)

8.1.1. Základní, sekundární a terciální barvy

Primární neboli základní barvy jsou červená, žlutá a modrá. (Parramón, 1996) Barvy, které se od sebe velmi liší (jedna druhou nijak nepřipomínají) (Harper, 2004) a jež se nedají namíchat. Tyto barvy slouží jako základ pro vytvoření dalších barev. (Fudurich, 2005) Pomocí těchto tří

barev pak můžeme namíchat barvy sekundární, terciální nebo barvu černou, a to tak že smísíme červenou, žlutou i modrou dohromady. (Parramón, 1996)

Mezi sekundární barvy patří zelená, oranžová a fialová. Tyto barvy jsou směsicí jedné barvy základní s jinou barvou základní. (Baggeta, 2005) Vytvořením směsi ze žluté a modré získáme zelenou. Směsicí červené a modré získáme fialovou a smícháním žluté a červené nám vznikne oranžová. (Williams, 2017) Můžeme o nich také říci, že jsou barvami komplementárními. (Parramón, 1996)

Terciální barvy jsou ty barvy, které vznikají kombinací barvy sekundární s barvou primární. (Parramón, 1996) Patří mezi ně zelenomodrá, modrofialová, oranžovočervená, fialovočervená, oranžovožlutá, zelenožlutá. (Williams, 2017)

8.1.2. Neutrální barvy

Mezi neutrální barvy můžeme zařadit „... celou škálu šedých a hnědých odstínů“ (Hampton, 2005, s.9), které mohou být jak teplé, tak studené. (Asensio Cerver, 2001) Často jsou využívány jako nástroj, díky kterému vyniknou ostatní barvy. (Harper, 2004)

Neutrální barvy získáme s pomocí primárních barev a to tak, že smícháme stejné množství všech primárních barev. Můžeme také ale některé z barev dát o trošku víc, tato barva pak bude v konečné směsi malinko zřetelnější a neutrální odstín dostane určité zabarvení. Nebo můžeme do směsi barev přidat bílou barvu a směs primárních barev zesvětlit. (Harper, 2004)

8.1.3. Barevný tón a tónový kontrast

Tón je pojem, který hovoří o tom, zda je konkrétní odstín barev světlý či tmavý. (Baggeta, 2005) Rozdílná světlost či tmavost odstínů barev může umělci posloužit jako nástroj pro vytvoření pocitu plastičnosti na obraze. (Fudurich, 2005) Pokud se vedle sebe dají dva stejné odstíny barev, z nichž jeden bude světlejší a druhý tmavší hovoříme o tzv. tónovém kontrastu. (Parramón, 1996)

Světlejší barvy dosáhneme, pokud do ní přidáme barvu bílou. (Fudurich, 2005) Naopak budeme-li chtít barvu tmavší, přidáme do ní čern. Existují ale i barvy, které po smíšení s bělobou či černí promění úplně svůj odstín. Dobrým příkladem, takové to barvy je červená, ta se mění po smíšení s bělobou z červené na růžovou. (Harper, 2004) Světlejší či tmavší barvy také můžeme dosáhnout smísením vybrané barvy s barvou stejného základu, který je o něco světlejší či tmavší. (Harper, 2004)

8.1.4. Studené a teplé barvy

Toto dělení rozděluje barvy na dvě skupiny s různými teplotami. Nehovoříme zde ale o tom, že by nás některé barvy mohly zahřát a jiné ochladit nebo způsobit, že by nám byla zima. (Baggeta,

2005) Pojmy „teplé“ a „studené“ se vztahují k tomu, co v nás dané skupiny barev vyvolávají za pocity a co nám připomínají. Teplé barvy v nás obvykle vyvolávají pocity excitace a síly. Teplé barvy nám připomínají léto nebo podvečer s posledními záchvěvy světla. Studené barvy v nás vyvolávají pocity pokoje. Studené barvy nám připomínají jítro, večer a chlad. (Fudurich, 2005) Mezi „teplé“ barvy patří různé odstíny oranžové, červené a žluté barvy, mezi „studené“ barvy patří různé odstíny modré, zelené a fialové barvy. (Parramón, 1997) Tyto dvě skupiny barev, lze míchat i mezi sebou. (Asensio Cerver, 2001) Tak docílíme toho, že některý studený tón na nás bude působit tepleji, a naopak některý teplý tón na nás bude působit studeně. (Fudurich, 2005) Třeba, když přimícháme žlutou do zelené, pak na nás bude působit tepleji. Nebo když přimícháme do červené modrou, vytvoříme tón chladnější. (Baggeta, 2005)

Umělci „teplé“ a „studené“ barvy používají k vytvoření perspektivy na obraze. „Teplé“ barvy působí jako by z malby vyčnívali zatímco „studené“ barvy působí spíše, jako by byly vzadu. Studené „barvy“ tedy použijeme spíše na podklad či objekty uprostřed obrazu, zatímco „teplé“ barvy použijeme na objekty v přední části obrazu. (Harper, 2004)

8.1.5. Doplnkové a souhlasné barvy

Komplementárními (doplňkovými) barvami jsou barvy sekundární. Tyto barvy jsou komplementárními barvami k barvám primárním a spolu s primárními barvami tvoří protiklady. (Fudurich, 2005) Fialová je komplementem žluté, oranžová je komplementem modré a zelená je komplementem červené. (Asensio Cerver, 2001)

V barevné kruhu stojí doplňkové barvy vždy naproti barvám primárním (Fudurich, 2005) a to tak, že jedna barva primární stojí proti jedné barvě doplňkové neboli sekundární (takové, která nebyla vytvořena s její pomocí). „*Jde o ty barvy, které spolu na pohled nejméně souvisejí.*“ (Parramón, 1995, s.18) Mezi těmito dvěma barvami, pak vzniká nejvíce patrný kontrast. (Parramón, 1996) Toho můžeme využít, když budeme chtít, aby nějaký objekt na naší malbě vynikl. Na pozadí obrazu dáme barvu primární a na ní namalujeme námi vybraný objekt barvou k ní komplementární (sekundární). (Hampton, 2005)

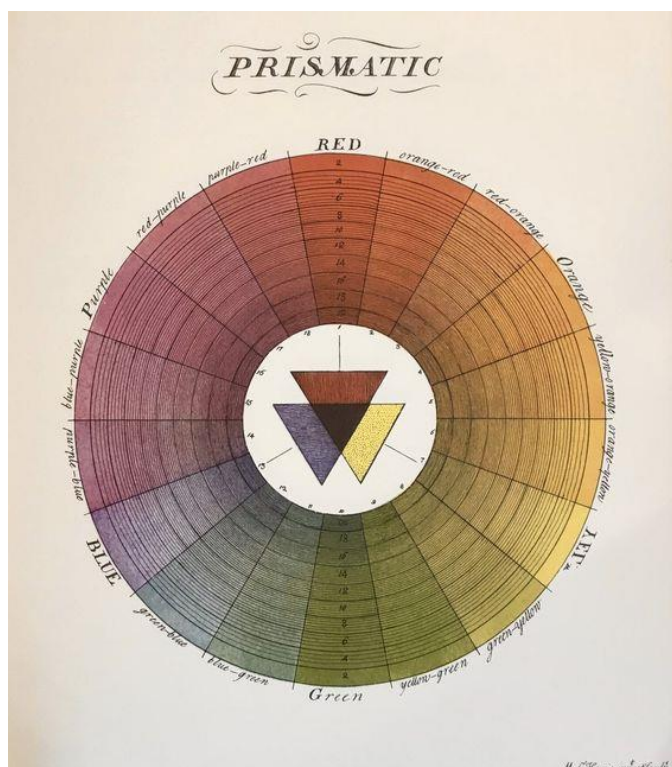
Za souhlasné barvy označujeme ty barvy, které jsou na barevném kruhu vedle sebe. (Fudurich, 2005) Jsou to barvy, které spolu ladí. A v pozorovateli obvykle navodí dojem pohody. (Harper, 2004)

8.2. Barevný kruh

Je: „*Průvodce světem barev*“. (Harper, 2004, s.123) „*Pomůcka pro míchání barev v podobě kotouče s barevnými výsečemi*“. (Fudurich, 2005, s.8) „*Vizuální pomůcka, demonstrující vztahy mezi barvami.*“ (Fudurich, 2005, s.8)

V knize *Teorie barev* Parramón uvádí (1995) že: Barevný kruh je pomůcka sloužící k pochopení správného dělení barev a vysvětlení způsobu jakým se barvy míchají. Barevný kruh pomáhá porozumět, jak a z jakých primárních barev vzniknou jaké barvy sekundární a které barvy musíme smíchat pro vznik barev terciárních. Součástí kruhu jsou tedy barvy primární sekundární a barvy terciární. Celkem je v barevném kruhu dvanáct různých barev. (Itten, 1970)

A jaký je důvod k malému množství barev v kruhu? Proč barevný kruh neobsahuje větší množství barevných odstínů? Důvodem pro malé množství barev v kruhu je potřeba malíře si je pamatovat, umět určit jejich místo v kruhu a být schopný s nimi pracovat. V kruhu, jak už víme se nachází pouze dvanáct různých barev, které jsou seřazené ve stejném pořadí jako jsou barvy duhy a barvy v přirozeném spektru. Každá barva má v kruhu také svou komplementární barvu, a to přímo naproti sobě, na opačné straně kruhu. (Itten, 1970) A pokud bychom středem kruhu nakreslili osu vedoucí přímo skrz fialovou a žlutou barvu, zjistili bychom, že nejen že jsou v kruhu naproti sobě barvy navzájem komplementární, ale také vždy ve dvojici barev sobě protilehlých je jedna barva teplá a jedna barva studená. Tedy každý teplý tón v kruhu má proti sobě tón studený. (Itten, 1970)

(Obr. 1- Colour wheel, Moses Harris)

V knize *The elements of Color* představuje Itten (1970) další podobu barevného kruhu. V Ittenově barevném kruhu se ve středu nachází rovnostranný trojúhelník, který je rozdělen na tři části vyplněné třemi základními barvami. Kolem trojúhelníku, uvnitř kruhu, který jej opisuje, se nachází šestiúhelník. Díky tomu na jednotlivých stranách rovnostranného trojúhelníku vznikají rovnoramenné trojúhelníky, které jsou vyplněné barvami sekundárními.

První kruh je dále ohraničen kruhem druhým, který je nakreslený tak, aby vzniklo mezi ním a prvním kruhem místo na doplnění dalších odstínů barev. Takto vzniklý prostor mezi prvním a druhým kruhem je rozdělen na dvanáct dílů, které jsou vyplněny jak barvami primárními, sekundárními, tak i barvami terciárními. (Itten, 1970)

(Obr. 2 –Colour wheel, Johannes Itten)

8.3. Shrnutí

Jak kapitola zmiňuje, pigmentových barev je mnoho. Pigmentové barvy se dělí se na barvy primární (ty se nedají namíchat), sekundární (vznikají ze dvou barev primárních a jsou namíchatelné), terciální a neutrální. Také se dělí podle toho, zda jsou to odstíny světlé nebo tmavé. Nebo podle toho, jestli na nás působí teplým či studeným dojmem. Nakonec je v této kapitole zmíněno dělení na barvy doplňkové (nejméně si navzájem podobné) a souhlasné (blízké si podobností).

Kapitola dále hovoří o barevném kruhu, pomůcce, která znázorňuje jednotlivé vztahy barev a pomáhá umělcům při orientaci v barevné teorii a práci s barvami.

9. Psychologie barev

Jak podotýká Jaromír Uždil (2002) v knize Čáry klikyháky, paňáci a auta, pro většinu z nás tu barvy prostě jsou a dokud nás na ně něco neupozorní, nebo je nenajdeme tam, kde bychom je nečekali, nebudeme schopni ocenit jejich kvalitu. Pokud se ale na některou z barev zaměříme, budeme ji vždy vnímat jinak než druzí okolo nás.

Dle významného německého básníka Johanna Wolfganga von Goetheho (také se zabýval teorií barev) barvy člověka přitahují a činí ho šťastným. (Goethe, 2004) A mohou mu posloužit jako nástroj pro vyvolání různých emocí a nálad. (Harper, 2004) Dle Goetha (2004, s.20) „jednotlivé barvy vyvolávají zákonité a jednoznačně předvídatelné citové reakce.“ Ty vznikají na základě toho, jestli je to barva světlá či tmavá, teplá nebo studená, jestli je to jemný odstín nebo odstín velmi výrazný. (Goethe, 2004) A také na pozadí historického využití barvy. (Cherry, 2021)

Některé barvy na nás působí veselým, přívětivým, živým a hřejivým dojmem. Při pohledu na ně si vybavíme ty nejšťastnější okamžiky našeho života. Jiné barvy v nás mohou vyvolat pocity údesu, neklidu, žalu, záhadnosti. Pak existují také barvy budící v nás pocity relaxace a naprostého uvolnění a pohroužení se do dané barvy či pocitu jistoty a bezpečí. Některé barvy budí dojem neposkvrněnosti, vlídnosti a delikátnosti. (Goethe, 2004)

Žlutá

Žlutá je barvou motivující k aktivitě, působící na člověka radostným, hřejivým a vznešeným dojmem. Často je spojovaná s čestností. Pokud se ale zakalí od některé studené barvy, začneme ji vnímat jako nehezku. Tehdy se nám při pohledu na ni spíše vybaví pocit nevolnosti. (Goethe, 2004)

Oranžová

Oranžová je barvou se stejnými vlastnostmi jako žlutá. U oranžové barvy jsou ale tyto vlastnosti ještě patrnější. Při pohledu na oranžovou barvu máme dojem jako by z ní sálalo velké teplo nebo jako bychom se dívali na poslední večerní paprsky světla. (Goethe, 2004)

Červená

Červená je barvou symbolizující eleganci a vznešenost. Výrazná červená pak symbolizuje veškerou špatnost (Goethe, 2004) a hněv. (Fudurich, 2005) Červená barva může člověka nastartovat k nějaké aktivitě, působí útočným dojmem. (Goethe, 2004)

Modrá

Tato barva má na člověka uklidňující účinek a velmi ho přitahuje. Zároveň na něj může působit pustě, neradostně (Goethe, 2004) a depresivně. (Fudurich, 2005) A rozhodně se o modré nedá

řící, že je to barva vyvolávající dojem tepla, právě naopak. Modrá v člověku vzbuzuje dojem zimy. (Goethe, 2004)

Fialová

Ve své nejčistší podobě je fialová často považována za nepříjemnou. Pokud ji ale zesvětlíme, dodáme barvě kouzlo. (Goethe, 2004)

Zelená

Tato barva nám připomíná vše zelené v ekosystému jako je trávník nebo listí na větvích. Zelená na lidi působí pokojným, ale zároveň živým dojem a může člověka inspirovat. Někdy je ale spojována s nepřijícností a nevolností. (Cherry, 2022)

Růžová

Je barvou reprezentující ženství. Růžová v nás evokuje lásku, pocit pohody a pokoje, vlídnosti, starostlivosti, veselosti a činorodosti. A v její výraznější formě působí povzbuzujícím dojmem. (Cherry, 2020a)

Hnědá

Hnědá je barva spojovaná s přírodou, konkrétně s půdou. Pokud ale barva zabírá rozsáhlou plochu, vybaví se lidem často také pustina. Hnědá tak v nás může vyvolat dojem kompaktnosti (stejně jako půda), houževnatosti a stability. Naproti tomu v nás ale hnědá může vyvolat také dojem opuštěnosti a sklíčenosti (stejně jako pustina). Mnohými je také hnědá (zvláště světle hnědá) považována za barvu nezáživnou. (Cherry, 2020b)

Bílá

Bílá bývá spojována s nepopsanou stránkou neboli restartem. (Cherry, 2021) Dále si ji lidé také spojují s neposkvrněností (Birren, 2016), tichem, pokojem, minimalismem. Ve značném množství může působit studeně a nehostinně. (Cherry, 2021)

Černá

Černá je barvou, která v nás může vyvolat jak kladné, tak záporné emoce. Můžeme se tak podívat na člověka v černém oděvu a bude na nás působit velmi elegantním a atraktivním dojmem. V někom jiném ale pohled na černě oděného člověka vybudí zármutek. Černou si také lidé spojují s emocemi zloby, útočnosti a děsu a také se zlem. (Cherry, 2020c)

9.1 Dítě a barvy

„Lidé přírodní, primitivní národy, děti mají velkou náklonnost k barvě“ (Goethe, 2004, s.58)

U dětí je to obzvláště zřejmé díky jejich oblibě všeho, co je pestrobarevné. Největší zálibu však děti nacházejí v barvách červené a oranžové, které rády hojně využívají při výtvarných projektech. (Goethe, 2004)

Důvodem pro dětskou náklonnost k barvám je z velké části neschopnost komunikovat pomocí slov. Děti nejsou do určitého věku (do sedmi let) schopny slovy popsat vše, co by nám chtěly říci. Používají tak k dokreslení kontextu barvy. Pomocí nich nám sdělují své dojmy, nápady, prožitky a pocity. Nebo naopak pomocí barev získávají informace z okolního světa. Barvy jsou tedy komunikačním pomocníkem pro děti, které neovládají četbu a zatím se nenaučily psát. A stejně jako u dospělého ovlivňují to, jak se děti budou cítit, jakou budou mít náladu. (Renk Etkisi, nedatováno)

V zásadě platí, že pokud chceme dítě (zvláště dítě hyperaktivní) uklidnit a dopřát mu možnost se soustředit, měli bychom prostor, ve kterém se dítě pohybuje ladit do barev jako je růžová, fialová, modrá nebo zelená. Naopak není vhodné, aby v prostoru převládala žlutá nebo výrazně červená. Zvláště červená totiž v dětech vyvolává a podporuje přílišnou impulzivitu a živost. U dětí, které bývají ustrašené, pak naopak červená posiluje jejich neustálé obavy a strach. (Renk Etkisi, nedatováno)

Budeme-li tedy chtít v dítěti probudit kreativního ducha a rozvíjet jeho fantazii, dopřejeme mu prostředí, které ho motivuje, probouzí v něm touhu po vědění, bude působit vesele a upoutá jeho pozornost, zároveň ale nebude působit rušivým dojmem. (Renk Etkisi, nedatováno)

9.2. Shrnutí

Závěrem tedy můžeme říci, že barvy jsou prostředkem ovlivňujícím lidské emoce. Každá barva v nás může vyvolat různé emoce jako pocit smutku, hrůzy nebo pocit štěstí, radosti a klidu. Také na děti barvy působí a velmi je přitahují. A kromě toho, že ovlivňují jejich emoce, tak jim také slouží jako komunikační nástroj v období, kdy ještě neumí číst a psát.

10. Dítě a znalost barev

S barvami se dítě začíná seznamovat již od nejužlejšího dětství. To kolik a jak rychle se je naučí rozlišovat a pojmenovávat je ale individuální. Někomu to jde rychleji, jednodušeji a přirozeně ho studium těší, zatím co někdo jiný na to bude potřebovat delší dobu. (Mádlová, nedatováno)

Pokud bychom ale chtěli nějakým způsobem rozčlenit znalost barev dle věku dětí, mohli bychom říci, že převážná většina zvládá v jednotlivých věkových rozmezích toto:

- dítě tří a čtyřleté dokáže rozeznat a určit jméno modrou, zelenou, červenou a žlutou
- dítě čtyř a pětileté se učí barvě bílé a černé
- dítě pěti a šestileté se učí poznat oranžovou, hnědou, šedou, růžovou a fialovou barvu (Mádlová, nedatováno)

Jiné rozdělení znalost barev dle věku dětí uvádí takto:

3 roky

- dítě dokáže dle předlohy najít stejnou barvu
- primárně se dítě seznamuje s červení, žlutí, zelení, modří, černí a hnědí
- dítě zatím neřeší rozdíl mezi jednotlivými odstíny dané barvy
- poznávání barev přirozeně procvičuje v rámci her, kdy k sobě přiřazuje předměty stejné barvy
- vždy je dobré dítěti říct název barvy předmětu se kterým pracuje, díky tomu se snadněji naučí její jméno (Bednářová, Šmardová, 2015)

3,5 roku

- doposud dítě pouze spojovalo stejné barvy k sobě, nyní se již učí dle pokynů vyhledat některou konkrétní barvu a tu ze skupiny barev vyčlenit
- dítě již tedy pouze nepřijímá informaci o barvě ze strany učitele, ale má již tuto informaci uloženou v hlavě a nyní ji aktivně využívá
- zatím však dítě neumí samo jmenovat převážnou část barev (Bednářová, Šmardová, 2015)

4 roky

- dokáže bez pomoci říkat jednotlivá jména barev (Bednářová, Šmardová, 2015)

5 roků

- dítě nejen že zná jména čistých barev, ale dokáže k nim přiřadit jejich další odstíny (Bednářová, Šmardová, 2015)

6 roků

- dítě by mělo znát jména všech čistých barev a jejich dalších odstínů (Bednářová, Šmardová, 2015)

Při učení barev postupujeme v tomto pořadí:

Nejprve se snažíme o to, aby děti dokázaly jednotlivé barvy poznat. Pokládáme dětem otázky stylu: „Která voskovka je modrá?“ Dáváme pokyny jako: “Vezmi si červenou pastelku, postav zelený komín z dřevěných kostek, najdi mi žlutou květinu v leporelu, ...“ Až poté, co budou děti schopné barvy poznat, přejdeme na vyšší úroveň a pokusíme se o to, aby se děti naučily jména těchto barev. (Mádlová, nedatováno)

Během celého procesu učení nesmíme zapomínat na to, že je lepší nikam nespěchat a raději si nejprve ukotvit do paměti jen pár barev (ideálně čtyři). Teprve pak můžeme začít s přidáváním barev dalších. Kdybychom totiž děti zahltili velkým množstvím barev, vedlo by to k tomu, že si jim budou jednotlivé barvy navzájem míchat. (Mádlová, nedatováno)

Také nesmíme zapomenout na to, jak důležité je opakování. A využívat každou příležitost k tomu, abychom se k barvám vraceli. Ujistíme se tak, že si děti stále vše pamatují a podpoříme a obnovíme znalost té barvy, kterou dítě stihlo zapomenout. K tomu jsou ideální hry. Děti se pomocí nich vzdělávají, aniž by to tušily. Využít můžeme ale také běžných každodenních situací a předmětů. Například, když budeme pracovat s nějakým předmětem, pomůckou, zdůrazníme, jakou má barvu anebo se na jeho barvu zeptáme dítěte samotného. (Mádlová, nedatováno)

K procvičování barev můžeme také využít samotné barvy, a to buď temperové nebo vodové. S pomocí barev se s dětmi vyřádíme, zopakujeme si jejich názvy a taky si vyzkoušíme, co se stane, když se smísí barvy spolu. (Mádlová, nedatováno)

Poté, co se děti naučí poznat a pojmenovat barvy, můžeme se (i s dětmi v předškolním věku) začít seznamovat s teorií barev, tedy s tím, co jsou to barvy základní, sekundární a jak funguje jejich míchání. (Punkoney, nedatováno)

10.1. Shrnutí

Můžeme tedy říci, že do určité míry má znalost barev a barevné teorie každý, i když někdo větší a někdo menší.

Prvotní seznámení člověka s barvami nastává již v nejranějším věku. Nejprve se učí umět k sobě přiřadit malé množství jednodušších barev. Poté se člověk učí barvy poznávat a učí se jejich názvům. Nejprve se učí poznat malé množství jednodušších odstínů. Postupně, s tím, jak se člověk vyvíjí, přibývá ale i množství barev, které zná. V neposlední řadě se jedinec seznamuje s teorií barev.

PRAKTICKÁ ČÁST

**Tvorba didaktické pomůcky
ověřená projektem
„BAREVNÉ KOUZLENÍ“**

11. Tvorba didaktické pomůcky

Tvorba probíhala postupně po dobu přibližně 3 let. Během této doby prošla pomůcka různými proměnami, malými i velkými. Ty z velké části zapříčinil příchod pandemie covidu-19.

Na začátku byla myšlenka výběru takového tématu Diplomové práce, které by nebylo pouze o teorii a datech. Tématu, na základě kterého by vzniklo něco kreativního a použitelného při práci s dětmi. A protože jsem měla od malička ráda výtvarné činnosti, míchání barev a tvorbu abstraktních děl, zrodil se v mojí hlavě nápad na tvorbu didaktické pomůcky, pomocí které by se děti (spolu s dalšími doprovodnými aktivitami) učili lépe porozumět barvám (teorii barev).

11.1. Inspirace a způsob zpracování výtvarných námětů

Inspiraci pro tvorbu didaktické pomůcky jsem získávala z internetu (YouTube, blogů, ...), výtvarných děl a svých přechozích zkušeností. K výslednému výtvarnému vzhledu didaktické pomůcky dále také přispěly mé problémy s dysortografií a dyspraxií, takže jsem své vlastní zkušenosti mohla využít ve svůj prospěch.

1. Inspirace

Prvotní inspirace pro vzhled pomůcky a výběr materiálu přišla během studia. Měli jsme několik předmětů, které se týkaly práce s keramickou hlinou. Ty mě motivovaly k volbě hlíny jako materiálu pro výrobu mojí pomůcky.

Díky příchodu pandemie covidu-19 jsem si ale nakonec musela vybrat nový materiál a přehodnotit vzhled pomůcky. Opět jsem se nechala inspirovat jedním z našich předmětů, v rámci kterého jsme měly za úkol vyrobit papírový lapbook (knihu do klína). Napadlo mě, že bych své téma mohla také zpracovat v podobě papírového lapbooku.

Po rozhodnutí, že budu tvořit lapbook jsem začala hledat inspiraci na internetu. Přitom jsem narazila na videa s lapbooky šitými z filce. Ty mě hodně zaujaly. A tak po nějaké době a několika online konzultacích s vedoucí práce bylo rozhodnuto, že pomůcka bude vyrobena z filcu.

Začala jsem tedy s prvními návrhy na výrobu lapbooku. Ty se ale velmi podobaly lapbookům, které jsem viděla na internetu, a které již přede mnou někdo vytvořil. Nebyla jsem s nimi spokojená. A tak jsem se opět vrhla do hledání inspirace. Tentokrát jsem se rozhodla pro hledání inspirace u několika slavných umělců. Doufala jsem, že motivy a barvy na obrazech mi vnuknou nějaký nápad.

V průběhu tohoto procesu jsem narazila na obraz dvou papoušků od Juana Grise v kubistickém stylu. Tento obrázek se mi natolik zalíbil, že mě napadlo zkusit nakreslit papoušky vlastní. To vedlo k rozhodnutí, že tabule budou převážně s přírodní tematikou.

(Obr. 3- Cubistic parrots, Martin Missfeldt)

2. Mé nedostatky = mé přednosti

Po získání inspirace k tomu, jak bude pomůcka vypadat, jsem začala s kreslením finálních návrhů. A také jsem začala s prvními pokusy šití. Díky tomu jsem velmi brzo zjistila, že pro mě není vůbec jednoduché vystříhnout a sešít oblé tvary. Také jsem zjistila, že při sešívání více vrstev dílků k sobě, se mi ne vždy povede udělat obě vrstvy stejné.

Někdy se tak stávalo, že jsem musela určitou část vypárat nebo vyrobit některý dílek úplně znovu. Někdy jsem také musela určitou část zjednodušit a upravit, abych ji byla schopná ušít. Všechny tyto problémy souvisely s tím, že jsem neměla mnoho zkušeností se šitím a od malička jsem bojovala s jemnou motorikou (dyspraxií) a dysortografií. Nakonec jsem došla do bodu, kdy jsem začala propadat panice a měla jsem pocit, že na výrobu pomůcky nemám, a že vůbec nebylo rozumné se do takového tématu Diplomové práce pouštět.

Při pohledu na obraz s papoušky jsem si však vzpomněla na mé kresby ze střední školy. Tehdy jsme probírali kubismus a já se dala na kreslení portrétů, které byly kubismem inspirované a kreslené pouze z rovných čar. A tak jsem si řekla, že to ještě nevzdám. Že zkusím upustit od něčeho, co bude dokonalé a perfektní a vyrobím pomůcku, do které promítnu svůj styl. Tak vznikly jednoduché návrhy, které neobsahovaly mnoho detailů a většina byla namalována s pomocí rovných čar.

Také jsem se rozhodla, že na dílcích vytvořím 3D efekt. Tedy že vrchní vrstvy dílků budou vždy o něco menší než vrstva spodní. Tím se ztratí případné nerovnosti, a ještě to dílky

ozvláštní. Nakonec jsem si zvolila steh, který nebude příliš náročný a zvládnou se ho snadno naučit. Zároveň jsem díky tomu dodržela jednoduchost a čistotu celého vzhledu, která je pro děti velmi příjemná na pohled a vyniklo díky ní na tabulích to podstatné.

3. Doprovodné aktivity

Ty jsem si z části vymyslela sama. Nachází se mezi nimi ale i aktivity, které jsem znala z dřívějších, a které jsou běžně při výtvarných činnostech využívány. Mezi ně patří rozfoukávání barev, jízda různými předměty (namočenými v barvě) po papíře, tvorba vzorníčku barev a míchání barev. Tyto aktivity jsem si však upravila a přizpůsobila podle svých potřeb.

11.2. Postup vzniku didaktické pomůcky

1. První plány a návrhy

Nejprve jsem načrtla návrh, jak bude didaktická pomůcka vypadat a vybrala materiál pro její tvorbu. Vznikl náčrt puzzle barevného kruhu. K jeho výrobě byla vybrána keramická hlína. Ke kruhu byl dále vymyšlen doprovodný materiál, také z keramiky.

S příchodem pandemie covidu-19 se bohužel proces tvorby didaktické pomůcky zastavil. Nebylo možné navštěvovat keramický ateliér na Universitě a nebylo jisté, kdy bude opět možné do keramického ateliéru začít docházet. Bylo třeba přijít s novým řešením a vybrat nový materiál na výrobu pomůcky, se kterým bych byla schopná pracovat z domu.

2. Nové řešení a nové návrhy

Nejprve jsem měla v plánu vyrobit pomůcku z papíru. Udělat papírový lapbook (knihu do klína). Po několika online konzultacích s mojí vedoucí práce jsem se nakonec rozhodla pro výrobu pomůcky z filce.

Začala jsem kreslit nové návrhy. Na papíry A4 jsem si rozvrhla vzhled jednotlivých stránek v lapbooku. S těmito návrhy jsem ale nebyla spokojená. Nakonec jsme si musela od kreslení návrhů dát pauzu. Mezitím jsem začala s tréninkem šití. Díky tomu jsem zjistila, že dílky v lapbooku velikosti A4 by byly příliš malé a dětem by se s nimi špatně manipulovalo. Začala jsem uvažovat, jak tento problém vyřešit a došla jsem k závěru, že by bylo dobré pomůcku vyrobit ve větším formátu.

Nakonec jsem se rozhodla udělat několik samostatných A3 podkladů („tabulí“) z lepenky (obalených filcem), na kterých by pomocí suchého zipu byly přidělané jednotlivé aktivity (dílky). A opět jsem začala s hledáním inspirace. To vedlo k rozhodnutí, že tabule budou převážně s přírodní tematikou.

3. Výběr materiálu a práce na pomůcce

Mezitím, co jsem kreslila návrhy, jsem začala s výběrem materiálu na výrobu pomůcky. Z důvodů stále trvající pandemie covidu-19 jsem ale neměla možnost navštívit obchody s výtvarnými potřebami a galanterie. Všechn materiál jsem musela objednávat přes internet. Nemohla jsem si tak ověřit, zda bude materiál na pomůcku vhodný. Materiál jsem proto raději neobjednala všechn najednou, ale postupně jsem jej doobjednávala. Díky tomu se celý proces výroby pomůcky opět prodloužil.

Po dokreslení návrhů jsem začala s výrobou šablon pro tvorbu dílků z filce. Vyrobené šablony jsem přiložila k filcu a obkreslila pomocí krejčovské křídly. Následně jsem dílky vystříhla. Když byly dílky vystřižené, našila jsem ještě na některé jednovrstvé dílky ozdobné detaily.

Po vystřižení dílků a vyšití ozdobných prvků jsem začala s přišíváním suchých zipů na spodní část více vrstevných dílků. Po našití zipů jsem začala se sešíváním částí dílků k sobě.

Následovalo šití obalů. Nejprve jsem si promyslela, jakou barvu budou jednotlivé obaly pomůcky mít. Barvu jsem vybírala tak, aby dílky na tabuli vynikly, popřípadě aby barva seděla s celým tématem tabule (například zelená jako tráva na tabuli s loukou, modrá jako moře na tabulích s rybami, ...). Následně jsem si vystříhla části obalu (spodní a vrchní). Na vrchní a spodní část jsem našila všechny potřebné zipy. Pak jsem obě části obalu sešila k sobě. Nakonec jsem na některé z tabulí ještě našila ozdobné prvky s pomocí bavlněné příze.

Následovala výroba obalu pomůcky, pro všechny tabule, který jsem vyrobila opět z filce, a na který jsem našila dva ozdobné malé ptáčky.

Brzo poté, co jsem pomůcku dokončila a uložila do obalu, jsem ale zjistila, že podkladové filce na tabulích se na sebe navzájem lepí (fungují podobně jako suchý zip). Musela jsem vymyslet, jak tento problém vyřešit. Koupila jsem barevné plastové podložky na modelování a jednotlivé tabule jsem jimi od sebe oddělila.

4. Kresba předloh k papouškům a doprovodné aktivity

Dalším krokem v tvorbě pomůcky bylo vytvoření předlohy pro skládání papoušků z druhé tabule. Tu jsem vytvořila s pomocí grafického tabletu. Do programu jsem vložila fotku vždy jednoho z papoušků. Papouška a jeho jednotlivé části jsem obtáhla (vždy stejnou barvou, jakou měl daný dílek) a vybarvila. Nakonec jsem papouškovi dokreslila křížek do oka a vymazala jsem původní fotku, která zůstávala na pozadí. Tak z obou papoušků vznikly jednoduché kresby. (obrázky papoušků)

Na závěr jsem k jednotlivým částem (tabulím) didaktické pomůcky připravila doprovodné aktivity.

12. Popis didaktické pomůcky

Didaktická pomůcka je tvořena pěti částmi. Každá část je samostatně zpracovaná v podobě tabule s interaktivními prvky. Na čtyřech z pěti tabulí se objevují motivy z živé a neživé přírody. Pátá tabule vyobrazuje pouť.

Podklad a obal tabulí:

Materiál: knihařská lepenka o tloušťce 2 mm a velikosti A3, jemný a ohebný filc ze 100 % polyesteru o tloušťce 2 mm, nitě ze 100 % polyesteru, suchý zip

Šití: na šicím stroji - obal a suchý zip

Stehy: entlovací steh - suchý zip a obal

Popis: Každá z pěti tabulí má jako podklad knihařskou lepenku obalenou obalem ušitým z filcu. Každý takový obal má na spodní zadní straně našité dva suché zipy.

Prokládací vrstvy:

Materiál: modrá, zelená a červená plastová modelovací podložka o tloušťce 1 mm a velikosti A3

Popis: Filc použitý na obaly tabulí se chová podobně jako suchý zip. Jednotlivé tabule se tak lepí na sebe a dochází k tvorbě žmolků. Proto jsou proloženy podložkami. Mezi každou tabulí je vždy jedna modelovací podložka. Také mezi tabulemi

a obalem celé pomůcky je vložena vždy jedna podložka.

Interaktivní prvky (dílky):

Materiál: jemný a ohebný filc ze 100 % polyesteru o tloušťce 2 mm, filc ze 100 % polyesteru o tloušťce 2 mm, suchý zip, bavlněná příze, nitě ze 100 % polyesteru

Šití: na šicím stroji - jednovrstvé dílky, suchý zip; ručně- vícevrstvé dílky

Stehy: rovný steh - jednovrstvé dílky, suchý zip na dílku; přední steh, skrytý

zapošívací steh- více vrstvé dílky; entlovací steh (byl zvolen, protože je pevnější než steh rovný a tak se snadno nevypáře) - suchý zip na podkladu

Popis: Na pěti obalech jsou připevněny interaktivní prvky obvykle složené z několika dílků. Dílky jsou taktéž vyrobeny z filcu. Oproti podkladovému filcu je ovšem tento filc mnohem pevnější (byl pořízen od jiného výrobce). Díky tomu dílky drží lépe tvar. Jedinou výjimku mezi dílky tvoří stonky květů z tabule číslo 1, které jsou vyrobeny z filce podkladového, tak bylo docíleno větší rozmanitosti barev.

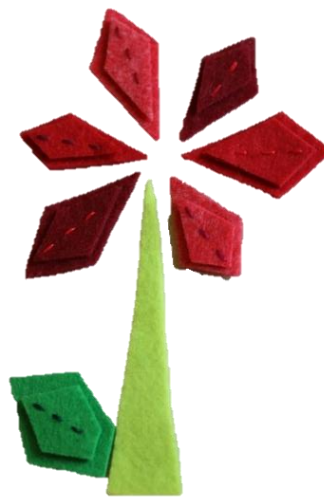
Většina dílků je vyrobených dvojvrstvé či trojvrstvé. Díky tomu vzniká na tabulích 3D efekt. Na některých tabulích se ale nacházejí i dílky jednovrstvé. Většina má pouze dekorační účely (nedají se oddělovat). Některé slouží jako podklad pro lepší pochopení toho, jaký tvar má vzniknout a kam který dílek patří.

U všech více vrstvých dílků bývá spodní vrstva o něco větší než vrstva/y vrchní. Jednotlivé vrstvy dílků jsou k sobě sešity

pomocí bavlněné příze, a některé jsou pak ještě po obvodu zapošity.

Všechny více vrstvé dílky jsou na tabuli přidělaný pomocí suchého zipu. Na dílky je našita část suchého zipu se smyčkami. Tedy hladší část, která se nebude zachytávat do podkladu v případě, že se děti přesně netrefí na spodní část zipu. Na podkladu je pak našita část suchého zipu s háčky.

Dílky jsou také specifické svým vzhledem. Skoro všechny jsou tvořeny ostrými hranami. Výjimkou jsou pouze dílky z tabule č.3 (pouťové kolo a balónky). Tyto dílky jsou jediné, které mají i oblé hrany.

Dekoratívny prvky:

Materiál: bavlněná příze

Šití: ručně

Stehy: přední steh, plný steh

Popis: Na některých tabulích a interaktivních prvcích jsou pak ještě dekorativní prvky vytvořené za pomoci bavlněné příze přichycené na několika místech pomocí jednoho předního stehu nebo vyšité pomocí plného stehu.

Obal celé didaktické pomůcky:

Materiál: jemný a ohebný filc ze 100 % polyesteru, filc ze 100 % polyesteru, bavlněná příze

Šití: ptáci - ručně

Stehy: přední steh, skrytý zapošívací steh – ptáci

Popis: Celá pomůcka (5 tabulí) je obalena fialovým filcem, který je zavázán pomocí dvou pruhů (oranžovo-žlutého a fialového) vyrobených ze stejného filce jako je obal samotný. Na obalu jsou pak našiti dva ptáci (modrý a oranžovo-žlutý), kteří slouží jako dekorativní prvek.

Ptáci na obale jsou vyrobeni ze stejného filce, jaký byl použit na jednotlivé dílky na tabulích. Oba ptáci jsou na podklad přišiti

pomocí bavlnky a jsou pomocí bavlnky ozdobeni. Modrý pták má pomocí žluto-oranžové bavlnky vyšité křídlo a oko. Žluto-oranžový pták má křídlo a oko vyšité pomocí modré bavlnky.

12.1. Tabule

1. Tabule – Louka (květiny a motýli)

Použitý materiál na podklad: knihařská lepenka o tloušťce 2 mm a velikosti A3; jemný a ohebný filc v barvě trávová zeleň o tloušťce 2 mm ze 100 % polyesteru; suchý zip ve světlezelené barvě; nit' ve světlezelené barvě

Použitý materiál na dílky: jemný a ohebný filc v barvě tmavě zelená a světle zelená o tloušťce 2 mm ze 100 % polyesteru; fialový, růžový a oranžový filc o tloušťce 2 mm ze 100 % polyesteru; modrý, zelený, žlutý, oranžový a červený filc (v několika různých odstínech) o tloušťce 2 mm ze 100 % polyesteru; suchý zip v červené, oranžové, modré, tyrkysové, fialové a světlezelené barvě; nit' v červené, oranžové, modré, tyrkysové, fialové a světlezelené barvě ze 100 % polyesteru; bavlněná příze v odstínech červené, modré, žluté, oranžové, fialové, zelené a růžové barvy

Popis tabule:

Podklad tabule je obalen v zeleném filcu v odstínu trávová zeleň. Na spodní části jsou našity tři stonky v různých odstínech zelené. Ty jsou jedinými dílky, které jsou

vyrobeny ze stejného filce jako filc používaný na podklad. Na každém stonku jsou jeden až tři listy. Listy jsou v různých odstínech zelené barvy. Na stoncích jsou pak květy. Každý květ je složený z šesti okvětních lístků. První květ zleva je v odstínech barvy žluté a v barvě oranžové. Prostřední květ je v odstínech červené barvy a květ na pravé straně je v odstínech modré barvy.

Dále jsou na tabuli ještě dva motýli. Ti se nacházejí v prostředku tabule. Jeden z motýlů je fialovo žlutý, druhý z motýlů je růžovo zelený. Oba dva motýli mají na křídlech odnímatelné prvky. Na obou motýlech se nachází ozdobné prvky vyšité pomocí bavlněné příze.

2. Tabule - Prales (papoušci)

Použitý materiál na podklad: knihařská lepenka o tloušťce 2 mm a velikosti A3; jemný a ohebný filc v barvě tmavá zelená o tloušťce 2 mm ze 100 % polyesteru; suchý zip v oranžové barvě; niť v tmavě zelené barvě

Použitý materiál na dílky: oranžový a fialový filc o tloušťce 2 mm ze 100 % polyesteru; modrý, zelený, žlutý a červený filc (v několika různých odstínech) o tloušťce 2 mm ze 100 % polyesteru; suchý zip v červené, oranžové, modré, tyrkysové, fialové a světlezelené barvě; niť v červené, oranžové, modré, tyrkysové, fialové a světlezelené barvě ze 100 % polyesteru; bavlněná příze v odstínech červené, modré, žluté, oranžové, fialové, zelené a růžové barvy

Popis tabule:

Podklad tabule je obalen zeleným filcem v odstínu tmavá zelená. Na tabuli jsou dva papoušci. Menší papoušek se nachází se spodní části tabule a má červenou barvu.

3. Tabule – Pout' (kolotoč)

Použitý materiál na podklad: knihařská lepenka o tloušťce 2 mm a velikosti A3; jemný a ohebný filc v barvě tmavá hnědá o tloušťce 2 mm ze 100 % polyesteru; suchý zip ve fialové barvě; niť ve fialové a hnědé barvě

Použitý materiál na dílky: oranžový, fialový a růžový filc o tloušťce 2 mm

Dílky na menším papouškovi jsou pouze v teplých barvách. Větší papoušek je v tyrkysové barvě, nachází se nad menším papouškem a jeho silueta je v letu. Větší papoušek je složený ze dvou částí. Dílky na větší papouškovi jsou pouze ve studených barvách.

Součástí tabule je také předloha vytvořena z fotografií papoušků. Ty byly upraveny s pomocí grafického tabletu do podoby jednoduchých kreseb, následně vytištěny, vystřiženy, zalaminovány v laminovacím stroji a uloženy pod obalem tabule.

ze 100 % polyesteru; modrý, zelený, žlutý a červený filc (v několika různých odstínech) o tloušťce 2 mm ze 100 % polyesteru; suchý zip v černé barvě; niť v černé barvě ze 100 % polyesteru; bavlněná příze v odstínech červené, modré, žluté, oranžové, fialové, zelené a růžové barvy

Popis tabule:

Tabule je celá obalená hnědým filcem v odstínu tmavě hnědá. Uprostřed tabule se nachází šedá konstrukce kolotoče. Ve středu kolotoče se nachází o něco menší kruh, který je rozdělený na třetiny. Každá třetina je v jiné barvě. Všechny tři třetiny kruhu jsou v primárních barvách. Okolo kruhu jsou pak rozmístěny vozíčky ve třech barvách sekundárních. Vždy čtyři vozíčky od každé barvy. Vozíčky jsou kolem kruhu rozmístěny tak, že daná sekundární barva je

umístěna v blízkosti dvou primárních barev, z nichž vzniká.

4. a 5. Tabule – Moře (ryby)

Použitý materiál na podklad: knihařská lepenka o tloušťce 2 mm a velikosti A3; jemný a ohebný filc v barvě tmavěmodrá a světlemodrá o tloušťce 2 mm ze 100 % polyesteru; suchý zip v tmavě modré barvě; nit' v světlemodré a tmavě modré barvě

Použitý materiál na dílky: modrý, červený, žlutý, zelený, fialový a oranžový filc o tloušťce 2 mm ze 100 % polyesteru; suchý zip v bílé barvě; nit' v bílé barvě ze 100 % polyesteru; bavlněná příze v odstínech červené, modré, žluté, oranžové, fialové, zelené a růžové barvy

Popis tabule:

Obě tabule jsou obaleny modrým filcem, který představuje mořskou vodu. Jedna tabule je obalena světle modrým filcem, druhá tmavě modrým filcem. Na každé z tabulí je několik ryb v různých velikostech. Na první tabuli je několik ryb

pouze v základních (primárních barvách), na druhé tabuli v sekundárních barvách. Od každé barvy jsou na tabulích dvě ryby. Tabule jsou dozdobeny vlnami vyrobenými z různých odstínů modré bavlněné příze. Vlny se nacházejí v mezerách mezi rybami. V mezeře jsou vždy dvě vlny nad sebou.

13. Projekt k ověření didaktické pomůcky v praxi

13.1. Cíle projektu

Obecné cíle projektu:

1. Seznámit děti s teorií barev
2. Probudit v dětech lásku k výtvarným činnostem a touhu tvořit
3. Zjistit, zda je pomůcka vhodná pro děti v předškolním věku

Projekt má tři obecné cíle. První cíl se týká toho, co by měly na konci realizace projektu umět, poznat a pochopit děti předškolního věku. Tento obecný cíl je dále rozpracován do několika konkrétních cílů. Konkrétní cíle jsou rozděleny a přiřazeny k jednotlivým tabulím (částí) didaktické pomůcky (viz Tabulka s cíli). Pomocí každé tabule tedy můžeme naplnit jeden až dva konkrétní cíle. Druhý cíl je také zaměřen směrem k dětem a hovoří o tom, co chceme v dětech probudit/ vybudovat.

Obou dvou cílů můžeme dosáhnout s pomocí didaktické pomůcky a doprovodných aktivit k pomůcce. Doprovodné aktivity slouží jako podpora pro ukotvení toho, co se mají předškolní děti naučit. Třetí cíl je zaměřený na učitele a slouží jako nástroj pro evaluaci celého projektu.

Všechny tři cíle byly vytvořeny na základě studia odborné literatury o předškolním věku a teorii barev. Při tvorbě cílů byly brány v potaz vlastnosti barev a způsob práce s nimi (popsané v 8. kapitole teoretické části Diplomové práce). Také bylo přihlédnuto k vývojovým zvládnutím dětí předškolního věku, jejich schopnostem a způsobům přijímání informací (vše je popsáno v 1. kapitole teoretické části Diplomové práce).

K tvorbě cílů také přispěly rozhovory, které jsem v posledních několika letech vedla s přáteli, učiteli a spolužáky a pozorování během mých povinných praxí v rámci vysokoškolského studia. Skrze to jsem měla možnost vidět, jak obvykle probíhají výtvarné práce v jednotlivých mateřských školách. Pochopila jsem, že děti se nejčastěji setkávají s výtvarnými činnostmi, které pro ně byly předem do posledního detailu vymyšlené a předpřipravené, čímž se stávají nezáživné a omezující jejich fantazii. To vede k tomu, že v pozdějším věku (období kolem 12 roku) děti úplně upustí od jakéhokoliv využívání vlastní fantazie a začnou kreslit uniformní obrázky nebo přestanou kreslit úplně.

Zároveň jsem při tvorbě cílů vycházela i z mojí osobní zkušenosti z dětství, která byla úplně odlišná. Po celou dobu základní školy jsem navštěvovala výtvarný kroužek v základní umělecké škole. Zde mě pro výtvarnou výchovu a výtvarné činnosti velmi nadchli a pomohli

mi vybudovat si lásku ke kreativnímu tvoření. Dali mi prostor pro vlastní vyjádření a využití fantazie.

Mojí touhou je předávat toto dál a ukazovat dětem, že něco tvořit může být zábava, může to přinášet radost, a není to jenom nutnost, kterou si musí odbýt. Dále bych chtěla, aby děti pochopily, že výtvarná výchova a samotné výtvarné činnosti otvírají dveře do světa fantazie, a že každý může vytvořit něčeho jedinečného (originálního).

Tabulka s cíli:

	OBECNÉ CÍLE	KONKRÉTNÍ CÍLE
CÍL 1	SEZNÁMIT DĚTI S TEORIÍ BAREV	Poznat a pojmenovat barvy Pochopit, že každá barva má mnoho odstínů a naučit se je správně přiřadit Rozeznat teplé barvy od studených a umět je správně přiřadit k sobě Pochopit, jak funguje míchání barev a umět ho využít při výtvarných činnostech Rozvíjet schopnost rozeznat primární barvy (nenamíchatelné) od sekundárních (namíchatelných)
CÍL 2	PROBUDIT V DĚTECH LÁSKU K VÝTVARNÝM ČINNOSTEM A TOUHU TVOŘIT	Naučit se mít rád výtvarné činnosti Mít touhu tvořit Vybudovat si kreativního ducha Mít vědomí vlastní originality
CÍL 3	ZJISTIT, ZDA JE POMŮCKA VHODNÁ PRO DĚTI V PŘEDŠKOLNÍM VĚKU	Poznat vhodnost zvoleného tématu Ujasnit si, pro jak staré děti je projekt vhodný Určit vhodnost a přiměřenou náročnost aktivit vzhledem k věku předškolních dětí

13.2. Práce s didaktickou pomůckou

	NÁZEV	TÉMA	CÍL
1.	LOUKA (květiny a motýli)	Barvy a jejich odstíny „BAREV MAMÉ PLNÝ SVĚT, NĚKTERÉ Z NICH POZNÁŠ HNED, JINÉ SE TEĎ NAUČÍŠ A Odstíny pochopíš“	Cíl 1: Poznat a pojmenovat barvy Cíl 2: Pochopit, že každá barva má mnoho odstínů a naučit se je správně přiřadit
2.	PRALES (papoušci)	Teplé a studené barvy „SLUNCE NĚKDY PÁLÍ, SNÍH NÁS ZASE ZEBE, KTERÁ BARVA ZAHŘEJE A ZASTUDÍ TEBE?“	Rozeznat teplé barvy od studených a umět je správně přiřadit k sobě
3.	POUŤ (kolotoč)	Míchání barev „KOLOTOČ SE KRÁSNE TOČÍ, HRAJE MNOHA BARVAMI, NEMŮŽEŠ Z NĚJ SPUSTIT OČI, K ZÁBAVĚ JE DĚLANÝ. POMŮŽE TI Pochopit, jak NOVOU BARVU VYTVOŘIT.“	Pochopit, jak funguje míchání barev
4. a 5.	MOŘE (ryby)	Primární a sekundární barvy „V MOŘI PLAVE SPOUSTA RYB, ZKUS JE VŠECHNY ROZTRÍDIT. ZVLÁŠŤ DEJ TY V BARVÁCH, CO NAMÍCHAT SE DAJÍ A ZVLÁŠŤ TY, CO NENAMÍCHATELNÉ BARVY MAJÍ.“	Rozvíjet schopnost rozeznat primární barvy od sekundárních

Motivace:

Namotivujeme děti k práci s didaktickou pomůckou. Pomocí motivace podpoříme u dětí zájem o učení se novým věcem k danému tématu a o práci s didaktickou pomůckou. K tomuto účelu je v práci uvedeno několik variant motivace dětí. Všechny uvedené varianty se dají použít samostatně nebo v kombinaci dvou a více variant najednou.

1. Varianta:

Pomůcky: plyšové zvíře

Tato varianta je vhodná pro všechny předškolní děti. Zvláště efektivní je pak u dětí mladších pěti let.

K motivaci použijeme plyšové zvíře. Vybereme si takové, které na sobě bude mít více barev. Pokud takového plyšáka nemáme, seženeme nějaký veselý barevný obleček, do kterého plyšáka oblečeme (třeba od panenky). S plyšovým zvířetem dětem zahrajeme krátkou scénku. V rámci scénky plyšové zvíře dětem řekne, že miluje barvy a umí s nimi kouzlit (míchat barvy). Také dětem nabídne, že by je mohlo o barvách hodně naučit. Nakonec dětem řekne, že pokud se budou snažit, pozorně poslouchat a plnit poctivě všechny úkoly, naučí je za odměnu s barvami také kouzlit (míchat barvy). A pro ještě větší motivaci může nakonec plyšové zvíře dětem ukázat pokus s mícháním barev ve formě na led (viz aktivita k tabuli číslo 3). Na většinu dětí to bude působit jako kouzlo.

2. Varianta:

Pomůcky: žádná

Tato varianta je skvělá pro předškolní děti, které jsou hodně zvědavé a mají potřebu chápat, proč by se něco měly učit a k čemu tyto znalosti dále využijí. Ideální je tedy ji využít s dětmi ve věku 6-7 let.

Nejprve děti oceníme. Řekneme jim, že jsme si všimli, jak jsou šikovné (můžeme zmínit v čem všem jsou dobré, co jim v posledních týdnech šlo), a že se rády učí novým věcem. U předškolních dětí můžeme ještě dodat, že brzo půjdou do školy a aby je tam vzali, musí prokázat, že už něco umí. Pak dětem řekneme, že jsme si pro ně připravili překvapení (tváříme se u toho záhadně a chvíli děti napínáme). Nakonec dětem ukážeme první tabuli a vysvětlíme jim, o čem si budeme několik dní povídat a čemu se budeme učit.

3. Varianta:

Tato varianta je vhodná pro všechny děti předškolního věku, nedá se ale použít v zimních měsících.

Vydáme se s dětmi na procházku. Před procházkou dětem řekneme, že dneska budeme na procházce hledat barvy a že zkusíme spočítat, kolik barev během procházky uvidíme. Na

procházce pozorujeme přírodu okolo nás a společně pojmenováváme barvy, které vidíme (tato aktivita se nejlépe dělá na podzim). Po návratu z procházky dětem nabídneme, že by se o barvách, které viděly, mohly dozvědět více a zahrát si s nimi na kouzelníky. Nakonec dětem předvedeme ukázkou míchání barev ve formičce na led (viz aktivita k tabuli číslo 3).

1. Tabule – Louka (květiny a motýli)

Nejprve dětem řekneme krátkou báseň související s tématem tabule (viz tabulka číslo ...). Poté se báseň společně naučíme. Pak dětem ukážeme tabuli s loukou. Povídáme si o tom, jaké barvy na tabuli vidíme. Necháme děti jednotlivé barvy pojmenovávat. Tak zjistíme, které barvy již děti znají, a které jim dělají ještě problém. Následně se učíme správně pojmenovávat ty barvy, které děti stále pojmenovat neumí.

Dále se děti zeptáme, jestli si myslí, že například všechny okvětní lístky u červené květiny jsou stejné, nebo že je na tabuli jen jedna zelená... Postupně takto projdeme všechny barvy. Tímto způsobem s dětmi dojdeme k pochopení, že každá barva na tabuli má několik odstínů, že některý dílek je světlý, jiný je tmavší a některý je opravdu hodně tmavý. Také zjistíme, že i když k sobě přiložíme dva tmavé lístky nebo dva světlé, nebudou vždy vypadat úplně stejně.

Pak se děti zeptáme, jak je to s barvami v přírodě, jestli je tam jenom jedna zelená, jedna červená... Děti tak zjistí, že i v živé přírodě najdeme od každé barvy více odstínů, a to nejenom kolem 10, jak to máme na tabuli, ale že jich je tam mnohem, mnohem více.

Poté necháme děti se samotnou tabulí pracovat. Z tabule sundáme všechny dílky, zamícháme je a necháme děti třídit dílky na hromádky podle barev. Hromádky pak necháme děti dále roztřídit na světlé a tmavé dílky konkrétní barvy. Nakonec budou mít děti za úkol dílky správně poskládat na tabuli.

Nakonec dětem dovolíme, aby si na tabuli vytvořily takové kombinace, jaké se jim líbí. Díky tomu budou muset děti zapojit také svoji představivost. Mohou tak vzniknout například květy dvou, tří a čtyř barevné.

Další aktivita k tabuli číslo 1:

HLEDÁNÍ BAREV A JEJICH Odstínů

1. Varianta:

Pomůcky: mobil se stopkami

Všem dětem zadáme jednu barvu a dáme jim za úkol najít co nejvíce věcí v této barvě a přinést je na hromádku. Spolu s dětmi zkoumáme, jestli na hromádce máme od dané barvy více odstínů a kolik. Také zkusíme zjistit, jestli jsou tam nějaké věci, které mají stejný odstín dané barvy.

2. Varianta:

Pomůcky: mobil se stopkami

Děti rozdělíme do skupin nebo na jednotlivce. Určíme jednu barvu nebo dáme každé skupině či jednotlivci barvu jinou. Nastavíme časový limit (1-3 min.). Po určenou dobu necháme děti chodit po třídě a hledat věci v odstínech své barvy. Nakonec s dětmi spočítáme, kolik různých odstínů (ne věcí!) dané barvy donesli. Ten tým nebo jednotlivce, který donesl nejvíce, vyhrává. Jako motivaci můžeme za odměnu rozdávat například bonbóny nebo nálepky.

ABSTRAKCE

Jízda autem

Pomůcky: tvrdé papíry A4; malířské palety či papíry; štětce temperové barvy v primárních, sekundárních i terciálních barvách; šátek, kartonová krabice, dětské auta, ubrousek

Doprostřed stolu dáme temperové barvy. Dítěti zavážeme oči a necháme si je poslepu vybrat tři barvy, poté mu odstraníme z očí šátek a dáme mu za úkol správně barvy pojmenovat. Na papír či malířskou paletu dáme dítětem vybrané temperové barvy. Poté nachystáme kartonovou krabici, do které vložíme tvrdý papír A4. Dáme dítěti auto. Dítě namočí auto do jedné či více barev. Poté auto vloží do krabice. Krabici si dítě vezme do ruky a bude ji naklánět na všechny strany. Auto díky tomu bude v krabici jezdit a zanechávat za sebou stopy. Po chvíli auto z krabice vyjmeme. Opět dítěti zavážeme oči a necháme ho, aby si vybralo další tři barvy. Celý proces opakujeme.

2. Tabule - Prales (papoušci)

Nejprve dětem řekneme krátkou báseň související s tématem tabule (viz tabulka číslo ...). Ukážeme dětem tabuli s papoušky. Zeptáme se dětí, jestli si pamatují, jaké barvy byly na předchozí tabuli s loukou a jestli by je dokázaly najít na tabuli s papoušky. Opět také dojdeme k tomu, že některé barvy na papoušcích jsou ve více odstínech. Poté se dětí zeptáme, jestli na předchozí tabuli s loukou byla nějaká barva, která na tabuli s papoušky není (ružová). Tak s dětmi na novém obraze opět zopakujeme již naučené barvy a ujistíme se, že předchozí problematiku zvládly. Následně si s dětmi povídáme o tom, co nám jednotlivé skupiny barev připomínají a co v nás vyvolávají.

U papouška v teplých barvách si budeme povídat o slunci, o jeho barvě a o tom, že nás hřeje. Dále se dětí zeptáme, jestli už někdy byly u moře a jaký byl písek na dotek bosou nohou (byl teplý). Povídat si také budeme o ohni (jeho plamen je červeno oranžový) a o tom, že když je nám zima, může nás zahřát (třeba oheň v kamnech nebo u táborového ohně). Výsledkem rozhovoru s dětmi bude pochopení, že žlutá, červená a oranžová barva v nás vyvolávají pocit tepla, že na nás působí hřejivě jako slunce nebo oheň, a proto se jim říká teplé barvy.

U papouška ve studených barvách si budeme povídat o chladivém sněhu, mrazu a ledu. Taky si budeme povídat o studených potocích. Zeptáme se dětí, jestli už jim někdy bylo velké horko a měly velkou žízeň, a pak narazili v lese na potůček nebo studánku, kde se mohly napít a třeba si opláchnout obličej. Následně si řekneme, že papoušci žijí v pralesech, kde bývá velké horko, a tak, když narazí na příjemně chladivou vodu, mají z toho velkou radost. Nakonec s dětmi dojdeme k tomu, že některé barvy v nás naopak vyvolávají pocit zimy, a proto se jim říká studené.

Poté z tabule sundáme všechny dílky, zamícháme je a necháme děti rozdělit dílky na dvě hromádky. Na jednu hromádku jim dáme za úkol dát dílky v teplých barvách na druhou dílky ve studených barvách. Opět si zopakujeme, proč jsme takto dílky rozdělili a opravíme případné chyby. Nakonec necháme děti dílky poskládat zpět na papoušky (na pomoc jim dáme předlohu, aby se jim papoušci lépe skládali). Na závěr se s dětmi naučíme krátkou báseň k tabuli číslo 2 (viz tabulka ...).

Další aktivity k tabuli číslo 2:

HRA „PRŮZKUMNÍCI“

Pomůcky: žádné

Abychom si téma upevnili, vydáme se s dětmi na průzkum mateřské školy a společně hledáme barvy a určujeme, zda jsou teplé nebo studené.

ROZFOUKÁVÁNÍ BAREV

Pomůcky: tvrdé papíry A4; kelímky na vodu; vodové barvy; štětce; brčka; černý fix

1 Varianta

Dětem rozdáme tvrdé papíry A4. Děti si celý papír namočí. Poté budou děti na mokrý papír nanášet kaňky vodových barev (buď studených nebo teplých). K tomu je potřeba, aby děti měli dostatečně mokrý štětec. Následně budou pomocí brček kaňky rozfoukávat.

2. Varianta

Dětem rozdáme tvrdé papíry A4. Poté budou děti na papír nanášet kaňky vodových barev (buď studených nebo teplých). K tomu je potřeba, aby děti měli dostatečně mokrý štětec. Následně budou pomocí brček kaňky rozfoukávat. Po zaschnutí obrázku si společně řekneme, co nám vzniklý obraz připomíná. Děti tak budou moci popustit uzdu fantazii. Nakonec obrázek dokreslíme černým fixem podle toho, co nám bude připomínat.

3. Tabule – Pout' (kolotoč)

Zeptáme se dětí, kde se kupují barvy (papírnictví). Povídáme si o tom, jaké barvy si tam můžeme koupit (červenou, zelenou, oranžovou, fialovou, ...). Nakonec se dětí zeptáme, jaké by si koupily barvy, kdyby chtěli namalovat například louku. Pomocí těchto otázek dojdeme k závěru, že všechny barvy potřebné pro malování, se dají koupit.

Následně dětem ukážeme tabuli s kolotočem a společně se naučíme krátkou báseň (viz tabulka ...) Z tabule sundáme sedátka, aby děti nerozptylovaly a povídáme si pouze o barvách ve středu kola. Vysvětlíme dětem, že tyto barvy si opravdu musíme koupit, abychom mohli kreslit. Jsou to barvy, které se nedají namíchat. Také dětem vysvětlíme, že pomocí těchto barev si můžeme potom vytvořit další barvy. Naučíme se, že se tomu říká míchání barev a dojdeme k pochopení, že k tomu, aby vznikla nová barva je potřeba použít dvě již existující barvy.

Pak na tabuli vrátíme sedátka. Řekneme dětem, že sedátka jsou v těch barvách, které si můžeme namíchat (nemusíme si je kupovat). Ukážeme si, z kterých dvou barev v prostředním kruhu vznikne barva na sedátcích. Nakonec necháme děti se samotnou tabulí pracovat.

Bud' dětem odstraníme dílky ze středového kola a necháme děti správně středové dílky přiřadit k jednotlivým sedátkům. Nebo naopak odstraníme sedátka a necháme děti, aby je správně přiřadily k jednotlivým středovým dílkům na kole.

Nakonec můžeme dětem říci, že existuje ještě jedna barva (bílá barva). Ta sice na našem kolotoči není, ale při míchání se taky používá a opět bychom si ji museli koupit. Dětem řekneme, že tato barva se používá k zesvětlení jiných barev. Z modré tak vznikne světle modrá, ze zelené světle zelená, ... Díky tomu také dojdeme ke zjištění, že smícháním bílé s červenou nevznikne světle červená, ale růžová.

Poznámka:

Není potřeba, aby se děti v předškolním věku naučily pojmy primární a sekundární. Stačí, aby pochopily, které barvy si musí vždy koupit, a které si kupovat nemusí, protože si je mohou samy namíchat. Neznamená to ale, že pojmy primární a sekundární nesmíme používat. Naopak je dobré tyto pojmy občas použít. Děti je budou vstřebávat, a až půjdou do školy, snadněji se jim vybaví a bude pro ně lehčí si je zapamatovat.

Další aktivity k tabuli číslo 3:

MÍCHÁNÍ

Pomůcky: plastové nádoby na led; průhledné skleničky na vodu; štětce; lahvičky (od léků) s kapátkem; temperové barvy v primárních barvách

Nachystáme si plastové nádoby na led. Všechny otvory v nádobě naplníme z jedné třetiny čistou vodou. V průhledných skleničkách si smícháme pomocí štětce vodu s třemi primárními barvami. Obsah skleniček nabíráme kapátky od průhledných lahviček (lahvičky od léků). Pomocí kapátek budeme s dětmi trénovat míchání barev. Do jednotlivých otvorů v nádobce na led budeme kapat barvy z kapátek.

Pomocí kapátek tak s dětmi budeme procvičovat míchání sekundárních barev. Do otvorů v nádobce kápneme vždy dvě primární barvy. Barvy se ve vodě promísí, a tak vznikne barva sekundární.

Poprvé dětem řekneme, které dvě barvy mají kápnout a budeme zkoumat která sekundární barva nám vznikne. Poté budeme aktivitu opakovat s tím rozdílem, že ještě, než děti kápnou dvě primární barvy do nádobky, budou muset říci, která barva jim vznikne. V posledním kole dětem řekneme, kterou sekundární barvu mají namíchat a necháme je přijít na to, které dvě primární barvy budou potřebovat.

Nakonec děti necháme, aby si s barvami v kapátkách sami hrály a tvořily vlastní kombinace. Zkoušely míchat dvě a více barev najednou. Tvořily světlejší odstíny barev, přidáním pouze malého množství primární či sekundární barvy do vody. Zkrátka, aby se u míchání vyřádily bez jakéhokoli omezení.

VZORNÍČEK

Pomůcky: temperové barvy v základních barvách a bílá temperová barva; malířská paleta nebo papír; tvrdé papíry A4

Na malířskou paletu nebo papír dáme temperové barvy v základních barvách a bílou temperovou barvu. Dětem rozdáme tvrdý papír A4. Děti zkusí míchat barvy. Každou nově namíchanou barvou či nově vytvořeným odstínem barvy stávající si na papír udělají kolečko či proužek. Dětem tak vznikne vzorníček jimi namíchaných barev, který si budou moci na památku odnést domů.

4. a 5. Tabule – Moře (ryby)

Tyto dvě tabule slouží jako nástroj k tomu, aby si děti lépe zapamatovaly, které barvy jsou primární (nedají se namíchat) a které sekundární (dají se namíchat). Dětem ukážeme obě tabule. Řekneme jim krátkou báseň související s tématem tabulí (viz tabulka ...). Společně se báseň naučíme.

Zeptáme se dětí, jestli poznají, na které tabuli jsou ryby pouze v barvách, které se nedají namíchat (takových, které si musíme koupit), a na které ryby v barvách, které se dají namíchat. Poté z tabulí ryby sundáme a zamícháme je. Dětem dáme za úkol je roztřídit. Zvlášť dostanou za úkol dát ryby v nenamíchatelných barvách a zvlášť ryby v namíchatelných barvách. Ryby v namíchatelných barvách dají na tabuli se světle modrým podkladem a ryby v nenamíchatelných barvách na tabuli s tmavě modrým podkladem. Nakonec spolu zkontrolujeme, zda byly všechny ryby rozděleny správně nebo zda děti udělaly nějakou chybu, kterou bude potřeba opravit.

Tipy pro začlenění procvičování barev a jejich odstínů do každodenní práce s dětmi

Barvy, jejich odstíny a míchání barev nemusíme procvičovat pouze pár dní v roce. Nemusíme se na ně zaměřit pouze jeden až dva týdny během práce s tabulemi, ale můžeme jejich procvičování zapojit do našich každodenních aktivit. Také se samotnými tabulemi můžeme pracovat po celý rok. To vše je dobré dělat pro to, abychom si ověřili, zda děti již nabyté znalosti nezapomněli, ale také proto, abychom s dětmi upevnili to, co pro ně bylo náročnější na pochopení a zapamatování.

Když s dětmi malujeme nebo vybarvujeme, ptáme se jakou barvu má pastelka, voskovka, temperová barva, ... kterou právě použily. Pokud děti pracují s temperovými barvami dáme jim pouze základní barvy a bílou barvu a necháme je, aby si zbytek barev namíchaly sami.

Pokud děti pracují se stavebnicí (jakoukoliv), určujeme barvy jejich jednotlivých částí/dílků. Když se s dětmi učíme o geometrických tvarech, vyrobíme si je z tvrdého papíru, každý geometrický tvar v jiné barvě. Také si můžeme každý tvar udělat v několika velikostech s tím, že každá velikost bude v jiném odstínu stejné barvy. Tak s dětmi kromě geometrických tvarů zopakujeme názvy jednotlivých barev a ověříme si, jestli jsou děti k jednotlivým barvám stále schopny přiřadit jejich odstíny.

Také při probírání ročních období můžeme narazit na téma barev. S dětmi můžeme určovat barvy podzimního listí, bavit se o barvách zimy, ... Nebo při dopravní výchově, když si budeme povídat o barvách na semaforu či na dopravních značkách. I při našich pravidelných procházkách do okolí školky můžeme procvičovat poznávání barev a jejich odstínů.

Tímto nenásilným způsobem můžeme po celý rok u mnoha aktivit procvičovat barvy a jejich odstíny, i když to nebude primární záměr.

Jak pracovat s básněmi k tabulím:

V tabulce v úvodu kapitoly 13.2. je ke každé tabuli uvedena krátká báseň související s tématem a cíli dané tabule. Tyto básně mají sloužit jako pomůcka pro uvedení daného tématu, upevnění základních pojmů (studené, teplé; barva, odstíny; namíchatelné, ...) a připomenutí toho, co už umíme. Proto je dobré se krátkou básně s dětmi vždy naučit. Nejprve básně dětem předneseme. Poté se ji spolu s dětmi po částech naučíme. Na závěr řekneme básně celou. Když pak budeme během roku pracovat s barvami, budeme se k básním vracet a opakovat si je, děti si tak snadněji vybaví danou problematiku a s ní spojené pojmy.

14. Realizace projektu

Délka projektu: 8 dní

Věk účastníků projektu: 5-7 let

Místo realizace projektu:

Projekt probíhal v ZŠ a MŠ Komenského Bílovec na odloučeném pracovišti ve Staré Vsi. Realizace probíhala v heterogenní třídě (mateřská škola je jednotřídní).

Poznámky k realizaci projektu:

U všech projektových dní nebyly přítomné všechny děti. S některými jsem proto musela části projektu dodělat později individuálně. Důvodem byla častá nemocnost dětí a karantény zapříčiněné stále probíhající pandemií covidu-19.

Všechna práce s didaktickou pomůckou probíhala přesně podle popisu v praktické části Diplomové práce v kapitole 11. Taktéž aktivity probíhali tak, jak je popsáno v kapitole 11.

1. projektový den

Projekt jsme zahájily motivačním rozhovorem. Dětem jsem vysvětlila, že stále ještě chodím do školy (do školy pro velké). Ve škole se učím, jak být paní učitelka. Tato informace u dětí vyvolala reakce údivu a velkého zájmu. Následně jsem dětem vysvětlila, že pro její dokončení musím napsat velkou práci. Řekla jsem dětem, že součástí práce bylo také vymyšlení zábavy pro děti. Poté jsem vytáhla první tabuli a položila ji na stůl, tak aby děti neviděly, co na ní je. Zeptala jsem se dětí, jestli je zajímá, co jsem si pro ně připravila. Ozvalo se nadšené sborové ano. Poté následovalo velké a hlasité óóó, když jsem dětem ukázala tabuli s loukou a odbiv nad tím, že jsem to šila sama. Nakonec jsme si řekly, o čem si budeme několik dní povídat.

Poté jsme se s pomocí první tabule učily pojmenovat jednotlivé barvy, vysvětlily jsme si, co jsou to odstíny a naučily se krátkou básně k první tabuli. Na závěrečném projektovém dne jsme si vyzkoušely aktivitu HLEDÁNÍ BAREV A JEJICH ODSŤÍNŮ. Děti si vyzkoušely jak 1 tak 2 variantu.

2. projektový den

Druhý projektový den jsme započaly prací s tabulí. Tentokrát děti pracovaly s tabulí jednotlivě. Každý si mohl vyzkoušet roztrdit barvy a jejich odstíny a následně poskládat obrázek na tabuli. Nakonec měly děti možnost zapojit vlastní fantazii a vytvořit na tabuli takovou louku, jaká by se jim samotným nejvíce líbila.

Druhý projektový den jsme zakončily jízdou s auty z lega. Tato aktivita měla u dětí velký úspěch a některé děti se dokonce ptaly, zda by si aktivitu mohly někdy zopakovat.

3. projektový den

V rámci třetího projektového dne jsme se seznámily s druhou tabulí. Děti si poslechly krátkou báseň k tabuli. Poté jsme s pomocí tabule s papoušky opakovaly již naučené barvy. Následně jsme si povídaly o tom, co nám jednotlivé skupiny barvy připomínají, co v nás vyvolávají. A jak se těmito skupinám barev říká (teplé a studené barvy).

Poté děti mohly s tabulí samostatně pracovat. Učily se třídit barvy na teplé a studené a pomocí předloh si papoušky mohly poskládat. Nakonec třetího projektového dne jsme se společně naučily báseň k tabuli.

4. projektový den

Čtvrtý projektový den jsme zahájily průzkumem mateřské školy. Během průzkumu jsme pojmenovávaly barvy a určovaly jsem, zda jsou to barvy teplé nebo studené. Po průzkumu jsme se s dětmi přesunuly ke stolečkům, kde už na ně čekaly připravené výtvarné pomůcky a společně jsme se pustily do aktivity v rámci které děti rozfoukávaly barvy na papír. Na jeden papír rozfoukávaly pouze teplé barvy. Na druhý papír pak děti rozfoukávaly studené barvy.

5. projektový den

Během pátého projektového dne si děti dokončily obrazy vzniklé z rozfoukaných barev. Nejprve jsme si společně řekly, co nám jednotlivé vzniklé kreace z rozfoukaných barev připomínají. Děti dávaly různé návrhy. Nakonec si děti vzaly černý fix a obrázky dokreslily podle toho, co jim nejvíce připomínaly. Některé děti pak ještě k dokresleným postavičkám, věcem, zvířátkům, ...vymýšlely příběhy.

6. projektový den

Šestý projektový den jsme si začaly povídat o míchání barev. Povídali jsem si o tom, kde a jaké se dají koupit barvy. Které z těch barev si opravdu musíme koupit a které si zvládneme sami namíchat. A z kolika koupených barev vznikne barva nová. Také jsme si řekli, co nám s barvami udělá barva bílá. Vše jsme si názorně ukázaly na tabuli. Poté jsme se naučily krátkou báseň k třetí tabuli.

Nakonec děti se samotnou tabulí pracovaly. Buď přiřazovaly barvy sekundární (vozičky na kolotoči) k barvám ve středu kola (primární) anebo naopak.

7. projektový den

Sedmý projektový den si všechny děti zkoušely míchání barev. K míchání jsme využily plastové nádoby na led naplněné vodou. Do nádob děti kapaly obarvenou vodu pomocí lahvíček s kapátkem. (Viz aktivita MÍCHÁNÍ z kapitoly 11)

Pak dostaly děti prostor pro práci s tabulemi 4 a 5. Nejprve musely děti určit na které tabuli jsou ryby v barvách, které se nedají namíchat a na které jsou ryby v barvách, které se dají namíchat. Poté jsem dětem ryby z tabulí sundala, zamíchala a dala jim za úkol je správně roztřídit a vrátit na tabule.

8. projektový den

V osmém projektovém dni jsme pokračovaly v míchání barev. Tentokrát mohly děti s barvami pracovat úplně sami a míchat odstíny barev, jak se jim zachtělo. Došly jsme tak také k poznatku, že když se smíchají všechny tři barvy primární vznikne nám hnědá či šedá až černá barva. Po celou dobu měli děti na parapetu okna opřenou tabuli s kolotočem, pro případ, že by si potřebovali něco ověřit.

Poznámka: Po celou dobu projektu, když se naskytla vhodná příležitost, jsem opakovaly informace nabyté během předchozích dnů.

15. Evaluace projektu

Na základě realizace projektu jsem učinila evaluaci, kterou jsem rozepsala do tří tabulek. V každé tabulce se nachází hodnocení vždy jednoho ze tří zvolených obecných cílů projektu popsanych v kapitole 12.1., k tabulkám jsou dále přiřazeny vysvětlení hodnotících škál a slovní poznámky k samotnému hodnocení.

1. Seznámit děti s teorií barev	
Poznat a pojmenovat barvy	++
Pochopit, že každá barva má mnoho odstínů a naučit se je správně přiřadit	++
Rozeznat teplé barvy od studených a umět je správně přiřadit k sobě	+
Pochopit, jak funguje míchání barev a umět ho využít při výtvarných činnostech	+
Rozvíjet schopnost rozeznat primární barvy (nenamíchatelné) od sekundárních (namíchatelných)	++

Vysvětlivky k hodnotící škále:

- ++ poznají, pojmenují, pochopí, rozeznají
- + skoro vše poznají, pochopí, pojmenují, rozeznají
- skoro nic nepoznají, nepojmenují, nepochopí, nerozeznají
- nepoznají, nepojmenují, nepochopí, nerozeznají

Poznámky:

Všechny děti na konci projektu dokázaly poznat a pojmenovat barvy vyskytující se na jednotlivých tabulích. Děti také pochopily, že každá čistá barva má mnoho odstínů a dokázaly přiřadit všechny odstíny patřící k sobě. Také zvládly rozeznat barvu světlou od barvy tmavé (například světlezelenou od tmavězelené). Velkou roli v tom hrál ale fakt, že děti ve třídě (ve které byl projekt realizován), byly zvyklé se barvy učit poznávat, pojmenovávat, přiřazovat barvy patřící k sobě a určovat, zda je barva světlá či tmavá.

Většina dětí také na konci projektu zvládala bez problémů rozeznat teplé barvy od studených a dokázala tvořit skupiny těchto barev. I přesto, že to byla nejtěžší problematika, kterou musely pochopit, nejtěžší tabule, se kterou se seznámily. Její pochopení však dětem trvalo nejdéle a do budoucna bych si na práci s touto tabulí vyhradila více času.

Mezi dětmi byl i jeden chlapec, kterému trvalo pochopení problematiky ještě o něco déle než všem ostatním a na konci projektu stále dělal občasné chyby v rozeznávání teplých a studených barev.

Děti si také zvládly zapamatovat, které barvy jsou primární (nenamíchatelné) a sekundární (namíchatelné) a uměly tyto barvy správně přiřazovat k sobě. Také pochopili, jak funguje míchání barev. Déle jim ale trvalo, zapamatování toho, které dvě primární barvy vytvoří, kterou sekundární. A při samotné míchání barev bylo pro děti jednodušší odpovědět na otázku: Co vznikne z například žluté primární barvy a modré primární barvy?, než na otázku: Jaké dvě barvy potřebujeme, abychom namíchaly například zelenou? Nakonec si ale větší část dětí i toto zapamatovala.

Mezi dětmi byly také dva chlapci, kterým zapamatování z kterých dvou barev se vytvoří jaká třetí trvalo déle a na konci projektu v tom dělaly občasné chyby. Pro tuto problematiku bych si raději v budoucnu vyhradila více času.

K tématu míchání barev jsem se již měla možnost dostat i po skončení práce s tabulemi a překvapilo mě, že i po několika dnech si děti pamatovaly co jaká barva vytvoří. Například když jeden z chlapců udělal rybu se žlutými pruhy a pak jí začal vybarvovat modrou pastelkou s tím, že vybarvoval i přes žluté pruhy. Měla jsem tedy možnost se ho zeptat, co se stane, když žluté pruhy překreslí. Jeho okamžitá odpověď byla, že pruhy budou zelené.

2. Probudit v dětech lásku k výtvarným činnostem a touhu tvořit	
Naučit se mít rád výtvarné činnosti	+
Mít touhu tvořit	+
Vybudovat si kreativního ducha	+
Mít vědomí vlastní originality	+

Vysvětlivky k hodnotící škále:

+ má

± někdy má a někdy nemá

- nemá

Poznámky:

Ve všech dětech se v rámci projektu podařilo probudit touhu k tvoření a lásku k výtvarným činnostem. Zvolené činnosti v projektu děti hodně bavily, s nadšením se do nich zapojovaly. Některé děti dokonce požadovaly opakování některých z aktivit. Aktivity byly dokonce tak atraktivní, že když nás viděly některé mladší děti tvořit, chtěly si aktivity také vyzkoušet.

Všechny děti se také velmi kreativně zapojily a měly spoustu skvělých nápadů. Například při dokreslování skvrn v teplých barvách, nacházely ve skvrnách naprosto úžasné vyobrazení. A dokonce mi k nakresleným postavičkám, zvířátkům, věcem ... vyprávěly dlouhé příběhy o

tom co kdo umí, kde žije, co dělá, ...

Všechny děti také pochopily, že jsou originál. Dokázaly si uvědomit, že jejich výtvar je jedinečný a nedá se říct, že by se někomu něco nepovedlo. Všechny děti byly se svými výtvary spokojené a měly radost z toho co vzniklo.

3. Zjistit, zda je pomůcka vhodná pro děti v předškolním věku	
Poznat vhodnost zvoleného tématu	ANO
Ujasnit si, pro jak staré děti je projekt vhodný	ANO
Určit vhodnost a přiměřenou náročnost aktivit vzhledem k věku předškolních dětí	ANO

Vysvětlivky k hodnotící škále:

ANO – bylo zjištěno

NE - nebylo zjištěno

Poznámky:

Během realizace projektu jsem pozorovala, že všechny zúčastněné děti práce s tabulemi bavila, do aktivit se zapojovaly s nadšením a kladly otázky týkající se daného tématu. Všechny do projektu zapojené děti také pochopily jednotlivé problematiky týkající se barev, i když některým to trvalo o trochu déle než jiným a některé děti na konci projektu dělaly ještě občasné chyby. Díky tomu jsem poznala, že zadané téma bylo pro děti zajímavé a že úroveň, na které bylo téma vysvětleno byla přiměřená zvolenému věku dětí. Rozhodně není třeba přidávat k tématu žádné další informace. Složitější uchopení tohoto tématu je dobré nechat až pro děti školního věku. Spíše bych se po dokončení projektu soustředila na upevňování již nabitých informací o teorii barev.

Zvolené aktivity u dětí taky velmi dobře zafungovaly. Většina dětí bez problému zvládla všechny aktivity. Občas jsem někoho musela malinko poopravit (např. při hledání barev a jejich odstínů), nebo víckrát vysvětlit zadání, ale stávala se to zřídka kdy. Aktivity tedy byly zvoleny vhodně vzhledem k věku dětí. Celý projekt, tak jak je koncipován, je tedy určitě vhodný využívat s dětmi od 5 do 7 let (věk mnou zvolených dětí).

Z mého pozorování během realizace projektu jsem došla ale k závěru, že můžeme mít ve třídě mladší děti (4 leté), které problematiku také budou schopni zvládat a naopak můžeme mít děti straší, které s pochopením problematiky budou bojovat.

Dobrym příkladem je jedna holčička, která měla 4 roky a vždy když jsem s dětmi pracovala s didaktickou pomůckou, přišla poslouchat a na konci znala odpovědi na některé otázky u

kterých starší děti musely dlouho přemýšlet. Takže v konečném důsledku je na zvážení učitele (ten ví nejlépe, co jeho děti zvládají) zda projekt ve třídě zrealizuje, popřípadě zda zrealizuje jen jeho část nebo do projektu zapojí jen některé děti.

Tip:

První tabule se může určitě využít již s dětmi od tří let spolu s aktivitou jízda autem. Druhou tabuli také můžeme nabídnout dětem starším (od 4 let) s tím, že je nebudeme učit teorii, ale necháme je, aby si tabuli poskládaly.

Také další aktivity uvedené v tomto projektu můžeme realizovat s dětmi od tří let, s tím, že by se k tomu neučily teorii a nepracovaly s tabulemi. Konkrétně je to aktivita s rozfoukáváním barev (jakýchkoli) bez dokreslování vzniklých skvrn a aktivita míchání barev v nádobách na led bez konkrétních zadání, aby děti namíchaly nějakou konkrétní barvu.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo seznámit čtenáře s tím, jak se vyvíjí dítě předškolního věku po stránce fyzické, přesněji řečeno, jak se vyvíjí jemná motorika dítěte; dále po stránce intelektuální a sociální. Vysvětlit čtenáři, co je to didaktická pomůcka, jak se didaktické pomůcky dělí, jak správně vybrat a využít didaktickou pomůcku u dětí předškolního věku.

Dále práce stručně zmiňuje, co je to projekt, co je to výtvarná výchova a jak je ukotvena v RVP PV, co je to výtvarná činnost. Dále je vysvětleno, co je to kreativita/ tvořivost a fantazie, jak se kreativita a fantazie projevuje u dětí a jak ji podporovat od nejtělejšího dětství. Velká část práce se pak věnuje seznámení čtenáře s barvami, s tím, co jsou to barvy, jak se dělí, jaký k sobě mají navzájem vztah, jak funguje míchání barev a co je to barevný kruh. V neposlední řadě práce informuje čtenáře o psychologii barev, o tom, jak lidé barvy vnímají a jaký vztah k barvám mají děti, kdy a jak se barvám děti učí.

Dalším cílem (popsaným v praktické části práce) bylo čtenáři představit didaktickou pomůcku využitelnou při výtvarných činnostech v MŠ a postup její tvorby. Seznámit ho s cíli, pro které byla pomůcka vytvořena a možnostmi práce s touto pomůckou. V neposlední řadě měla informovat čtenáře o tom, jak probíhal několikadenní projekt, v jehož rámci děti s pomůckou pracovaly, a zda pomůcka opravdu funguje a dá se s její pomocí dosáhnout předem navržených cílů.

V průběhu realizace projektu bylo ověřeno, že didaktická pomůcka je funkční a byla vhodně zpracována. Také bylo ověřeno, že zvolené téma (barvy a barevná teorie) je vhodné vzhledem k věku dětí (5-7 let), které se projektu účastnily a bylo zjištěno, že některé jeho části jsou využitelné i s dětmi čtyřletými. Pomůcka je tedy schopná děti ve věku 5-7 let seznámit s teorií barev. Také doprovodné aktivity k pomůcce byly zvoleny vhodně vzhledem k věku dětí a děti bavily.

Závěrem tedy můžeme říci, že práce naplnila všechny předem stanovené cíle. Na základě tohoto faktu by se do budoucna dalo s didaktickou pomůckou pracovat i u dětí mladšího školního věku. V takovém případě by se pouze upravila náročnost získávaných informací, takže by si děti nejen ověřily, co již znají, ale seznámily by se s pomocí pomůcky a následného projektu také s novými poznatky v oblasti teorie barev.

Použitá literatura

ALTMAYER, Maria-Regina a Michael ALTMAYER. *Plstěné figurky: [zástrčky, maňásci, hračky, prstoví maňásci, závěsné motivy, dekorace na stůl].* České vyd. Ostrava: Anagram, 2003. Topp. ISBN 80-7342-001-5.

ASENSIO CERVER, Francisco. *Akvarelová malba pro začátečníky.* Praha: Slovart, 2001. ISBN 80-7209-270-7.

BAGGETTA, Marla. *Malujeme pastelem krok za krokem: příručka pro výtvarníky.* Praha: Svojtka & Co., 2005. Příručka pro výtvarníky (Svojtka & Co.). ISBN 80-7352-235-7.

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ. *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let.* 2. vydání. Ilustroval Richard ŠMARDA. Brno: Edika, 2015. Moderní metodika pro rodiče a učitele. ISBN 978-80-266-0658-1.

BERK, Laura E. *Development through the lifespan.* 4th ed. Boston, MA: Allyn and Bacon, c2007. ISBN 0-205-49125-1.

BIRREN, Faber. *Color Psychology and Color Therapy: A Factual Study of the Influence of Color on Human Life.* 2nd ed. Hauraki Publishing, 2016. ISBN 9781786258663.

BYTEŠNÍKOVÁ, Ilona. *Komunikace dětí předškolního věku.* Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3008-0.

CAMPBELL, Jennifer a Ann-Marie BAKEWELL. *Vyšívání: 260 stehů.* Brno: Computer Press, 2007. Tradiční řemesla (Computer Press). ISBN 978-80-251-1597-8.

CEJPKOVÁ, Dana. *Kreativní malování s dětmi.* Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5371-3.

Criteria for Choosing Items for Children's Use. *Kaplan: Early learning company* [online]. Lewisville (North Carolina) [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://www.kaplanco.com/ii/criteria-for-choosing-childrens-items>

ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod.* Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3450-7.

DARDENNE, Amandine. *Originální výrobky z plsti*. Čestlice: Rebo, 2008. Dobré nápady v praxi. ISBN 978-80-7234-596-0.

DAVLES, Jim. What Imagination Is: Creativity or mental images?. *Psychology today* [online]. Sussex: Sussex Publishers, 2012 [cit. 2022-04-18]. Dostupné z: <https://www.psychologytoday.com/us/blog/the-science-imagination/201207/what-imagination-is-0>

DE HASS, Teo. The Importance Of Imagination. *About my brain* [online]. Sydney, 2014 [cit. 2022-04-18]. Dostupné z: <https://www.aboutmybrain.com/blog/the-importance-of-imagination>

Dětský výtvarný projev/ periodizace a interpretace. *Kreslírna* [online]. Praha, 2015 [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://www.kreslirna.cz/portfolio-item/detsky-vytvarny-projev/>

DORANCE, Sylvia. *Co si dneska vytvoříme?: výtvarné nápady pro mateřské školy*. Ilustroval Annie BEAUMONT. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-481-6.

Encyklopedie šití: praktický průvodce technikami šití. Vyd. 2. Přeložil Leona MAŘÍKOVÁ. V Praze: Ikar, 2004. ISBN 80-249-0422-5.

FICHNOVÁ, Katarína a Eva SZOBIOVÁ. *Rozvoj tvořivosti a klíčových kompetencí dětí: náměty k RVP pro předškolní vzdělávání*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-323-9.

FUDURICH, Barbara. *Malujeme akvarel krok za krokem: příručka pro výtvarníky : akvarely Barbary Fudurichové, Marilyn Grameové. Geri Medwayové a Lori Simonsově s výkladem*. Praha: Svojtka & Co., 2005. Příručka pro výtvarníky (Svojtka & Co.). ISBN 80-7352-234-9.

GARDINER, Wendy. *Základní techniky šití: podrobný ilustrovaný návod doplněný inspirativní galerií hotových výrobků*. V Praze: Metafora, 2008. ISBN 978-80-7359-186-1.

GOETHE, Johann Wolfgang von. *Smyslově-morální účinek barev*. Přeložil Jan DOSTAL. Hranice: Fabula, 2004. ISBN 80-86600-13-0.

GREENOFF, Jane. *Škola křížkového vyšívání*. V Praze: Ikar, 2003. ISBN 80-249-0263-X.

HAMPTON, Anita. *Malujeme olejovými barvami krok za krokem: příručka pro výtvarníky : olejomalby Anity Hamptonové, Johna Loughlina, Toma Swimma a Caroline Zimmermannové s výkladem*. Praha: Svojtka & Co., 2005. Příručka pro výtvarníky (Svojtka & Co.). ISBN 80-7352-233-0.

HARPER, Sally. *Akryl a kvaš: Příručka pro výtvarníky*. Praha: Svojtka & Co, 2004. ISBN 80-7352-065-6.

HARPER, Sally. *Akvarelové barvy*. Praha: Svojtka & Co., 2004. Příručka pro výtvarníky (Svojtka & Co.). ISBN 80-7352-066-4.

HAZUKOVÁ, Helena. *Výtvarné činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe, 2011. ISBN 978-80-87553-30-5.

HOSMAN, Zdeněk. *Didaktický skicář: výtvarné činnosti ve výtvarné výchově*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2007. ISBN 978-80-7394-001-0.

CHERRY, Kendra. The Color Psychology of Pink. *Verywellmind* [online]. New York: Dotdash Meredith, 2020a [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://www.verywellmind.com/the-color-psychology-of-pink-2795819>

CHERRY, Kendra. The Color Psychology of Brown: Why art is important for early childhood development. *Verywellmind* [online]. New York: Dotdash Meredith, 2020b [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://www.verywellmind.com/the-color-psychology-of-brown-2795816>

CHERRY, Kendra. The Color Psychology of Black. *Verywellmind* [online]. New York, 2020c [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://www.verywellmind.com/the-color-psychology-of-black-2795814>

CHERRY, Kendra. The Color Psychology of White. *Verywellmind* [online]. New York: Dotdash Meredith, 2021 [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://www.verywellmind.com/color-psychology-white-2795822>

CHERRY, Kendra. Green in Color Psychology. *Verywellmind* [online]. New York: Dotdash Meredith, 2022 [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://www.verywellmind.com/color-psychology-green-2795817>

ITTEN, Johannes. *The elements of color: a treatise on the color system of Johannes Itten, based on his book The art of color*. Editor Faber BIRREN, přeložil Ernst van HAGEN. New York,: Van Nostrand Reinhold Co., [1970]. ISBN 0-442-24038-4.

KALÁBOVÁ, Naděžda. *Pohádkové vzdělávání 2*. Praha: Národní institut dětí a mládeže MŠMT, 2009. ISBN 978-80-86784-85-4.

KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-571-4.

KAŠOVÁ, Jitka. Dneska se neučíme, máme projekt! (?). *Metodický Portál RVP.CZ* [online]. Praha, 2013 [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/k/z/17859/DNESKA-SE-NEUCIME-MAME-PROJEKT.html>

KOHL, Mary Ann F. *Výtvarné činnosti pro malé děti: [rozvíjíme šikovnost a tvořivost dětí od 1 do 3 let]*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-891-0.

KÖNIGOVÁ, Marie. *Tvořivost: techniky a cvičení*. Praha: Grada, 2007. Psychologie pro každého. ISBN 978-80-247-1652-7.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1568-1.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1284-9.

LYNCH, Matthew. A guide to didactic materials. *The Advocate* [online]. Richmond (Virginia), 2021 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://www.theedadvocate.org/a-guide-to-didactic-materials/>

MÁDLOVÁ, Matrina. Jak vypadá „typická“ kresba postavy u předškolních dětí?. *Předškolní věk* [online]. Praha: CzechNetMedia [cit. 2022-04-18]. Dostupné z:

<https://www.predskolnivek.cz/jak-vypada-typicka-kresba-postavy-u-predskolnich-deti/>

MÁDLOVÁ, Martina. Jak naučit děti barvy? Pomohou pastelky, míčky i vaše okolí. *Předškolní věk* [online]. Praha: CzechNetMedia [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://www.predskolnivek.cz/jak-naucit-deti-barvy-pomohou-pastelky-micky-i-vase-okoli/>

MAŇÁK, Josef. *Nárys didaktiky*. 5. dotisk 1. vyd. [i.e. 2. vyd.]. Brno: Masarykova univerzita, 1995. ISBN 80-210-1124-6.

MATĚJČEK, Zdeněk a Marie POKORNÁ. *Radosti a strasti: předškolní věk, mladší školní věk, starší školní věk*. Jinočany: H & H, 1998. ISBN 80-86022-21-8.

NÁDVORNÍKOVÁ, Hana a Mgr. Martina KUPCOVÁ. Pedagogické projekty v práci mateřských škol. *Metodický Portál RVP.CZ* [online]. Praha: Národní pedagogický institut České republiky, 2004 [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/k/p/130/PEDAGOGICKE-PROJEKTY-V-PRACI-MATERSKYCH-SKOL.html>

PARRAMÓN, José María. *Teorie barev*. [Praha]: Svojtka a Vašut, 1995. Jak na to (Svojtka a Vašut). ISBN 80-7180-046-5.

PARRAMÓN, José María. *Jak kreslit pastelkami*. Praha: Svojtka a Vašut, 1996. Jak na to (Svojtka a Vašut). ISBN 80-7180-090-2.

PARRAMÓN, José María. *Akvarel*. Praha: Svojtka a Vašut, 1997. Příručka pro výtvarníky (Svojtka & Co.). ISBN 80-7180-206-9.

PARRAMÓN, José María. *Teorie barev*. České vyd. 2. Praha: Jan Vašut, 1998. Jak na to (Jan Vašut). ISBN 80-7236-046-9.

5 Phases of Project Management: A Complete Breakdown. *Kissflow* [online]. Delaware, 2022 [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://kissflow.com/project/five-phases-of-project-management/>

PLESKOTOVÁ, Petra. *Svět barev*. Praha: Albatros, 1987. ISBN 13-806-87.14/66.

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.

PŠENIČKOVÁ, Petra. Jak rozvíjet motoriku v přípravné třídě?: -1. díl. *Metodický Portál RVP.CZ* [online]. Praha: Národní pedagogický institut České republiky, 2012 [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/15947/>

PUNKONEY, Sarah. Color theory for preschoolers: Part I. *Stayathomeeducator* [online]. [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://stayathomeeducator.com/color-theory-for-preschoolers-part-i/>

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání [online]. Praha: MŠMT, 2021 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/56051/>

ROESELVÁ, Věra. *Didaktika výtvarné výchovy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze - Pedagogická fakulta, 2003. Texty pro distanční studium. ISBN 80-7290-121-4.

RYMANOWICZ, Kylie. The art of creating: Why art is important for early childhood development. *Michigan State University* [online]. Michigan, 2015 [cit. 2022-04-16].

Dostupné z:

https://www.canr.msu.edu/news/the_art_of_creating_why_art_is_important_for_early_childhood_development

ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem: vývojová psychologie*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0772-6.

STERN, William. *Psychology of Early Childhood: Up to the Sixth Year of Age*. 3th ed. New York: Routledge, 2018. ISBN 978-1-138-74142-3.

SVOZILOVÁ, Alena. *Projektový management*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3611-2.

SUDHAKAR, Dr.Jemi. Teaching Aids and Resources are the Most Important. *Linkedin* [online]. 2017 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z:

<https://www.linkedin.com/pulse/teaching-aids-resources-best-learning-ms-jemi-sudhakar>

SUDHIR, Pawan. *Training Package on Art Education for Primary Teachers: Volume 1* [online]. New Delh: National Council of Educational Research and Training, 2015 [cit. 2022-04-17]. ISBN 978-93-5007-333-9. Dostupné z:

<https://ncert.nic.in/deaa/pdf/tpaev101.pdf>

ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Kapitoly z didaktiky výtvarné výchovy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. Texty k distančnímu vzdělávání v rámci kombinovaného studia. ISBN 80-244-1469-4.

ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. *Dítě v předškolním období*. Praha: Mladá fronta, 2004. Žijeme s dětmi. ISBN 80-204-1187-9.

ŠPAŇHELOVÁ, PhDr. Ilona. Jak naučit děti barvy? Pomohou pastelky, míčky i vaše okolí. *Šance Dětem* [online]. Praha: Obecně prospěšná společnost Sirius, 2022 [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/nevyzpytatelna-detska-fantazie>

The Effects of Colors on Children. *Renk Etkisi* [online]. Filli Boya [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <http://renketkisi.com/en/the-effects-of-colors-on-children.html>

The polymers. *Britannica* [online]. Chicago (Illinois): Encyclopædia Britannica [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/science/plastic/The-polymers>

UŽDIL, Jaromír. *Čáry, klikyháky, paňáci a auta: výtvarný projev a psychický život dítěte*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-599-7.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

VOIT, Petr. Kartón. *Encyklopedieknihy.cz* [online]. Knihovna AV ČR, 2019 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z:

<https://www.encyklopedieknihy.cz/index.php?title=Kart%C3%B3n>

VOIT, Petr. Lepenka. *Encyklopedieknihy.cz* [online]. Knihovna AV ČR, 2018 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://www.encyklopedieknihy.cz/index.php?title=Lepenka>

VONDROVÁ, Petra. Pojetí výtvarné výchovy v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání. *Metodický Portál RVP.CZ* [online]. Praha: Národní pedagogický institut České republiky, 2005 [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/238/pojeti-vytvarne-vychovy-v-ramcovem-vzdelavacim-programu-pro-predskolni-vzdelavani.html>

WILLIAMS, Shirley. Primary Colors, Secondary and Tertiary Explained. *Color Wheel Artist* [online]. Ontario, 2017 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://www.color-wheel-artist.com/primary-colors/>

YARBROUGH, Quincey. Project Definition: The Meaning of a Project. *ProjectManager* [online]. Austin, 2021 [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://www.projectmanager.com/blog/project-definition>

ZORMANOVÁ, Lucie. *Didaktika dospělých*. Praha: Grada, 2017. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-271-0051-4.

Seznam obrázků

HARRIS, Moses. Colour wheel. In: *Wikiwand* [online]. [cit. 2022-04-18]. Dostupné z:

https://www.wikiwand.com/en/Moses_Harris

ITTEN, Johannes. Colour wheel. In: *ResearchGate* [online]. [cit. 2022-04-18].

Dostupné z: https://www.researchgate.net/figure/ttens-colour-wheel_fig5_233979624

MISSFELDT, Martin. Cubistic parrots. In: *Martin-missfeldt* [online]. 1985 [cit. 2022-

04-18]. Dostupné z: <https://www.martin-missfeldt.com/oilpaintings-school/picture-cubism-parrot>

Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Eliška Trojáčková
Katedra nebo ústav:	Katedra výtvarné výchovy
Vedoucí práce:	Mgr. Monika Dokoupilová
Rok obhajoby:	2022

Název práce:	Didaktická pomůcka s využitím při výtvarných činnostech v mateřské škole
Název v angličtině:	Didactic tool with use in art activities in kindergarten
Anotace práce:	<p>Diplomová práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části popisuje vývoje předškolního dítěte. Využití a výběr didaktické pomůcky. Dále se práce věnuje tématům projekt, výtvarná výchova, výtvarná práce, šicí materiál, tvořivost/ kreativita a fantazie. A tématům barvy, dělení barev, jejich vliv na lidskou psychiku (i dětí) a míře znalostí předškolního dítěte o barvách.</p> <p>Praktická část práce se věnuje popisu a výrobě didaktické pomůcky, která má za cíl předat dětem v předškolního věku porozumění o teorii barev. Je zde také popsán projekt, pomocí kterého byla práce s pomůckou realizována, a výsledek samotného projektu.</p>
Klíčová slova:	předškolní věk, didaktická pomůcka, projekt, výtvarná činnost, kreativita, fantazie, barvy, dělení barev, psychologie barev, znalost barev
Anotace v angličtině:	The thesis is divided in to theoretical and practical part. The theoretical part describes development of preschool child. Use and selection of teaching aids. The thesis also deals with the topics project, art education, art work, sewing material, creativity and imagination. And the topics of colors, their

	<p>impact on the human psyche (and children) and the level of knowledge of preschool children about colors.</p> <p>The practical part of the thesis is devoted to the description and production of teaching aid, which aims to provide an understanding of colour theory to preschool kids. It also describes project, with which was realized the work with teaching aid, and also describes the result of the project itself.</p>
Klíčová slova v angličtině:	preschool age, teaching aid, project, artistic activity, creativity, fantasy, colors, color division, color psychology, color knowledge
Přílohy vázané v práci:	<p>Skeny návrhů didaktické pomůcky</p> <p>Fotografie z tvorby didaktické pomůcky</p> <p>Fotografie z průběhu projektu</p> <p>Souhlas s použitím fotografií</p> <p>Práce dětí</p>
Rozsah práce:	60,3 normostran
Jazyk práce:	Český

Seznam zkratk

MŠ – mateřská škola

RVP – rámcový vzdělávací program

RVP PV – rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Seznam příloh

Skeny návrhů didaktické pomůcky

Fotografie z tvorby didaktické pomůcky

Fotografie z průběhu projektu

Souhlas s použitím fotografií

Práce dětí

Skeny návrhů didaktické pomůcky

První (nepoužité) návrhy

1. STRÁNKA (OBAL)
 ARVY
 Kapsa na písmenka
 Potrubí na připevnění písmenek

2. STRÁNKA (TMA I SVĚTLO), (STUDENÉ A TEPLÉ B.)
 TEPLÉ BARVY (BÍLY PÝTÍK)
 STUDENÉ BARVY (ČERNÝ PÝTÍK)

POSLEDNÍ STRÁNKA (6/7 ?)
 (BAREVNÝ KRUH)
 + PODOBNĚJŠÍ VÁŽES PŘILOŽEN SÁHOVATELNĚ
 PRVNÍ Vrstva (12 dílků)
 TŘETÍ Vrstva (3 dílky)
 DRUHÁ Vrstva (3 dílky)

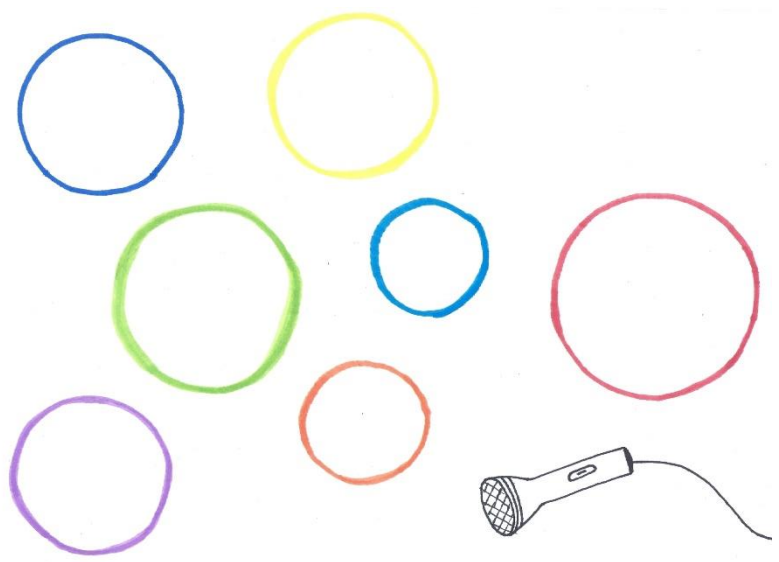
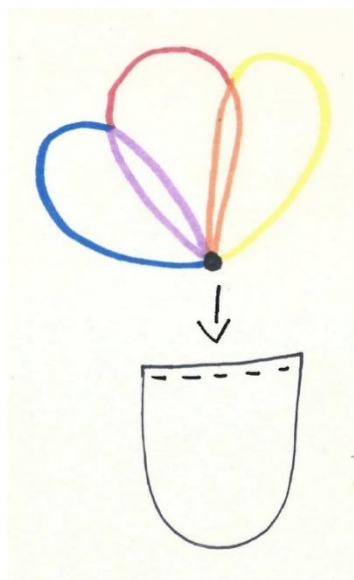
1. STRÁNKA
 PÍSMENKA BUDOU ČERNÉ A BÍLÉ

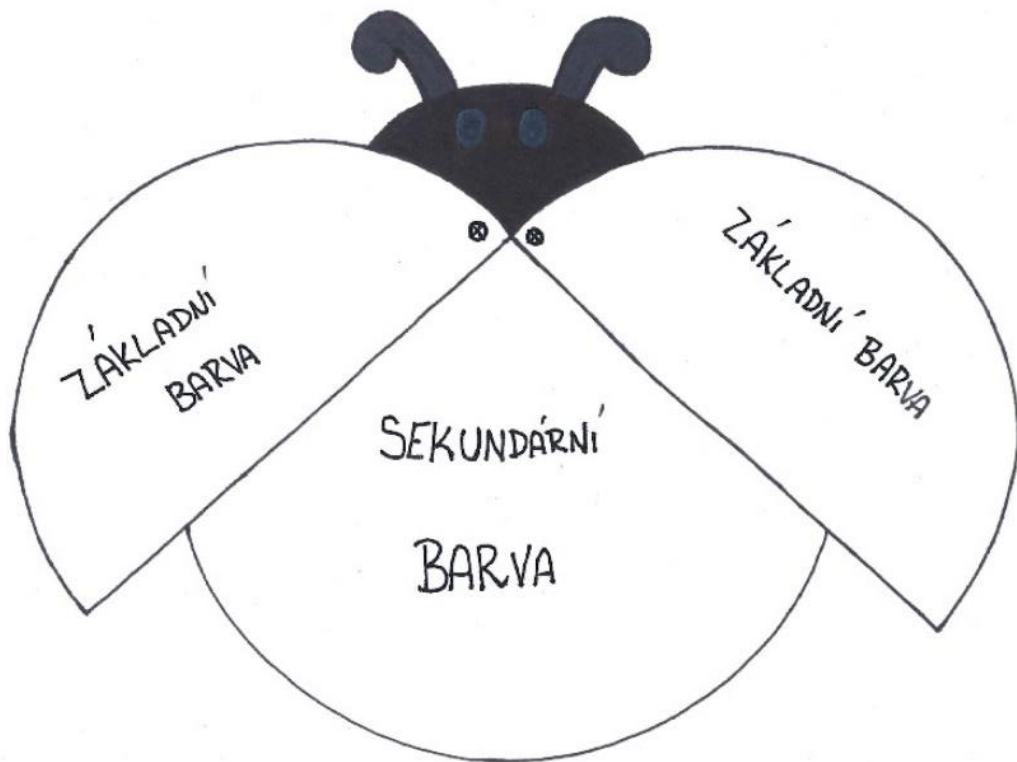
4. STRÁNKA
 (BARVÍ DUMY / SPEKTRÁLNÍCH BARVÍ)
 Kapsa na pomůcky z fólie

5. STRÁNKA (MICHÁŠ BARVÍ)
 (NEJSPĚŠÍ 6 STRÁNKA ?)
 ŠKARADY BARVÍ
 ŠKARADY BARVÍ

A ZADNÍ STRANĚ OVĚŘENÍ V PODOBĚ STOLY

(JEN MICHÁŠ SKV. BARVÍ, NEBO I TER. BARVÍ ?)

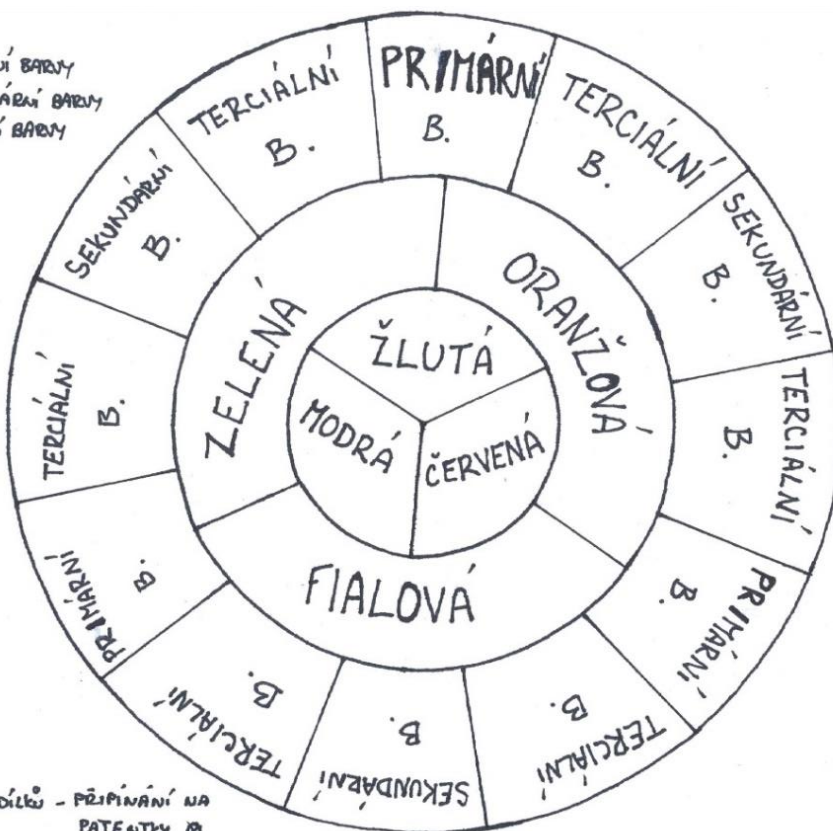

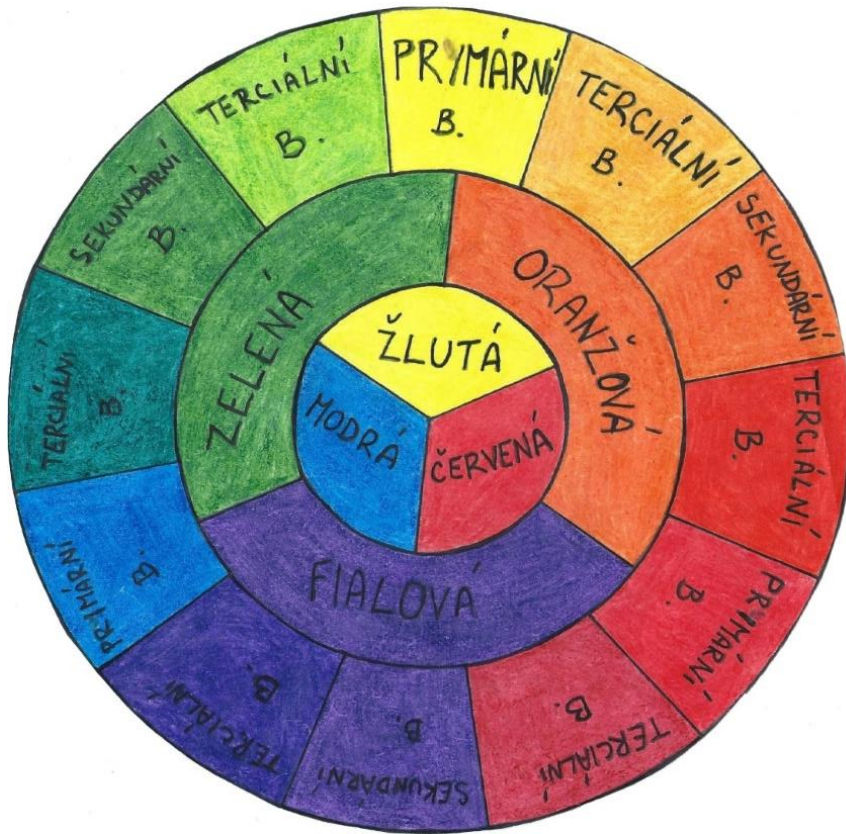
⊗ PATENTKA

3 VRSTVY

- vrsteva = TERCIÁLNÍ BARVY
- vrsteva = SEKUNDÁRNÍ BARVY
- vrsteva = PRIMÁRNÍ BARVY

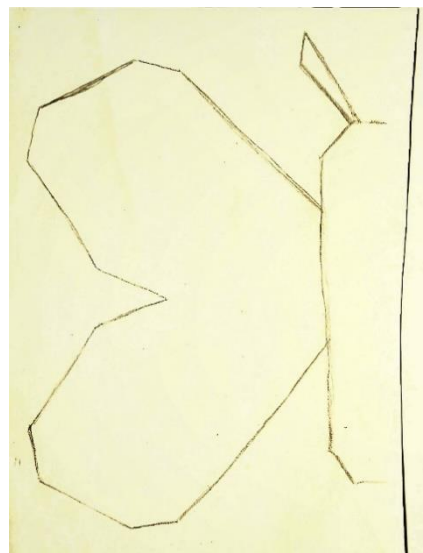
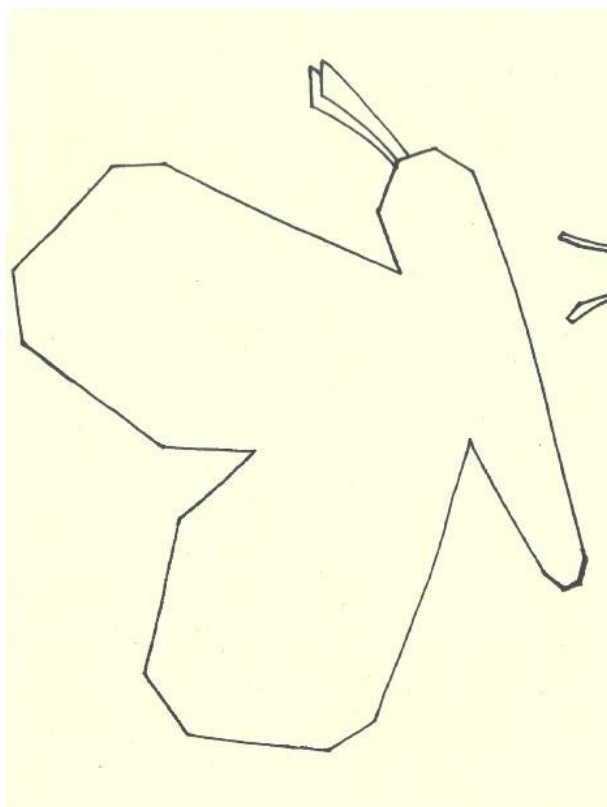
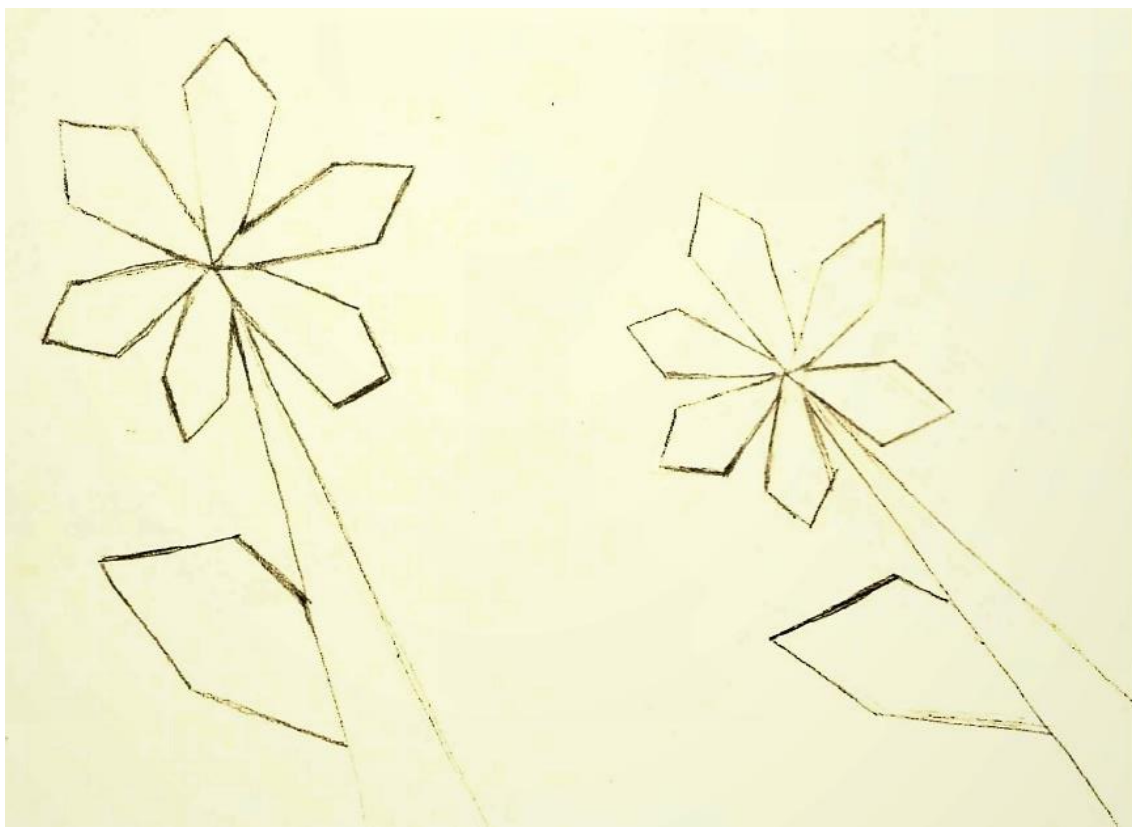

VRSTVY BUĎOU Z DÍLKŮ - PŘÍPÍMÁNÍ NA PATENTKY ⊗

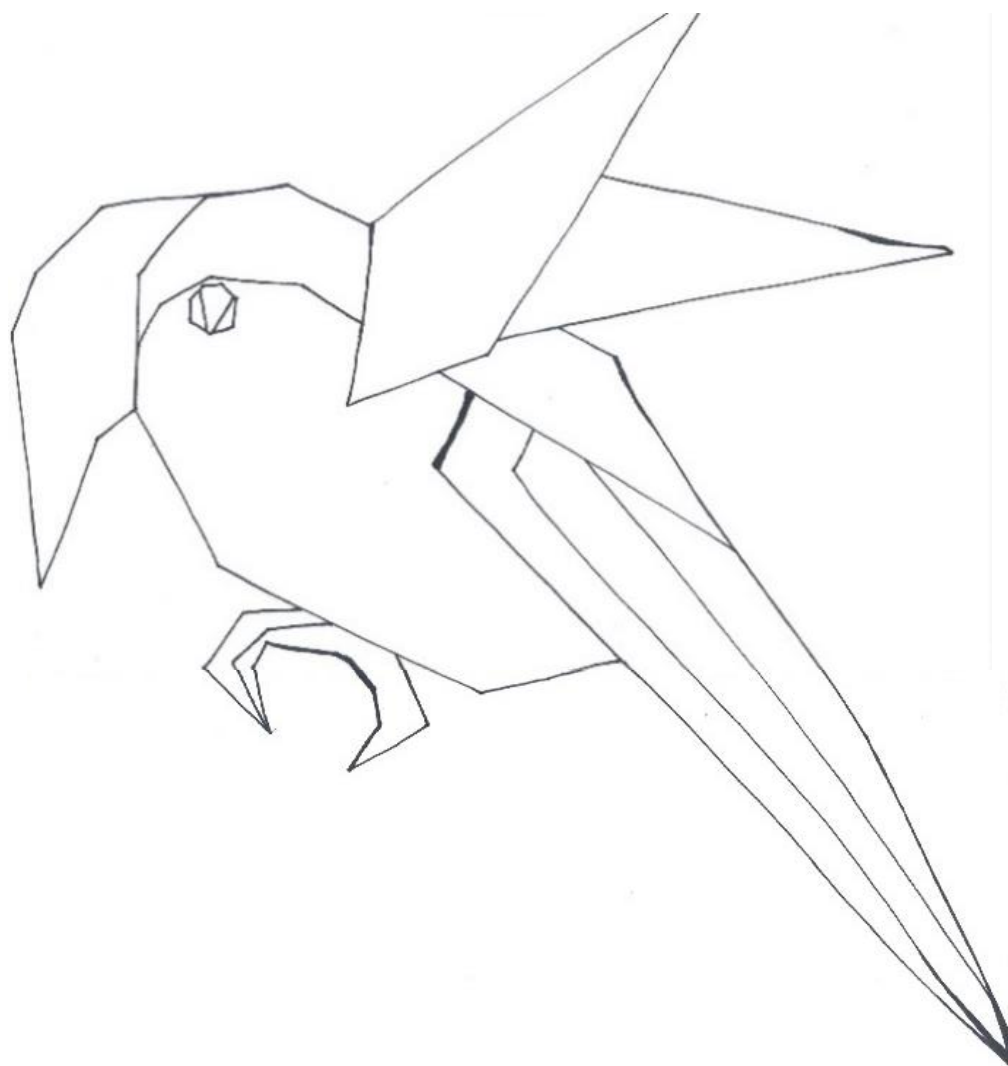

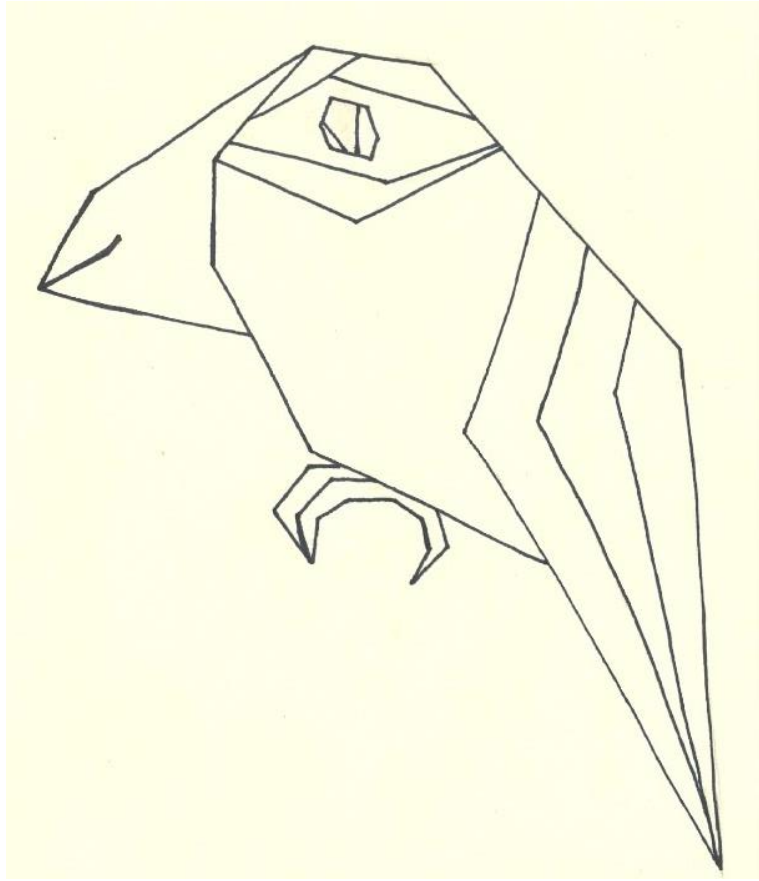
Druhé (finální) návrhy

Návrhy k tabuli číslo 1 (louka)

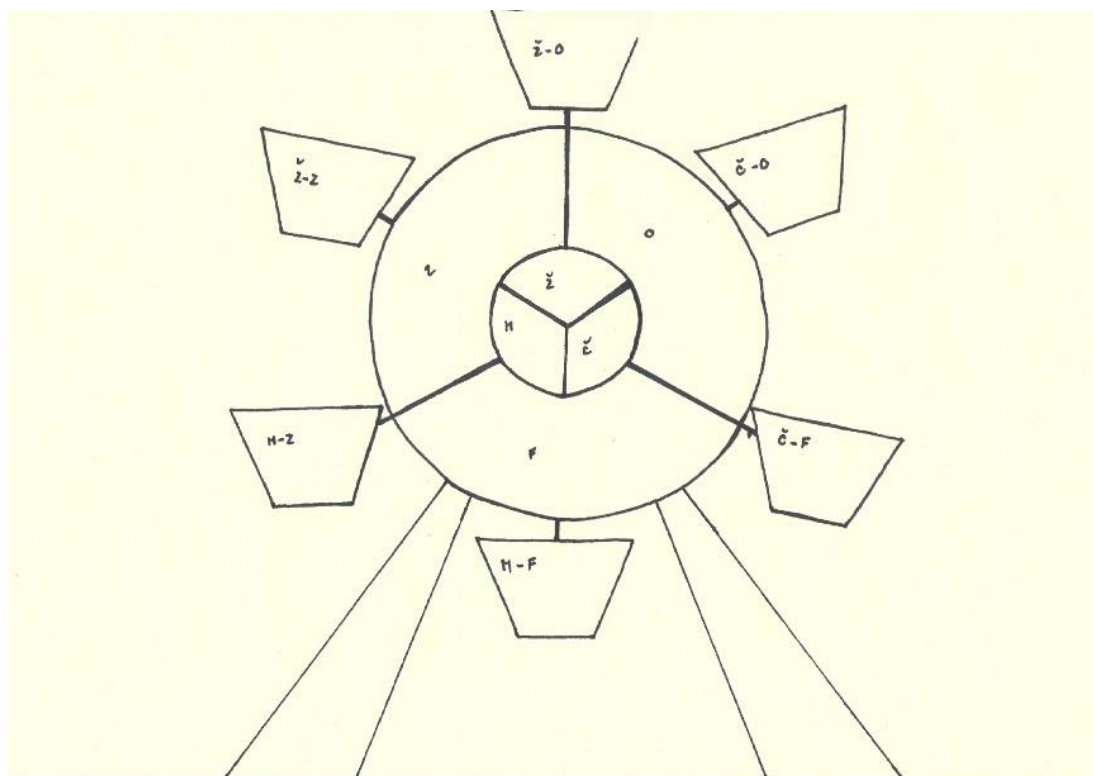
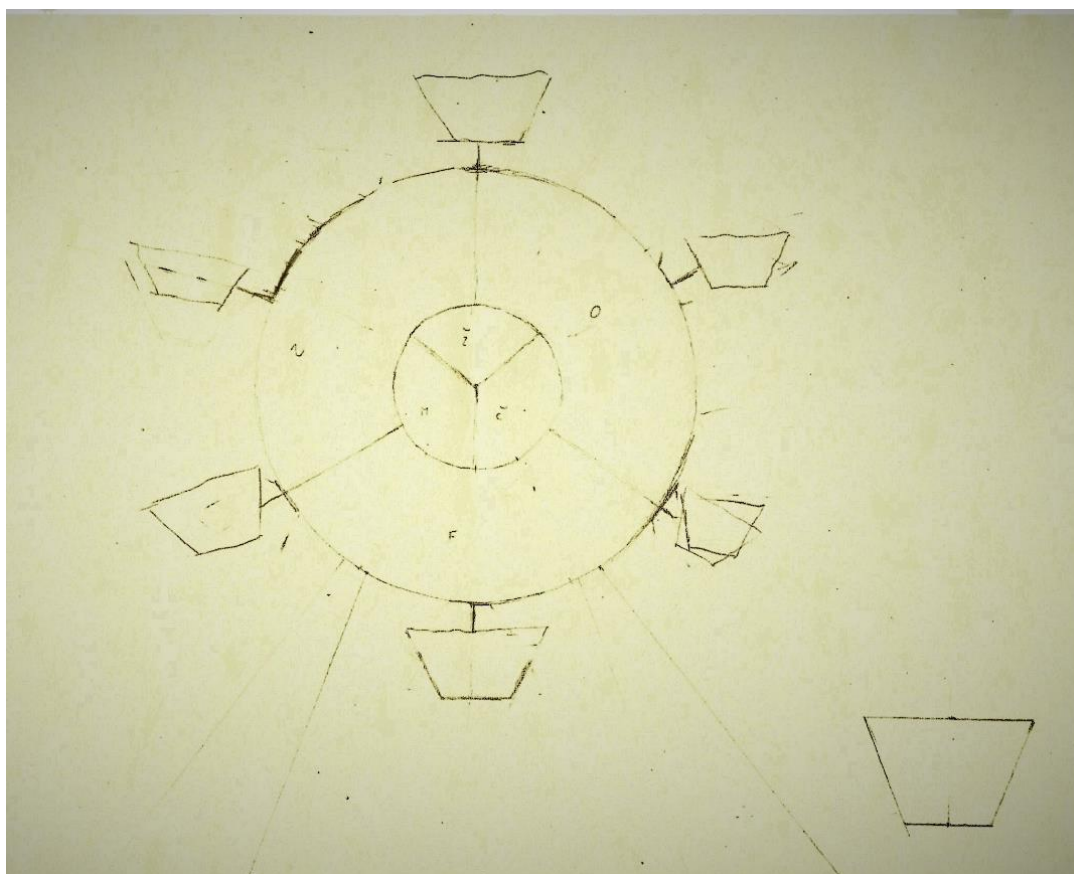

Návrhy k tabuli číslo 2 (prales)

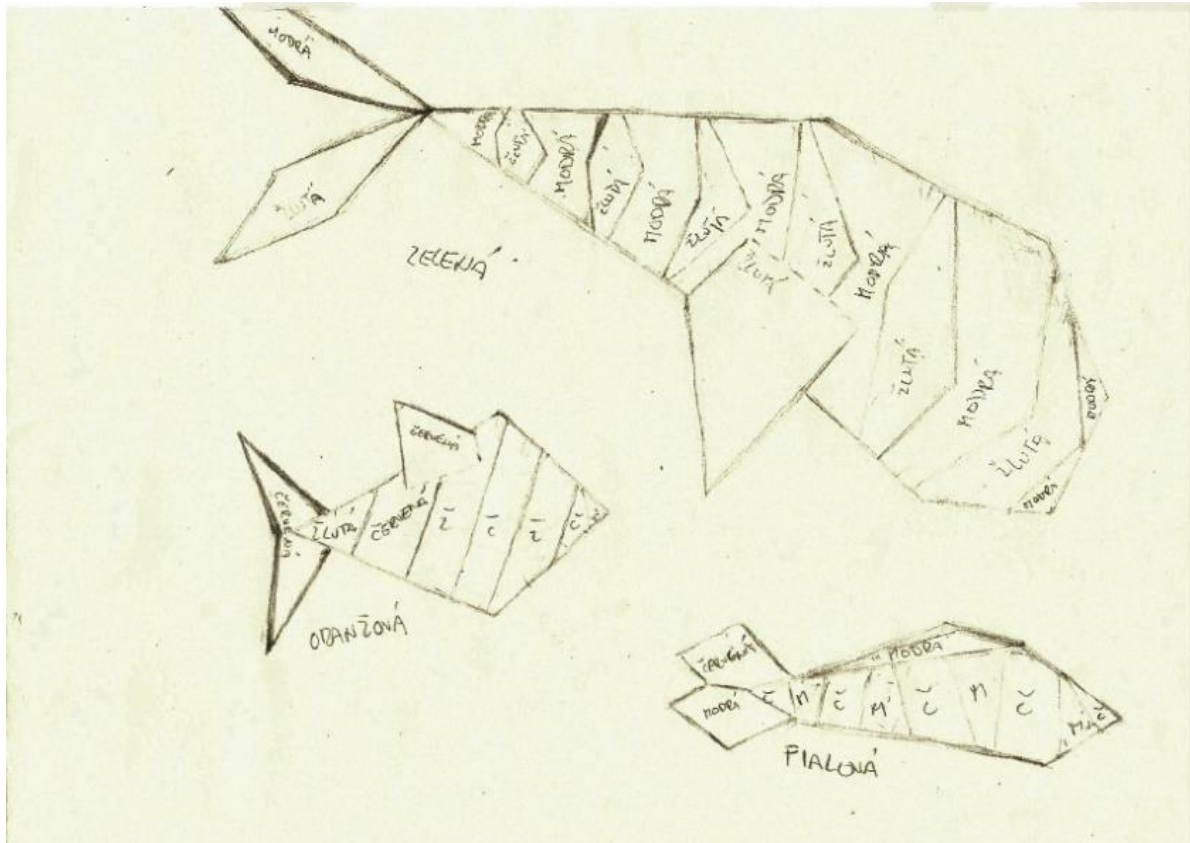
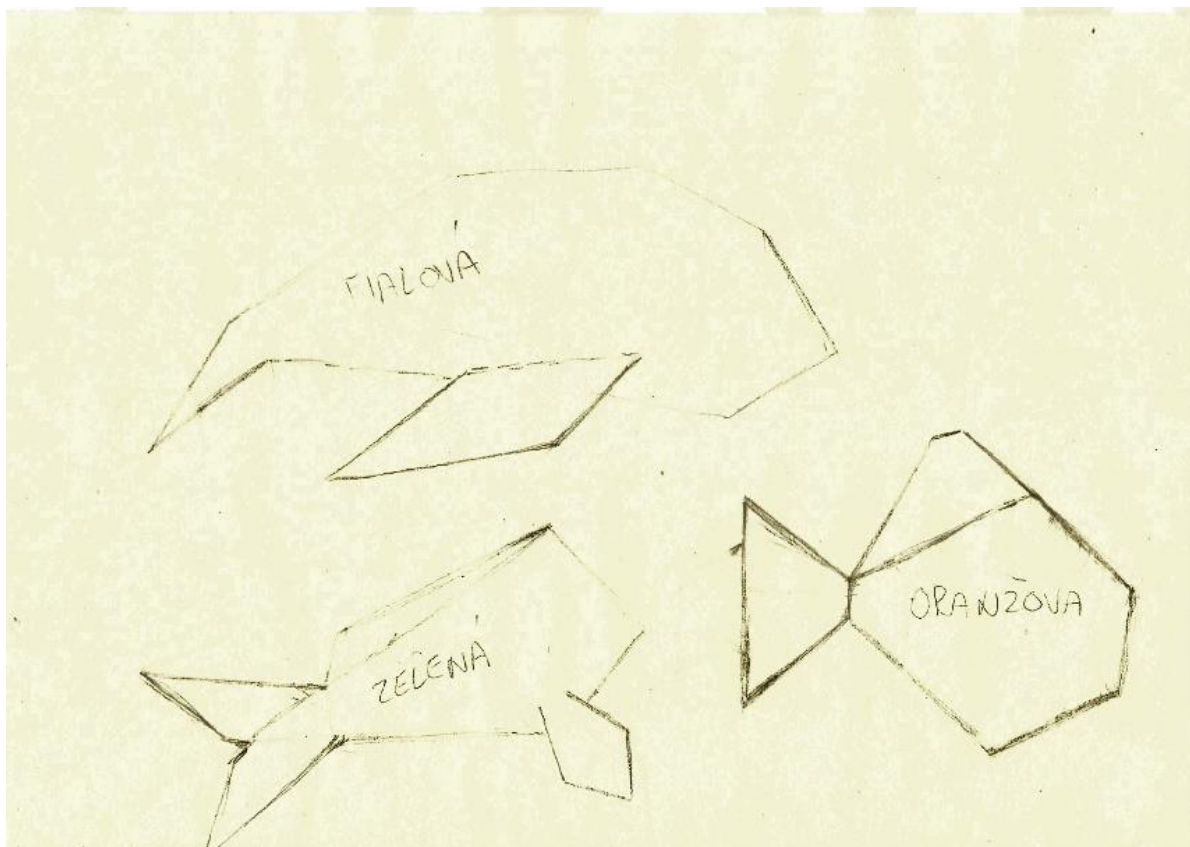

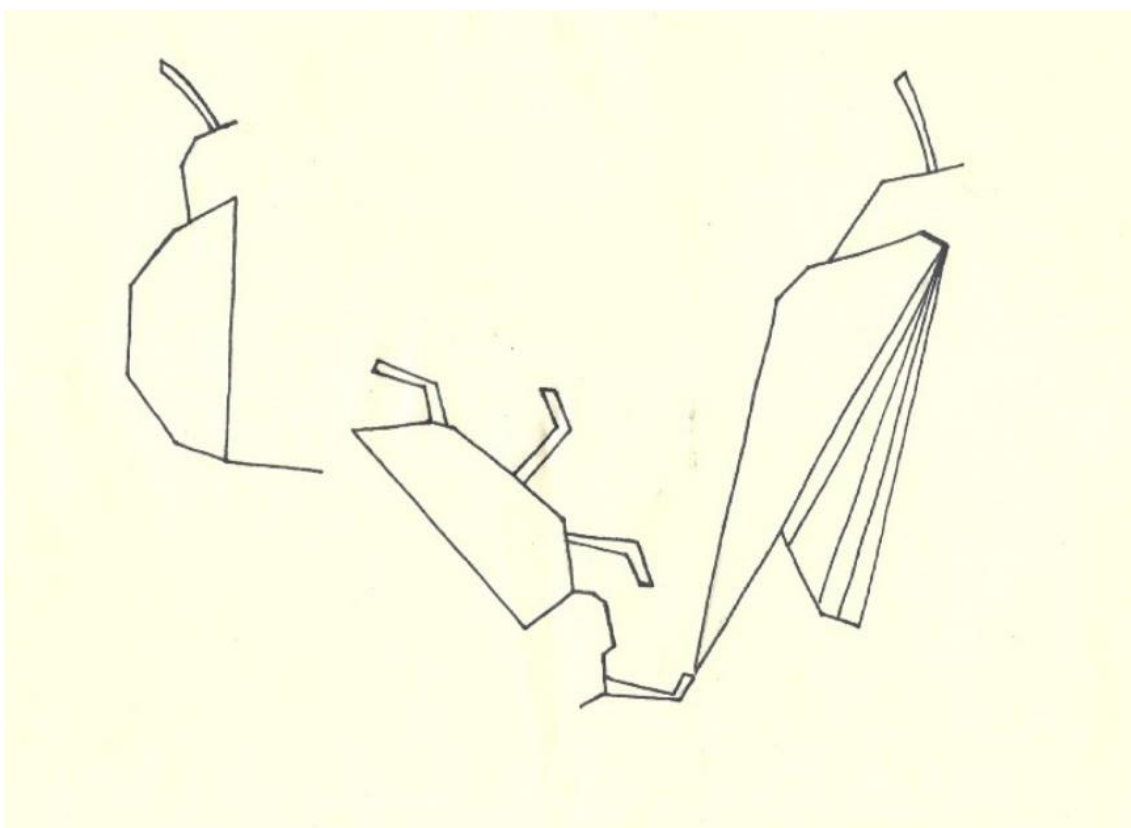
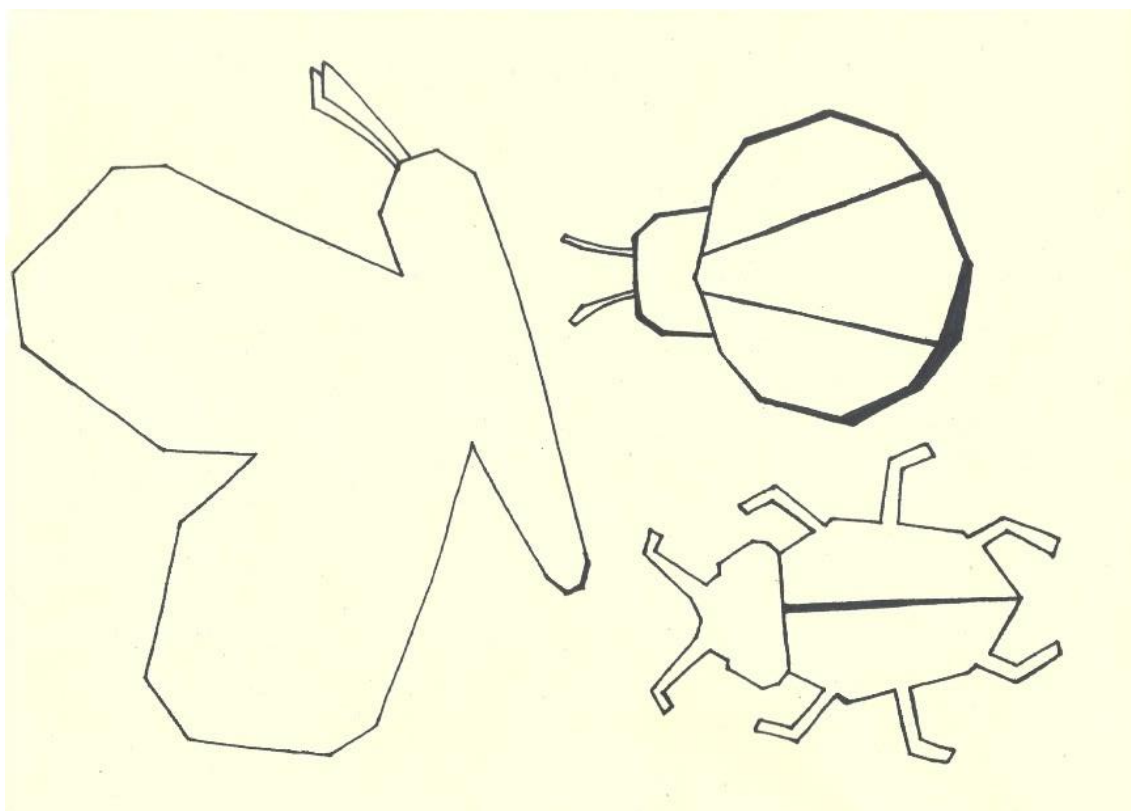
Návrhy k tabuli číslo 3 (pout'

Návrhy k tabulím číslo 4 a 5 (moře)

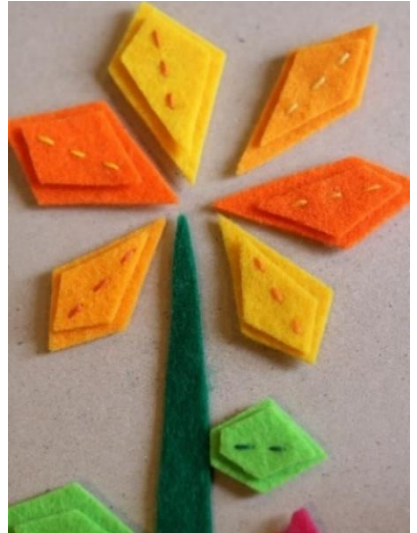
Další (nepoužité) návrhy

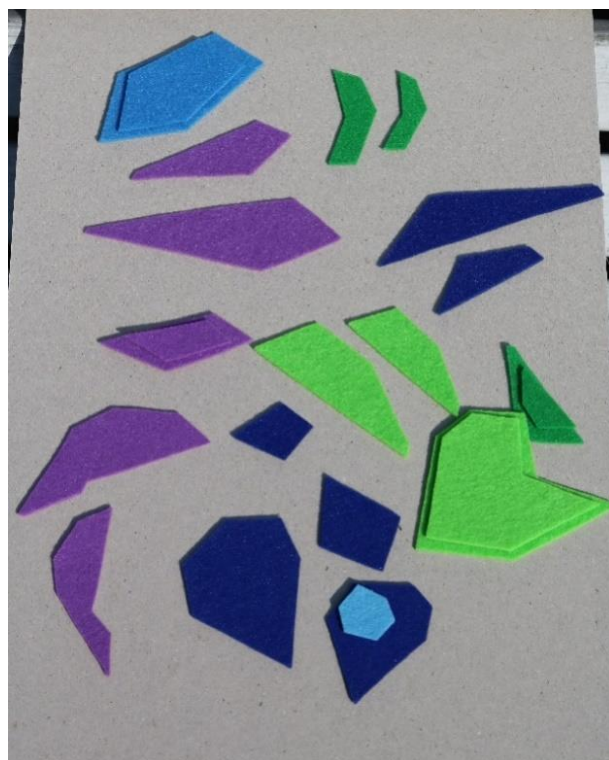
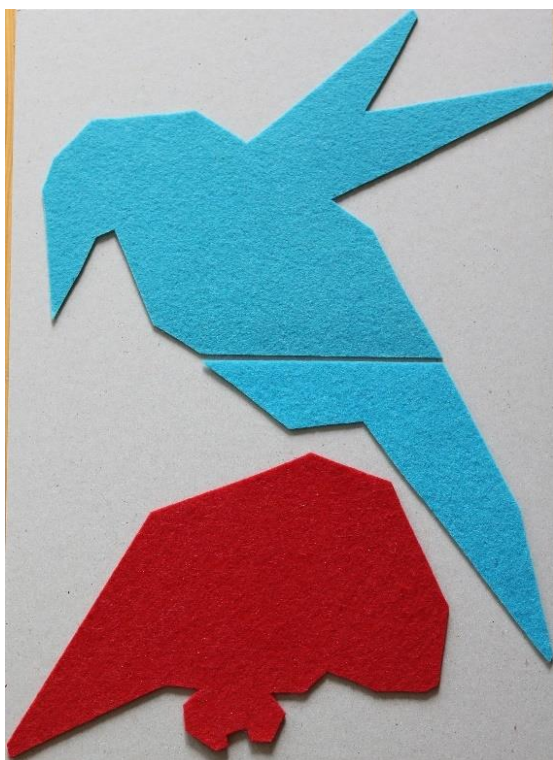
Fotografie z tvorby didaktické pomůcky

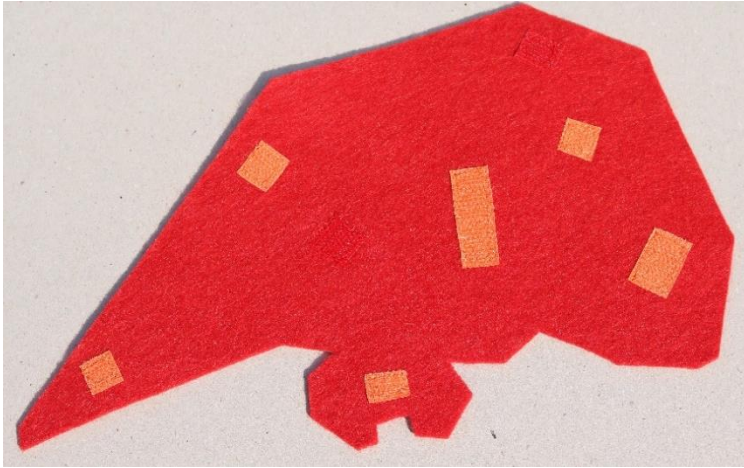
1. Tabule – Louka (květiny a motýli)

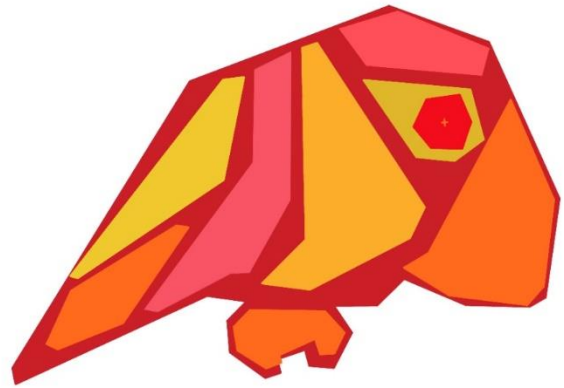
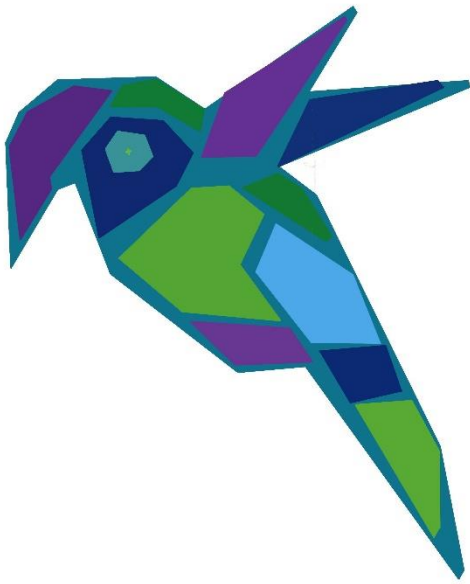

2. Tabule - Prales (papoušci)

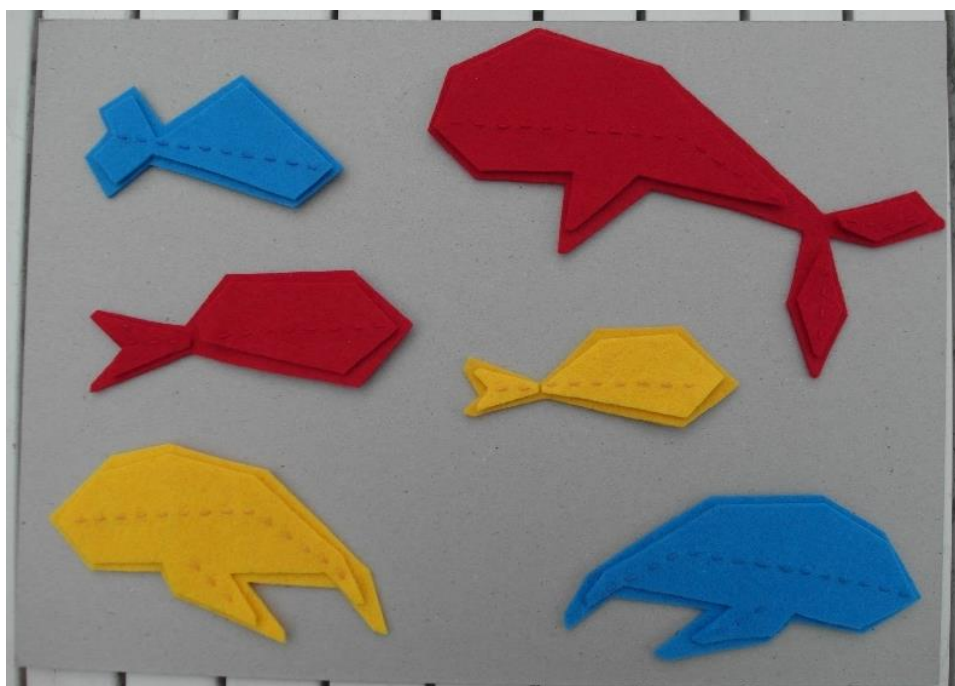
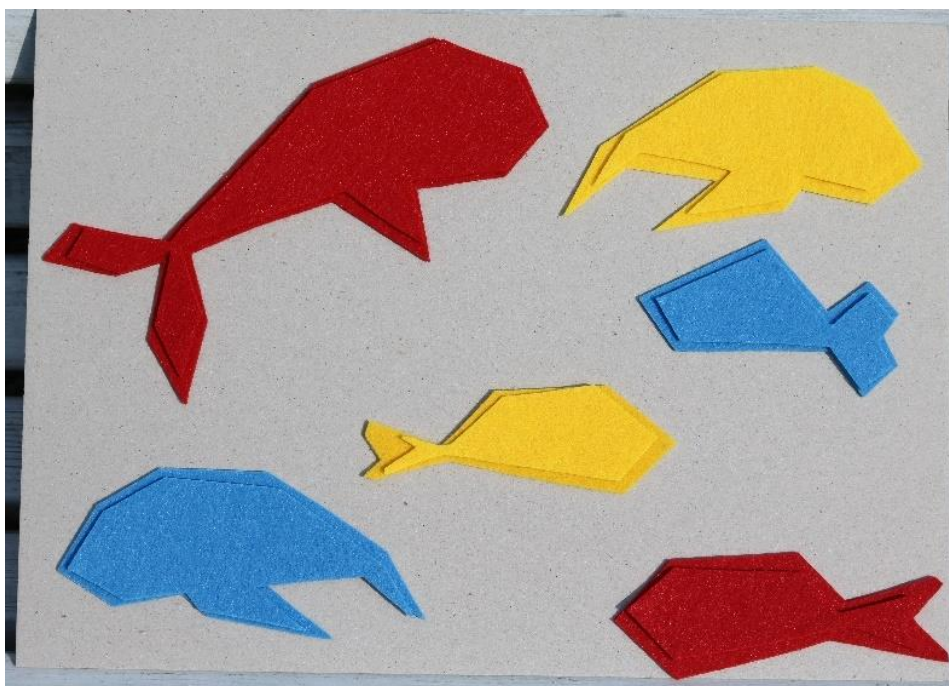

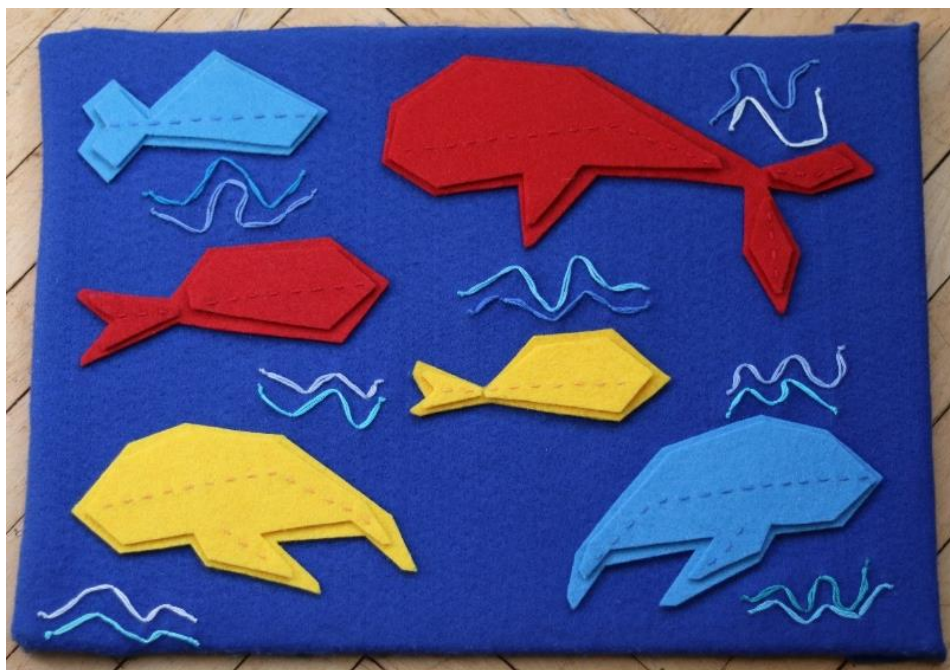
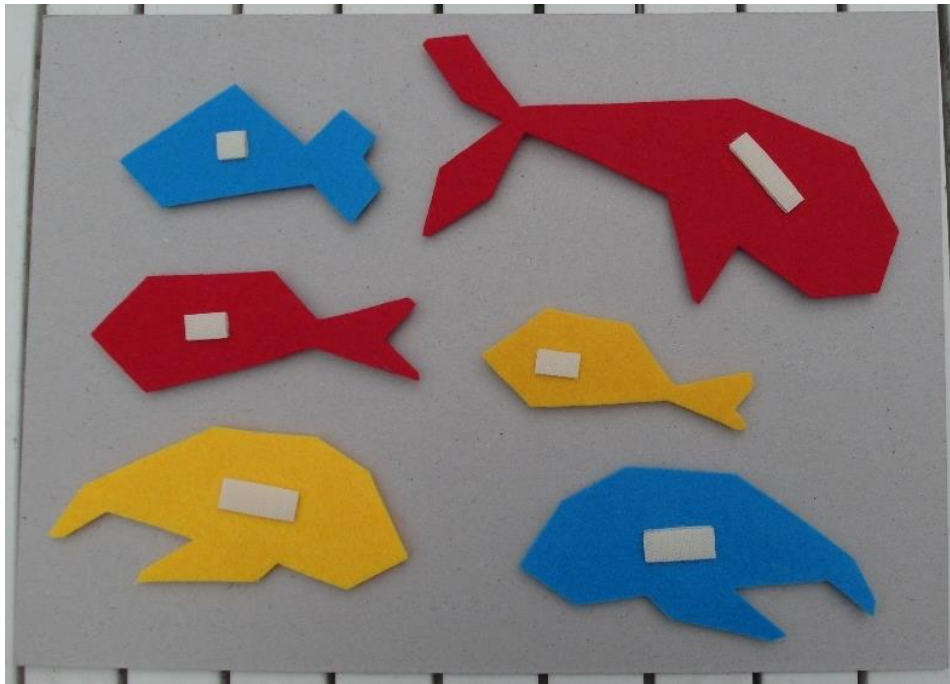
Předlohy pro skládání papoušků

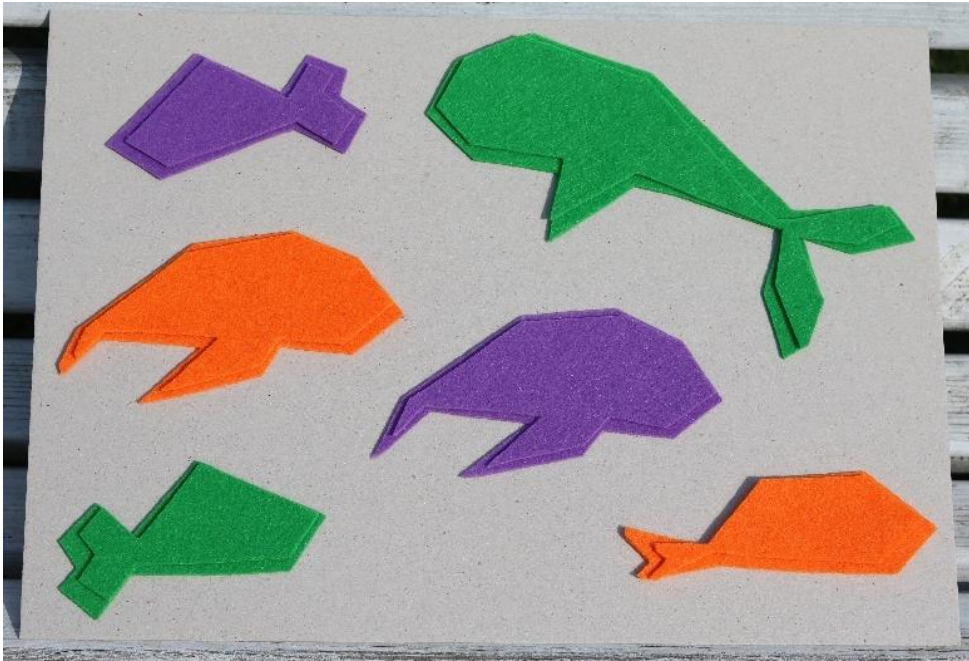
3. Tabule – Pout' (kolotoč)

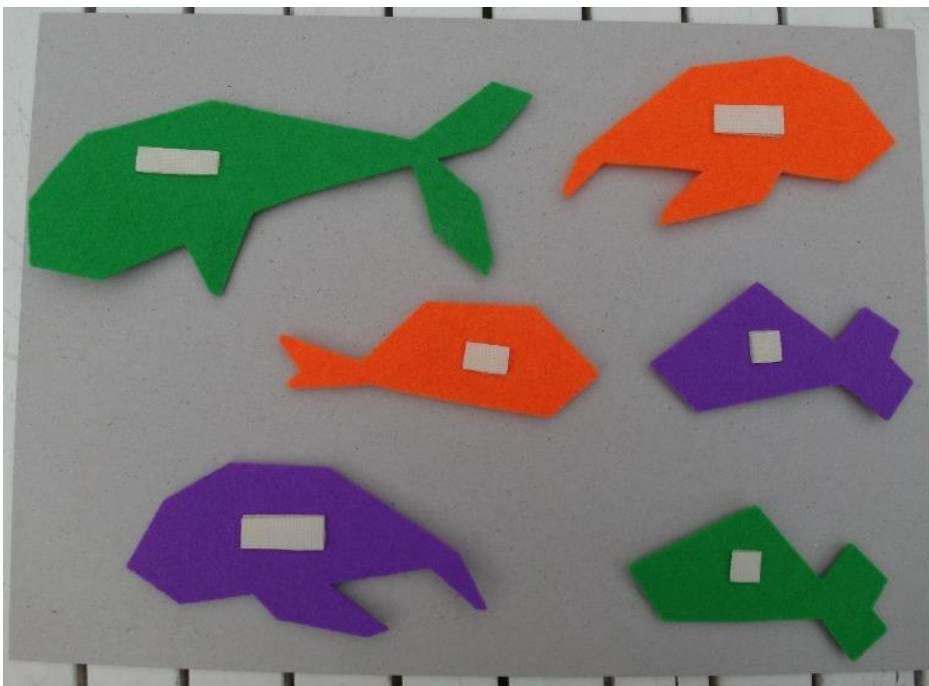
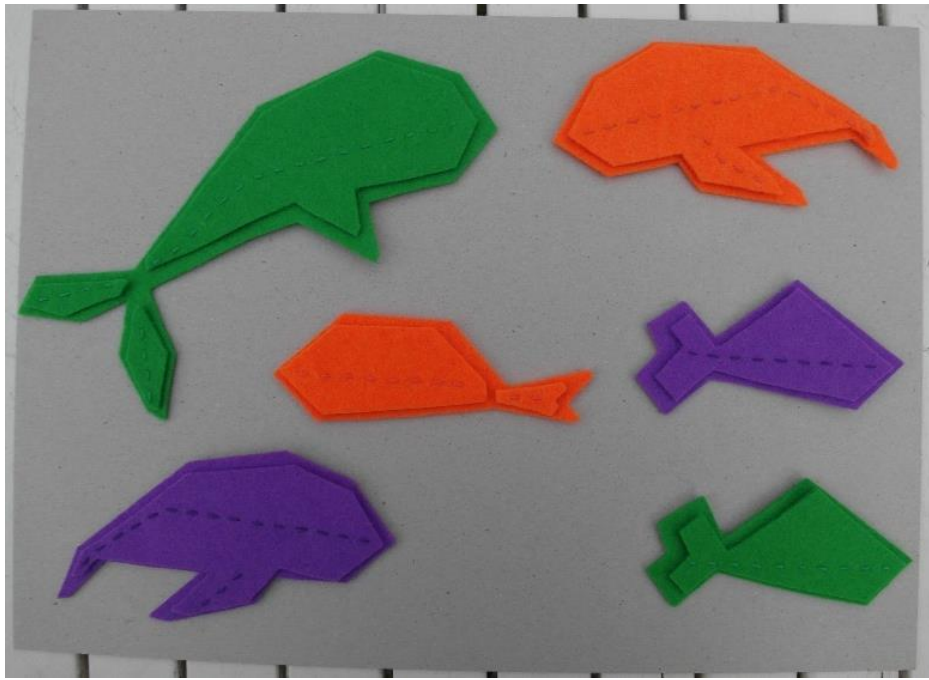

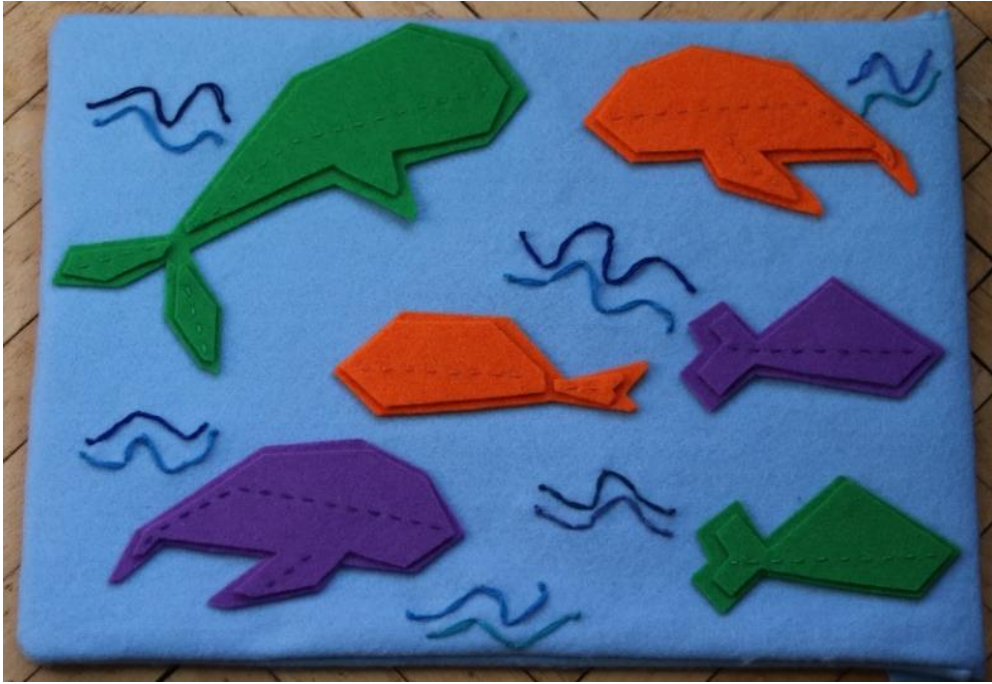
4. a 5. Tabule – Moře (ryby)

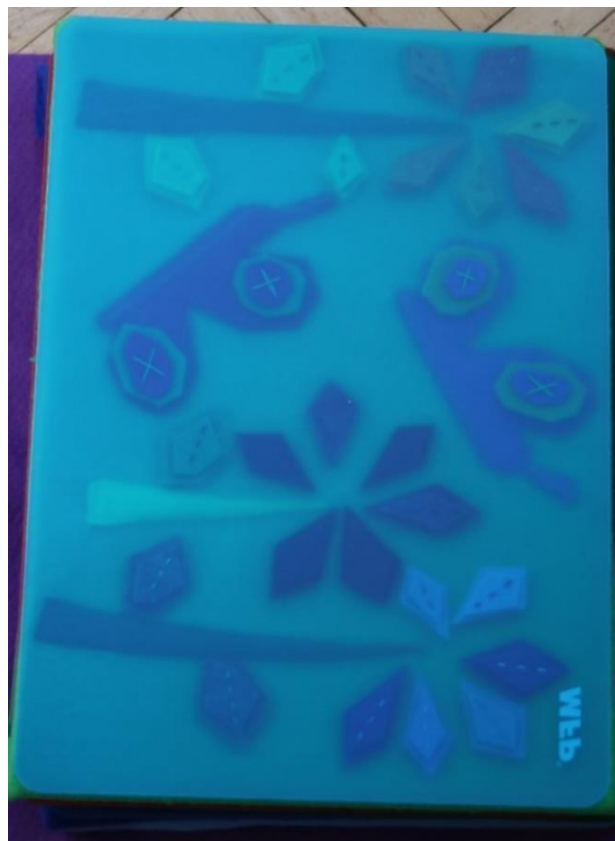

Obal a prokládací vrstva tabulí

Fotografie z průběhu projektu

1. Tabule – Louka (květiny a motýli)

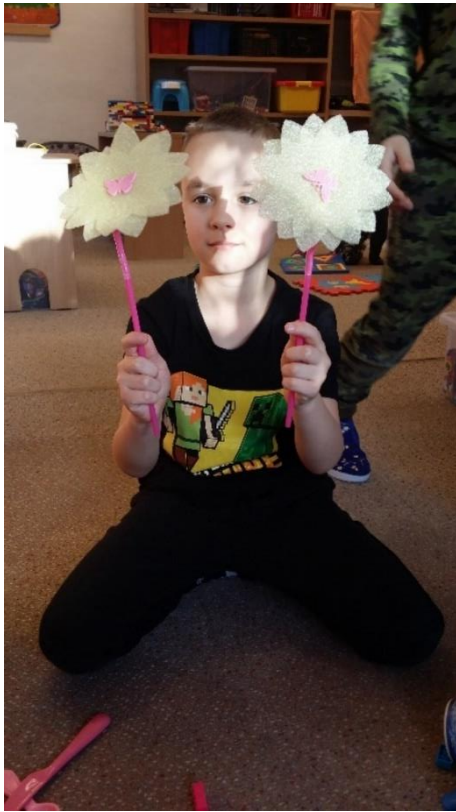
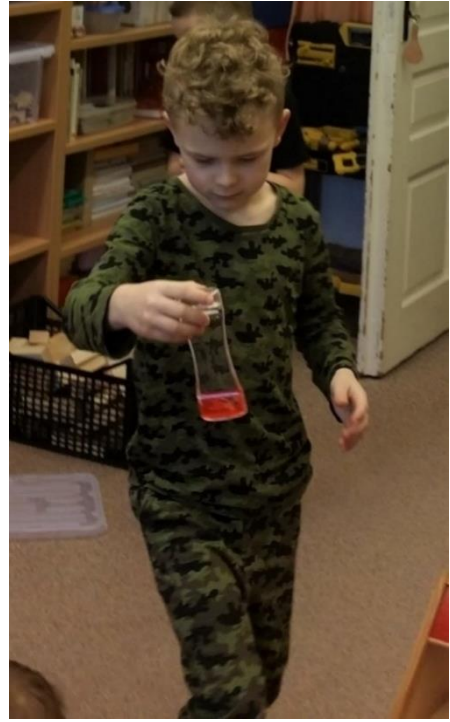
Práce s tabulí

Hledání barev a jejich odstínů

Jízda autem

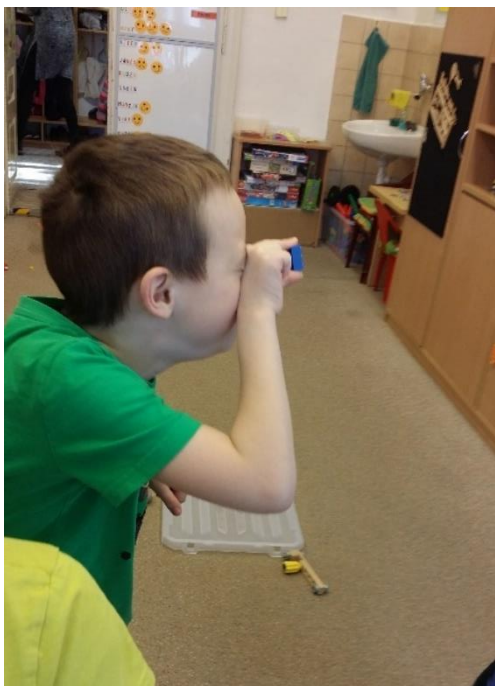
2. Tabule - Prales (papoušci)

Práce s tabulí

Průzkum mateřské školy

Rozfoukávání barev

Studené barvy

Teplé barvy

3. Tabule – Pout' (kolotoč)

Práce s tabulí

Míchání barev

4. a 5. Tabule – Moře (ryby)

Práce s tabulemi

Souhlas s použitím fotografií

Souhlas s použitím fotografií

v Bilovec dne 13.4

Žádán vás o povolení sdílet fotografie Milada Pasludk v mé Diplomové práci.

ANO NE

Podpis zákonného zástupce:

Souhlas s použitím fotografií

v Staré vsi dne 11.4.2022

Žádán vás o povolení sdílet fotografie OLIVER FIRLA v mé Diplomové práci.

ANO NE

Podpis zákonného zástupce:

Souhlas s použitím fotografií

v Bilovec dne 12.4.2022

Žádán vás o povolení sdílet fotografie ANNO RENE GIUSE SZRPAZE v mé Diplomové práci.

ANO NE

Podpis zákonného zástupce:

Souhlas s použitím fotografií

v Staré Vsi dne 11. 4. 2022

Žádán vás o povolení sdílet fotografie VITA KOVOTRÉHO v mé Diplomové práci.

ANO NE

Podpis zákonného zástupce:

Jana Kovotrhová

Souhlas s použitím fotografií

v Bílaci dne 4. 4. 2022

Žádán vás o povolení sdílet fotografie Benjamin Kotula v mé Diplomové práci.

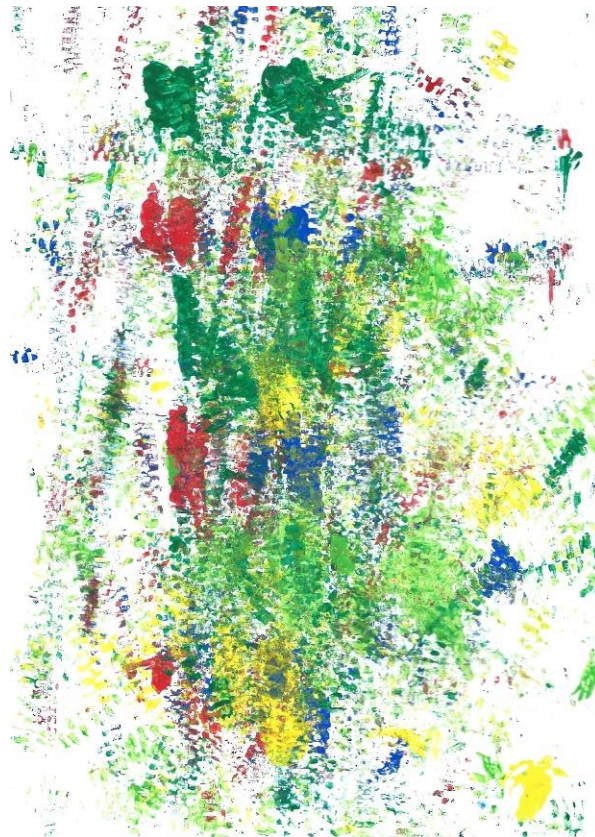
ANO NE

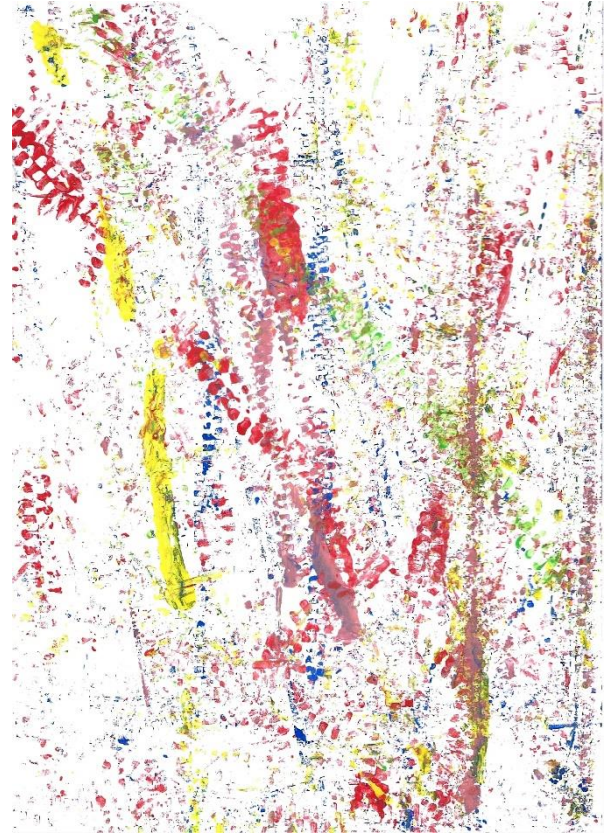
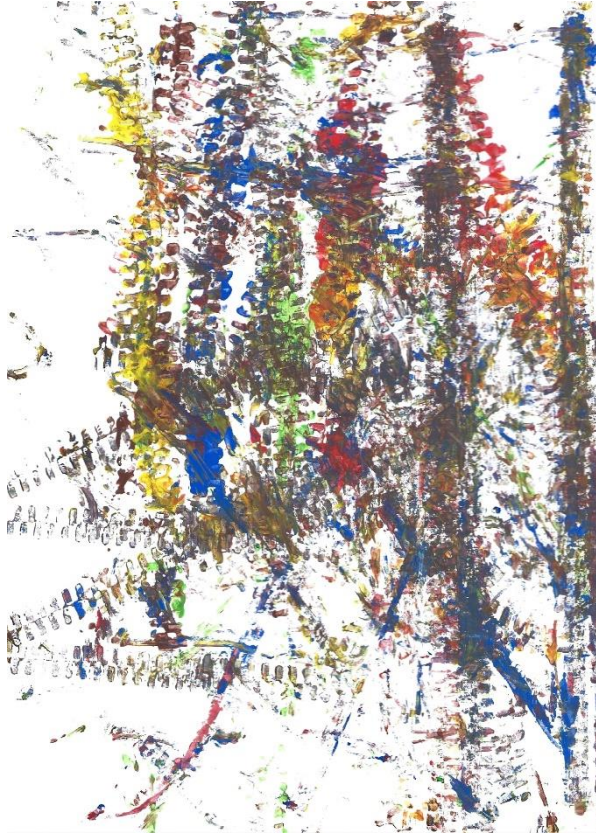
Podpis zákonného zástupce:

MBK

Práce dětí

Jízda autem

Rozfoukávání barev

Studené barvy

Teplé barvy

